

การแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง
เพื่อการสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน

นายไพฑูรย์ อินวงศ์

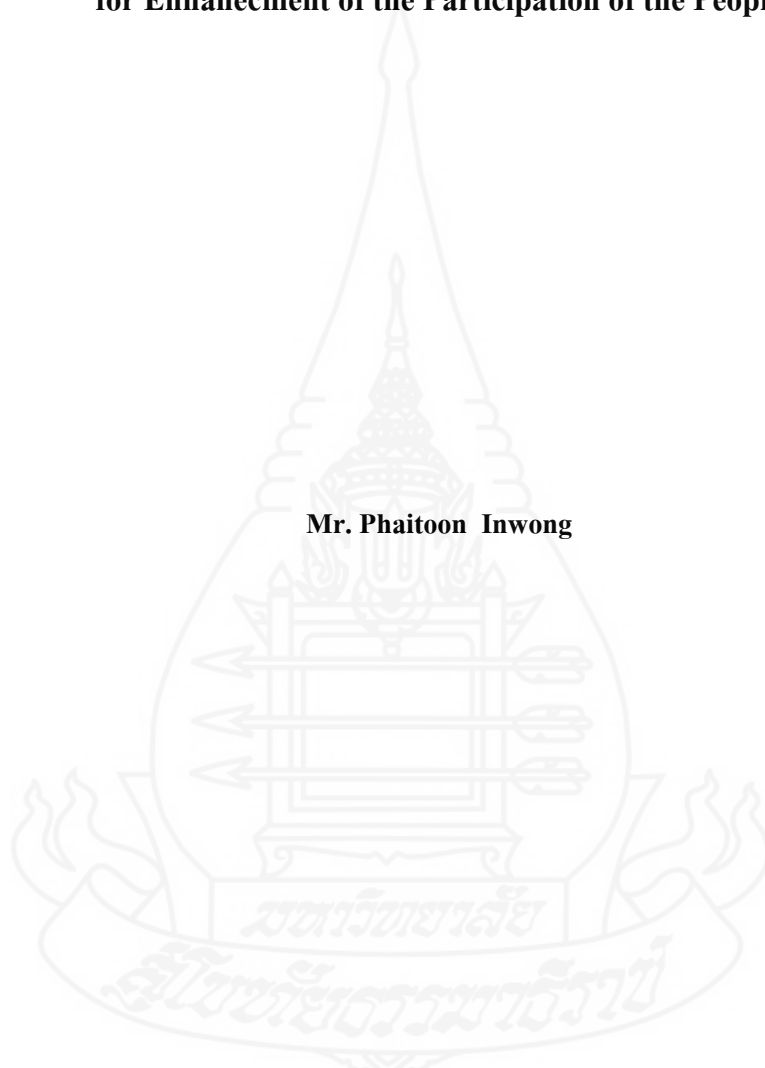

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Amendment of the Organic law on Political Parties
for Enhancement of the Participation of the People**

Mr. Phaitoon Inwong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Public Law
School of Law
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อการสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน
ชื่อและนามสกุล	นายไพฑูรย์ อินวงศ์
วิชาเอก	กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ)

กรรมการ

(อาจารย์สิริพันธ์ พลรบ)

(รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่าอิสระ การแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อ
การสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน
ผู้ศึกษา นายไพฑูรย์ อินวงศ์ รหัสนักศึกษา 2524004369 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภรณ์ทิพย์ กิจพ้อคำ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย และเป้าหมายหลักของระบอบประชาธิปไตย รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองของประเทศไทย รวมถึงปัญหาของการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชนของประเทศไทย (3) เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของประชาชนของประเทศไทย โดยการเสนอการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน และเสนอแนวทางเพื่อใช้ปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดแนวทางร่วมกัน ในการสร้างผลให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยทางกฎหมาย ด้วยวิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของที่มาของปัญหา อุปสรรค ผลของการขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมือง โดยศึกษาประเด็นปัญหาทางข้อกฎหมายที่เป็นข้ออุปสรรคในเรื่องของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงพรรคการเมืองในอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่ และปฏิบัติให้มีแนวทางสอดคล้องกับอนาคต โดยเปรียบเทียบกับแนวทางการดำเนินการในพรรคการเมืองของประเทศอื่นที่ประสบความสำเร็จในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาได้พบว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีช่องว่างที่ทำให้การพัฒนาทางการเมืองของภาคประชาชนไม่ก้าวหน้า และมาตราที่ 26 เป็นมาตราหลักที่เป็นอุปสรรคเนื่องจากไม่เอื้อให้พรรคการเมืองขยายจำนวนสมาชิก เพื่อเปิดโอกาสขยายการเรียนรู้ไปสู่ภาคประชาชนตามหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ถูกต้อง และก็ยังมามีมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบกัน ที่ต้องมีการปรับปรุงด้วยเนื่องจากมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันกับมาตรานี้ ซึ่งจะเป็แนวทางนำพรรคการเมืองไปสู่แนวทางที่ถูกต้องและพัฒนาการไปอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมในทางการเมือง การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการทางการเมืองของประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำการศึกษาอิสระเล่มนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์กานินิจ กิจพ้อคำ เป็นอย่างสูง ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และเป็นประธานกรรมการในการสอบรวมทั้งให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ตลอดจนตรวจแก้ไขร่างการศึกษาอิสระนี้จนสำเร็จลงได้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี วรรณภัทร์ ที่ได้ให้ความรู้ในการทำวิจัยและระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย และการเขียนโครงการวิจัย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจ จนกระทั่งทำรายงานการศึกษาอิสระตามหลักวิชาการได้อย่างถูกต้องและผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ สิริพันธ์ พลรบ ที่ได้กรุณามาร่วมเป็นกรรมการสอบการศึกษาอิสระนี้ด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาอิสระฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณและประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้เขียน ตลอดจนกัลยาณมิตรที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือจนการศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ไพฑูรย์ อินวงศ์
พฤษภาคม 2554

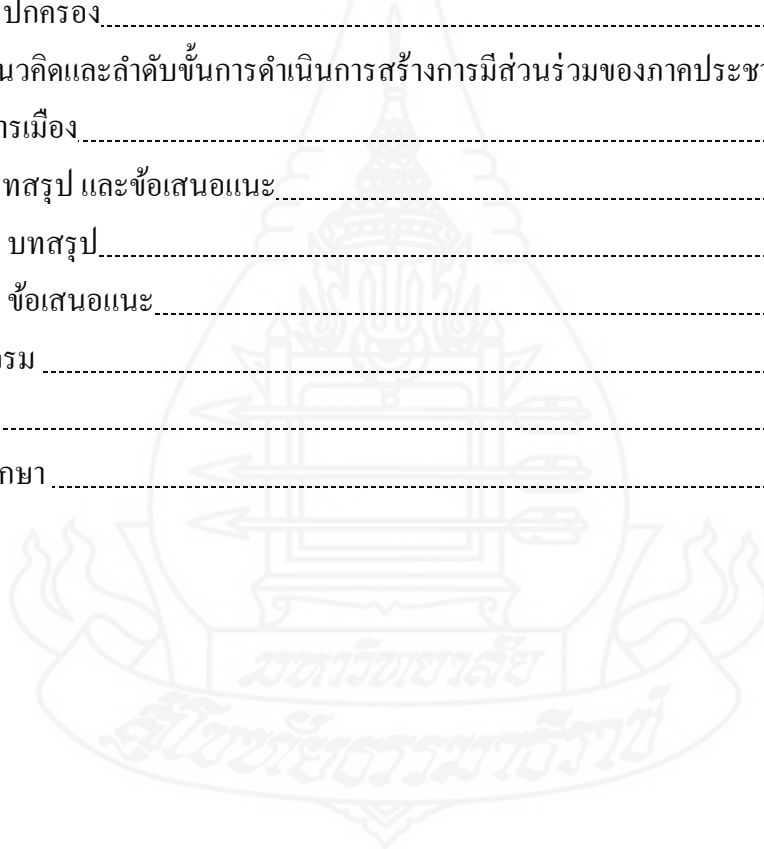

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2.วัตถุประสงค์การศึกษา	4
3.กรอบแนวคิดการศึกษา	4
4.ขอบเขตของการศึกษา	6
5.ประเด็นปัญหาในการศึกษา	7
6.วิธีดำเนินการศึกษา	9
7.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	10
1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	11
2. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาและความหมายของพรรคการเมือง	16
3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน	32
4. ความสำนึกทางการเมือง	35
5. แนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง	36
6. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง	40
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 26	42
1.รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550	42
2. พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 หมวด 2 การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง	45
3. รูปแบบและวิธีในการเลือกตั้งของต่างประเทศ	49
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 26	52
1.ปัญหาพรรคการเมืองถูกควบคุมด้วยบุคคลเพียงคนเดียว	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. ปัญหาการเข้าครอบงำพรรคการเมืองของกลุ่มทุนทางการเมือง	53
3. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในพรรคการเมือง.....	54
4. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน.....	55
5. ปัญหาของการพัฒนาทางประชาธิปไตยที่ไม่ก้าวหน้า.....	56
6. การลดปัญหาการฟุ้งฟิงทางการเงินจากกลุ่มทุนทางการเมือง.....	57
7. การนำการปฏิบัติของภาคประชาชนมาสู่ความเป็นจริง.....	58
8. บทลงโทษของการไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ได้ในเวลาที่กำหนด เป็นเพียงโทษในทาง ปกครอง.....	59
แนวคิดและลำดับขั้นการดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพรรค การเมือง.....	60
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	66
1. บทสรุป.....	66
2. ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก.....	87
ประวัติผู้ศึกษา	101

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นปฏิวัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นับถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาร่วม 80 ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ได้มีการ “เข้าถึง” การปกครองในระบอบดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะคำว่าความเสมอภาคและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ยังเป็นสิ่งที่อยู่ห่างไกลจากความคิดคำนึงของประชาชน และความรู้สึกในความเป็น “เจ้าของอำนาจ” ในการปกครองประเทศร่วมกันของประชาชนยังไม่อาจสัมผัสได้จากการแสดงออกที่เห็นได้อย่างชัดเจน ดูเหมือนว่าประชาชนยังเป็นผู้มาอาศัยบุญหรือบารมีของผู้ใดผู้หนึ่งอยู่ตลอดมา เช่นเดียวกับความเชื่อในเรื่องอำนาจของบุญบารมีของผู้มีอำนาจ ที่มาจากสมมุติเทพ ซึ่งเคยเป็นผู้มีอำนาจปกครองสูงสุดที่มีมาอยู่แต่เดิม ตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำให้คิดไปได้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่เหมาะสมกับประเทศไทยอย่างที่มีนักวิชาการบางคนเคยกล่าวไว้ อย่างนั้นหรือ

หัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ที่ความเชื่อของประชาชนว่าอำนาจในการปกครองประเทศเป็นของคนทุกคนร่วมกัน และการปกครองประเทศนั้นต้องเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน เพื่อผดุง รักษาไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดแต่เดิมตามธรรมชาติ และรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของกฎธรรมชาติที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่มนุษย์แต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไม่มีเงื่อนไข จึงทำให้การปกครองในระบอบนี้ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ทั่วโลก และประเทศไทยก็ได้ยอมรับการปกครองในระบอบนี้มาเป็นเวลานานไม่น้อยแล้ว เพราะเหตุอะไร ทำไมคนไทยยังไม่สามารถ “เข้าถึง” “สิ่งที่เรียกว่าระบอบประชาธิปไตย” นั้น

ระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่ของโลก ประชาชนใช้อำนาจปกครองประเทศของตนผ่านทางตัวแทนของตน ซึ่งคนส่วนใหญ่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่ “ตัวแทน” หรือนักการเมืองที่ถูกเลือกให้เข้ามาปกครองประเทศ ปกติแล้วต้องมาจากกลุ่มประชาชนที่ร่วมกันจัดตั้งเป็นองค์กรทางการเมืองที่เรียกกันว่า พรรคการเมือง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนจึงมีสิทธิ

โดยสมบูรณ์ที่จะเข้าไปควบคุมพรรคการเมือง เพราะการเข้าไปควบคุมดังกล่าวก็เท่ากับการเข้าไปควบคุมการใช้อำนาจในการปกครองประเทศของตนแต่เดิม นั่นเอง

ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมพรรคการเมืองที่เรียกว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับวิธีการจัดตั้งและการบริหารจัดการในองค์กร และองค์ประกอบของพรรคการเมือง ซึ่งต้องประกอบด้วยสมาชิกพรรคอย่างน้อย 5,000 คน เป็นบุคคลที่มาร่วมกัน เสนอตนต่อประชาชน ให้ตัวเองได้รับเลือกจากประชาชนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเสียงส่วนมาก ในการได้เข้าไปเป็นผู้แทนของประชาชน เพื่อใช้อำนาจของประชาชน ในการบริหารประเทศของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน คนเหล่านี้จะเรียกตัวเองว่า “นักการเมือง”

ปัจจุบัน เราพบว่านักการเมืองที่เสนอตัวมาเป็นตัวแทนของประชาชน ที่มาจากพรรคการเมืองนั้นขาดความเป็นอิสระ ที่จะตัดสินใจในการบริหารประเทศให้เป็นไปตามที่ประชาชนต้องการและคาดหวัง เนื่องจากถูกพรรคการเมืองหรือผู้บริหารพรรคการเมืองครอบงำอยู่ด้วยการใช้อำนาจของเงินลงทุนทางการเมือง และอำนาจในการบริหารหรือควบคุมพรรคการเมืองผ่านทางกฎหมายพรรคการเมืองดังกล่าว คือตามมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 37 , 38 , 39 และ 40 ซึ่งเป็นการกำหนดตัวผู้ที่จะมีสิทธิลงสมัครเป็นผู้แทนของพรรค เมื่อนักการเมืองตัวแทนพรรคเหล่านี้ถูกครอบงำได้ อำนาจในการบริหารบ้านเมืองและในการออกกฎหมาย ก็ย่อมเสมือนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มนายทุนพรรคการเมือง หรือผู้บริหารพรรคการเมืองทั้งหมด

การแก้ไขปัญหาการเข้าครอบงำพรรคการเมืองของผู้บริหารพรรค วิธีหนึ่งที่หวังผลได้มากที่สุดก็คือการเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง ให้มีจำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง ที่ผู้บริหารพรรคหรือกลุ่มทุนของพรรคไม่อาจจะเข้าควบคุมได้ ก็จะทำให้พรรคการเมืองกลับมาเป็นพรรคการเมืองที่ประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคสามารถครอบงำได้ ทำให้อำนาจในการปกครองประเทศกลับคืนจากผู้บริหารพรรคการเมืองหรือกลุ่มทุนทางการเมือง มาสู่มือของประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคอีกครั้งหนึ่ง สมดังเจตนาเดิมของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีระบบพรรคการเมือง ในรูปแบบนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ปี พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 เป็นมาตราที่สำคัญต่อการควบคุมพรรคการเมือง เพราะหากจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองมีจำนวนมากเช่น มีจำนวนถึง 1,000,000 คน ก็ยากที่กรรมการบริหารพรรค และคณะกรรมการกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง จะมีความกล้าที่จะใช้อำนาจตามมาตราอื่นคือ มาตราที่ 37 , 38 , 39 และ 40 มาเปลี่ยนแปลงมติของสมาชิกพรรคได้ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายพรรคการเมือง ตามมาตรานี้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

แต่เดิมแล้วกฎหมายพรรคการเมืองนี้ค่อนข้างจะเปิดกว้างต่อการที่พรรคการเมืองจะมีสมาชิกพรรคการเมืองได้ เพียงแค่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดคือไม่น้อยกว่า 5,000 คน โดยให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละสาขาของพรรคการเมืองก็เพียงพอ ทำให้พรรคการเมืองใช้ช่องว่างของมาตรานี้ในการที่จะเข้าครอบงำ พรรคการเมืองให้อยู่ในอำนาจได้โดยง่าย โดยจะเห็นได้จากพรรคการเมืองจะไม่พยายามชวนชวนให้มีสมาชิกพรรคเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการบริหารจัดการและการควบคุมสมาชิกพรรค รวมถึงเพิ่มค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ แม้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญจะมีข้อกำหนดให้ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง มีการพัฒนาทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากพรรคการเมืองที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อหวังผลให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงตามที่กฎหมายต้องการให้เป็นแต่อย่างใดไม่ ผลของการกระทำดังกล่าวนี้ก็คือเมื่อกรรมการบริหารพรรคและนายทุนของพรรคสามารถควบคุมสมาชิกพรรคได้ ก็สามารถควบคุมตัวแทนพรรคที่จะสมัครรับเลือกตั้งได้ เมื่อควบคุมตัวแทนของพรรคได้ ก็จะควบคุมฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศได้ เมื่อควบคุมฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติได้ ก็ควบคุมประเทศนี้ได้ ดังเช่นสภาพทางการเมืองไทยในปัจจุบัน เมื่อพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งถูกควบคุมหรือครอบงำไว้ได้ เราก็จะได้เห็นตัวแทนพรรคผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองนั้น มาจากตระกูลหรือเครือข่ายของผู้เป็นกรรมการบริหารพรรคและนายทุนของพรรคการเมืองนั้น คนเหล่านี้เมื่อได้รับเลือกเป็นตัวแทนของประชาชนผ่านการเลือกตั้งที่มีการทุจริตซื้อเสียง ก็สามารถเข้าไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และตำแหน่งสมาชิกสภาควบคุมงบประมาณปีละ 2 ล้านล้านบาท และควบคุมกฎหมายที่ผ่านรัฐสภาได้ โดยคนเหล่านี้จะทำให้เห็นนโยบายของฝ่ายบริหาร และกฎหมายที่ผ่านรัฐสภาเป็นไปตามอำเภอใจที่ต้องการเพื่อสนองประโยชน์ของกลุ่มตนเองและนายทุนของพรรค ประเทศจึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนเหล่านี้ ที่ได้อำนาจบริหารประเทศ และยึดครองอำนาจในการออกกฎหมายของบ้านเมือง ผ่านทางกฎหมายพรรคการเมือง มาตราที่ 26 ที่มีช่องว่างในทางปฏิบัติ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเช่นนี้นับว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง เราอาจกล่าวได้ว่า ระบอบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยนั้น มีสถานะภาพที่อยู่ในขั้นวิกฤติแล้ว

แนวทางในการนำเสนอของการศึกษานี้ จะนำเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองของประชาชน หลุดพ้นจากการครอบงำของบุคคล หรือกลุ่มผู้บริหารพรรค หรือนายทุนพรรค เพื่อให้อำนาจในการบริหารประเทศ อำนาจในการปกครองหรือออกกฎหมายของประเทศ กลับมาเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้การบริหารปกครองบ้านเมืองเป็นไปในนามของการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ

ประชาชน เพื่อสร้างไว้ซึ่งความเสมอภาค เสรีภาพ บนพื้นฐานของความถูกต้องและชอบธรรม โดยจะเสนอให้มีการปรับแก้ไขกฎหมายพรรคการเมืองฉบับนี้ ในมาตราดังกล่าว ให้เหมาะสม อีกทั้งเพิ่มเติมเนื้อความอื่นเพื่อมิให้ถูกกลุ่มผู้บริหารพรรคและกลุ่มนายทุนพรรค เข้าครอบงำหรือแทรกแซงได้อีกในอนาคต ให้อำนาจอธิปไตยของประชาชน คงอยู่กับประชาชนตลอดไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย และเป้าหมายหลักของระบอบประชาธิปไตย รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองของประเทศไทย รวมถึงปัญหาของการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชนของประเทศไทย

2.3 เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของประชาชนของประเทศไทย โดยการเสนอการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน และเสนอแนวทางเพื่อใช้ปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดแนวทางร่วมกัน ในการสร้างผลให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้ระบบพรรคการเมืองหลายพรรคนั้น เป็นที่ได้รับการยอมรับในนานาประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในประเทศที่ประชาชนของประเทศมีการพัฒนาทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบการปกครองนี้ รวมถึงเชื่อมั่นในอำนาจของตนในเรื่องความเป็นเจ้าของประเทศแล้ว ประชาชนในประเทศจะมีความคิดที่ตกผลึก ทำให้พรรคการเมืองมีจำนวนพรรคจำนวนน้อย เพียงแค่ 2-3 พรรคการเมือง ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกผู้แทนของคนที่จะไปใช้อำนาจแทนตนจึงมีไม่มากนัก ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนจะให้โอกาสกับฝ่ายใดหรือพรรคการเมืองใดเท่านั้น แต่ในประเทศไทยที่ประชาชนยังด้อยความรู้ในเรื่องของประชาธิปไตย เราพบว่ามีจำนวนพรรคการเมืองอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการเมืองในการเข้าไปแย่งชิงผลประโยชน์จากงบประมาณของประเทศ และพรรคการเมือง

ประเภทนี้ก็ยังได้รับการยอมรับจากประชาชนในการเลือกให้เข้าไปเป็นผู้มีอำนาจแทนตน ปัญหาในเรื่องการใช้อำนาจในการเลือกผู้แทนของตนของประชาชนไทย ยังมีอยู่มาก เพราะจะต้องเลือกผู้แทนของตนตามการนำเสนอของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นไปตามวิถีของกฎหมาย และในภาคประชาชนยังต้องการการเรียนรู้ในเรื่องของประชาธิปไตย ความเชื่อมั่นและศรัทธาในอำนาจปกครองประเทศของตน รวมถึงความรักต่อเสรีภาพและหลักแห่งความเสมอภาค และการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดในที่สุดก็ต้องได้จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติตนเอง

โดยหลักแล้วพรรคการเมืองต้องเป็นที่รวมของบุคคลที่เรียกว่า “นักการเมือง” ที่มุ่งจะทำงานด้วยความเสียสละของตน ในการเข้าไปทำงานทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม แต่การที่พรรคการเมืองแม้จะก่อตั้งขึ้นโดยง่าย แต่ต้องมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ทำให้การก่อตั้งพรรคการเมืองมีอุปสรรคมากในทางการเงิน จึงทำให้เกิดการลงทุนในทางการเมือง เป็นกลุ่มทุนทางการเมืองผ่านทางคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้ถือเงิน รวบรวมคนที่ป็นนักการเมืองมารวมกัน ได้กลุ่มทางการเมืองที่เป็นกลุ่มทุนใหญ่ มีอำนาจในการสื่อสารต่อประชาชนได้หลายทาง สามารถสร้างข่าวในสื่อเพื่อสร้างแรงจูงใจประชาชนให้เลือกคนได้โดยง่าย หรือใช้อำนาจเงินในการซื้อคนบางจำพวกที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ หรือเคยอยู่ในอำนาจ มาเป็นเครื่องมือในทางการเมืองของตนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของฝ่ายตน หรือใช้เงินในการซื้อเสียงในการเลือกตั้ง หรืออาจใช้ทุกวิถีทางเพื่อให้ตนได้รับสิทธิในการเป็นตัวแทนของประชาชน พรรคการเมืองจึงอยู่ในสภาพของการครอบงำจากกลุ่มทุนทางการเมือง จนกระทั่งสามารถกำหนดตัวบุคคลผู้ที่จะลงสมัครเป็นตัวแทนพรรคได้ ทำให้กลุ่มทุนนี้สามารถครอบงำประเทศไทยผ่านตัวแทนของพรรค ทั้งในส่วนของอำนาจในการบริหาร และอำนาจนิติบัญญัติ เมื่อสามารถครอบงำอำนาจทั้งสองนี้ได้ ประเทศไทยก็เสมือนปราศจากหลักการในการแบ่งแยกอำนาจการปกครอง และอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยได้หลุดพ้นไปจากความเป็นประเทศที่ปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ไปแล้วนั่นเอง ดังนั้น ความเป็นพรรคการเมืองภายใต้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง นั้น จึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าองค์กรอื่นใดในประเทศ ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานี้ในส่วนนี้ให้ได้

การทำให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองที่ชอบด้วยหลักการของประชาธิปไตย จึงเป็นเรื่องของความสำคัญของประเทศไทย เพื่อให้พรรคการเมืองประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ที่กระทำหน้าที่อย่างผู้เสียสละเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของบ้านเมืองและเพื่อให้มีความสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ จึงต้องทำให้พรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคการเมืองของประชาชน ที่หลุดพ้นจากการครอบงำใด ๆ ของผู้ใดทั้งสิ้น เพื่อให้ตัวแทนของพรรคเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ได้ถูกกำหนดตัวโดยบุคคลหรือกลุ่มทุนที่มีอำนาจ

เหนือพรรคการเมือง จนสามารถเข้าไปครอบงำอำนาจในการบริหารและนิติบัญญัติของประเทศเอาไว้ได้ ดังเช่นในระบบการเมืองแบบพรรคการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงต้องเริ่มต้นด้วยวิธีการเริ่มให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นไปตามวิถีทางในทางกฎหมาย เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน และรักษาไว้ซึ่งระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามวิถีของหลักการแบ่งแยกอำนาจในการปกครองประเทศออกจากกัน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของเรื่องนี้ เนื่องจากเป็นตัวกำหนดจำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง ที่เป็นผลทำให้ถูกกลุ่มทุนของพรรคการเมืองเข้าครอบงำได้อย่างง่าย การเพิ่มอำนาจต่อรองของประชาชนในพรรคการเมือง ก็ต้องให้พรรคการเมืองหลุดจากการครอบงำให้ได้ ซึ่งอาจจะเสริมด้วยการแก้ปัญหาหลักของพรรคการเมืองในเรื่องทุน โดยการให้มีการเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคเป็นรายปีและสนับสนุนจากงบประมาณของแผ่นดินบางส่วน เพื่อให้เพียงพอในการบริหารพรรคและเป็นไปโดยไม่มีอุปสรรค พรรคการเมืองก็จะกลับคืนสถานะเป็นพรรคการเมืองตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาอิสระฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาของเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชน ในส่วนของพรรคการเมือง โดยศึกษาถึงความเป็นมาของพรรคการเมือง และสถานะสภาพภายในพรรคการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้โดยอ้างถึงหลักการของความเป็นพรรคการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เปรียบเทียบกับความเป็นพรรคการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยศึกษาจากภาพรวมของพรรคการเมืองของไทยไม่ได้เจาะจงไปในพรรคใดพรรคหนึ่ง ทั้งนี้ได้เทียบเคียงกับระบบพรรคการเมืองของต่างประเทศ คือของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะพิจารณาถึงการดำเนินการของพรรคการเมืองเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้แทนของพรรค การมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ๆ ด้วย

เมื่อได้เห็นสภาพของปัญหาเกี่ยวกับพรรคการเมืองของประเทศไทยแล้ว ก็มองหาสาเหตุของความเป็นไปที่ทำให้เกิดปัญหานี้ และมองหาวิธีการเข้าไปแก้ไขปัญหาของภาคพรรคการเมืองของประเทศไทย แต่เนื่องจากความเป็นพรรคการเมืองนั้นต้องเกี่ยวข้องกับภาคประชาชนอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จึงต้องมีกรมองหาวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชนไปพร้อม ๆ กันด้วย เมื่อได้ทราบสาเหตุ ความสัมพันธ์เรื่อง

ความเกี่ยวข้องของภาคประชาชนและพรรคการเมืองแล้ว ก็มองหากฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ของทั้งสองภาคส่วน เพื่อมองหาอุปสรรคทางกฎหมาย หรือแม้ไม่พบอุปสรรคใดๆทางกฎหมาย แต่เมื่อเห็นว่ากฎหมายในส่วนใดที่ไม่เอื้อให้เกิดผลขึ้นในทางปฏิบัติที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายต้องการ หรือเพื่อบังคับให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างบรรลุผล ก็จะนำเสนอทางแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการแก้ไข เพื่อให้เกิดการสนองตอบต่อผลที่ต้องการต่อไป

5. ประเด็นปัญหาในการศึกษา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 เป็นมาตราหลักในการกำหนดจำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง ความว่า “ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตราที่สำคัญรองลงไปก็คือมาตราที่ 37 , 38 , 39 และ 40 ซึ่งเป็นการกำหนดเกี่ยวกับการจัดการในองค์กรพรรคการเมือง และการคัดเลือกผู้เป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาทั้งสองสภา ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ออกตามแนวทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 มีอยู่หลายมาตราที่เกี่ยวข้องพอนำมากล่าวดังนี้

“มาตราที่ 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...”

“มาตราที่ 87

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมนวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้ง กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะของเครือข่ายทุกรูปแบบให้ สามารถแสดงความคิดเห็นและสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ ใกล้เคียงกัน”

เราจะเห็นจากข้อกฎหมายทั้งหลายที่อ้างถึง ล้วนสนับสนุนความเป็นประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนและรวมถึงการมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองด้วย แต่ก็จะเห็นว่าในทางปฏิบัติแนวทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลในทางปฏิบัติ ให้ เกิดปฏิกิริยาต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่ง องค์กรประกอบที่จะส่งผลให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองนั้น ยังมีอีก หลายอย่าง เช่นการยอมรับ ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ความเชื่อถือเกี่ยวกับผู้ที่จะเป็น ชนชั้นปกครองของประชาชน ซึ่งในการศึกษานี้จะนำมากล่าวถึงรายละเอียดในภายหลัง แต่ทั้งนี้ใน ส่วนของกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 ก็ยังถูกมองว่าเป็นปัญหาคือไม่เอื้อที่จะบังคับให้พรรคการเมืองแสวงหาสมาชิกให้มาก ขึ้น เพื่อให้ได้กับสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งที่มีจำนวนถึง 50 ล้านคน เพราะเป็นเรื่องที่สวนทางกับความต้องการของนายทุนพรรคและเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย ในองค์กรให้สูงขึ้น และอาจทำให้ไม่อาจรองรับให้ทุกอย่างเป็นไปได้ที่ต้องการได้ การศึกษาใน เรื่องนี้จึงเน้นไปที่การที่จะทำให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมือง อย่างที่ไม่มีมีผู้ใดสามารถรองรับ เพื่อไม่ให้อำนาจอธิปไตยของประชาชนถูกแย่งไปจากมือ และถูก บุคคลใด องค์กรใดสามารถรองรับอำนาจอธิปไตยของประชาชนในส่วนของอำนาจบริหารและ นิติบัญญัติ จนเสียหลักการแบ่งแยกอำนาจ ทำให้ประเทศกลายเป็นประเทศที่ถูกปกครองด้วยระบบ ผูกขาดอำนาจของคนบางกลุ่ม ภายใต้หน้าฉากแห่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

6. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ตั๋วบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาลและเอกสารในรูปแบบอื่น รวมทั้งแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยนำข้อมูลมาแยกแยะ แจกแจง จัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อสรุปตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อให้ทราบ ความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตยและเป้าหมายหลักของระบอบประชาธิปไตย รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

7.2 เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเป็นพรรคการเมืองของประเทศไทย รวมถึงปัญหาของการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชนของประเทศไทย

7.3 เพื่อให้สามารถ เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของประชาชนของประเทศไทย โดยการเสนอการแก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมาย เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน และเสนอแนวทางเพื่อใช้ปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดแนวทางร่วมกัน ในการสร้างผลให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

กระบวนการเลือกตั้ง คือการส่งมอบอำนาจธิปไตยของประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งไปสู่ผู้ปกครองเมือง เป็นการมอบความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้ปกครองเมืองกระทำหน้าที่แทนตนเพื่อรักษาไว้ มิให้อำนาจของประชาชนเหล่านี้ไปตกสู่มือของผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลใด หรือถูกผูกขาดไว้กับบุคคลใดหรือหรือกลุ่มบุคคลใด เป็นการมอบอำนาจให้เพียงชั่วคราว และไม่ยินยอมให้อำนาจในการปกครองประเทศทั้งสามอำนาจ คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ตกอยู่กับผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลใดในเวลาเดียวกันมากกว่าหนึ่งอำนาจ ทั้งไม่อาจอนุญาตให้ผู้ใดใช้อำนาจในทางที่ผิดกับวัตถุประสงค์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือการรักษาไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของประชาชน และการใช้อำนาจนั้นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและเพื่อรักษาไว้ประโยชน์ของประเทศชาติ การกำกับดูแลในเรื่องการส่งมอบอำนาจของประชาชนไปสู่ผู้ปกครองเมือง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นี้ จึงเป็นเรื่องของประชาชนเจ้าของอำนาจอด้วย

พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ในการที่จะส่งตัวแทนของพรรคเพื่อรับช่วงการส่งมอบอำนาจของประชาชน และใช้อำนาจนั้นตามวัตถุประสงค์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้กรอบของอำนาจที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ห้ามมิให้กระทำเกินเลยไปกว่านั้น การส่งมอบอำนาจสูงสุดของประชาชนไปสู่ผู้ปกครองเมืองที่ดี จึงเป็นเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนจะสามารถควบคุมพรรคการเมืองเพื่อให้สามารถคัดสรรผู้ปกครองเมืองที่ดีมารับใช้บ้านเมือง ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมเป็นอย่างยิ่ง

ในการที่จะควบคุมพรรคการเมืองให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ไม่ใช่เรื่องหรือเป็นสิ่งที่ง่ายนัก เพราะเป็นเรื่องของการควบคุมคนที่เคยมีอำนาจ หรืออยู่ในอำนาจ หรืออยากมีอำนาจ ให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย โดยเฉพาะอำนาจนั้นเป็นแหล่งที่มาของผลประโยชน์มหาศาล อีกทั้งมีอำนาจในการสั่งการ “บริวาร” ที่อยู่ใต้อำนาจจำนวนมากที่มีอยู่ทั่วประเทศนี้อีกด้วย ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดจึงต้องใช้อำนาจที่เหนือกว่า คอยยับยั้งไม่ให้พรรคการเมือง กระทำการที่เป็นการลู่แก่อำนาจ แต่อย่างไรก็ตามภายใต้กรอบของกฎหมาย ก็พบว่ามีความยุ่งยากมากที่จะทำให้เกิดผลอย่างแท้จริงขึ้นในทางปฏิบัติ เพราะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอีกหลายอย่างประกอบกัน จึงจะทำให้ประชาชนสามารถกระหนาบพรรคการเมืองให้อยู่ในกรอบในทางปฏิบัติที่พึงมาได้ การที่จะควบคุมพรรค

การเมืองด้วยอำนาจของประชาชนที่เป็นบุคคลทั่ว ๆ ไป ให้ได้ผลอย่างแท้จริงทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติผ่านทางกฎหมายนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาตั้งแต่ แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญา และหลักกฎหมาย ที่สนับสนุนแนวคิดตามหลักการดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย¹

1.1 ความหมายของการเมืองการปกครอง

1.1.1 การเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินและการใช้อำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน

1.1.2 การปกครอง หมายถึง การทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจทั้งหลาย ตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล

1.1.3 รูปแบบการปกครอง อาจสรุปได้ว่ามีอยู่ 3 รูปแบบสำคัญ คือ

(1) แบบการปกครองโดยคน ๆ เดียว

(2) แบบการปกครองโดยคณะบุคคล

(3) แบบการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ เป็นรูปแบบการปกครองซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน โดยถือว่าประชาชนทุกคนในประเทศมีสิทธิในการปกครองประเทศ ซึ่งเรียกรูปแบบการปกครองนี้ว่า “ประชาธิปไตย”

1.2 ความเป็นมาของการเมืองการปกครองไทย

ชนชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่ และมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเป็นของตนเองที่ยาวนานชาติหนึ่ง จึงมีการพัฒนารูปแบบการปกครองของตนเองเพื่อให้เหมาะกับสถานการณ์ของบ้านเมืองโดยเริ่มต้นจากการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งเป็นการปกครองโดยพระมหากษัตริย์สืบเนื่องมาจนถึงสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพมหานคร) จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 และยึดถือเป็นรูปแบบในการปกครองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

1.3 ความหมายและหลักการของระบอบประชาธิปไตย

¹ คู่มือวิชาการการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ รากศัพท์มาจากคำว่า ประชา + อธิปไตย คือ ประชาชน + อำนาจสูงสุด คือ ประชาชนมีอำนาจสูงสุด ซึ่งประธานาธิบดี अब्राฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ประชาธิปไตยหมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ตลอดจนเป็นวิธีการในการดำเนินการชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า คนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน มีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- (1) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง
- (2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม
- (3) เป็นการปกครองที่ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด นโยบายและการดำเนินการของรัฐบาลจะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่
- (4) ยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครอง ในขณะที่เดียวกันก็เคารพเสียงข้างน้อย
- (5) ประชาชนมีความเสมอภาคกัน และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด
- (6) ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

3. หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดมั่นหลักการขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- (1) การยอมรับว่าคนทุกคนมีสติปัญญา มีเหตุผล
- (2) ยอมรับว่าทุกคนมีอิสระและเสรีภาพ
- (3) การยอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
- (4) อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน
- (5) อำนาจปกครองของรัฐบาล เกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชนผู้ถูกปกครองโดยมีวิธีการแสดงความยินยอมต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง
- (6) ประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด หากว่ารัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงคณะแนวนโยบายให้พรรคฝ่ายค้านเมื่อมีการเลือกตั้ง การเข้าชื่อถอดถอนนายกรัฐมนตรี

4. กติกาประชาธิปไตย มีดังนี้

(1) การเลือกตั้งโดยเสรี เพื่อกำหนดบุคคลที่จะรับมอบอำนาจในการปกครอง
การบริหาร

(2) การให้สิทธิคัดค้านอย่างมีเหตุมีผลและบริสุทธิ์ใจ

(3) การให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

(4) มีวินัยและเคารพกฎหมาย

(5) ตัดสินปัญหา โดยเสียงข้างมากและยอมรับความสำคัญของเสียงข้างน้อย

(6) การมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง เพื่อเป็นหลักประกัน

สิทธิเสรีภาพของประชาชน

(7) การมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

5. รูปแบบประชาธิปไตย แบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบ ดังนี้

5.1 ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) ประชาธิปไตยโดยตรงเกิดขึ้น
ในชุมชนเล็กๆ เช่น ในสมัยกรีกโบราณ ซึ่งสามารถเรียกประชุมประชาชนได้ทุกคนและลงมติโดย
การชูมือ

5.2 ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน (Representative democracy)
เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่
แทนตนในรัฐสภา ซึ่งประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทนมีสองระบบ คือระบบรัฐสภา ซึ่งมี
ประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบ และระบบประธานาธิบดี ซึ่งมีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแม่แบบ
ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งตัวแทน มีดังนี้

(1) มีพรรคการเมืองเสนอนโยบายให้ประชาชนเลือก

(2) มีการเลือกตั้ง

(3) มีการใช้สิทธิออกเสียงโดยประชาชน

(4) มีรัฐบาลที่มาจากเสียงส่วนใหญ่ของผู้แทนราษฎร

1.4 การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น
พระมหากษัตริย์ยังทรงมีฐานะเป็นพระประมุขของประเทศและทรงใช้อำนาจอธิปไตยในการ
ปกครองประเทศ ดังนี้

1. ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางสถาบันรัฐสภา

2. ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี

3. ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

1.5 อำนาจอธิปไตยและทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย

อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งตามระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นอำนาจของประชาชน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. อำนาจนิติบัญญัติ เป็นอำนาจในการออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของรัฐบาล เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ประชาชนชาวไทยใช้อำนาจนี้โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา

2. อำนาจบริหาร เป็นอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินและการปกครอง ซึ่งมีคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล เป็นผู้ใช้อำนาจและรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา

3. อำนาจตุลาการ เป็นอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินคดีความตามกฎหมาย โดยมีศาลสถิตยุติธรรมเป็นผู้ใช้อำนาจ

การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐในการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องมีขอบเขตจำกัดเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกล่วงละเมิด หลักการสำคัญหลักหนึ่งที่เป็นขอบเขตในการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐคือหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power)² หลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยเป็นหลักในการปกครองซึ่งนักปรัชญาที่มีอิทธิพลในเรื่องนี้คือ มองเตสกีเออ ได้อธิบายไว้ในหนังสือชื่อ “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” ในบทที่ 6 ของหมวดที่ 11 ความตอนหนึ่งว่า

“ในรัฐทุกรัฐมีอำนาจอยู่ 3 อย่างคือ

- (1) อำนาจนิติบัญญัติ คืออำนาจในการวางระเบียบบังคับทั่วไปในรัฐ
- (2) อำนาจปฏิบัติการซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายมหาชน คืออำนาจใช้หรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย (อำนาจบริหาร)
- (3) อำนาจปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายแพ่ง คืออำนาจในการวินิจฉัย อรรถคดี (อำนาจตุลาการ)

มองเตสกีเออ เห็นว่า รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่อำนาจแต่ละอำนาจใช้โดยองค์กรแต่ละองค์กรที่แตกต่างกัน เมื่อบุคคลคนเดียวรวมอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติเข้าไว้ด้วยกัน เสรีภาพจะเกิดขึ้นไม่ได้ และไม่มีเสรีภาพอีกเช่นกันถ้าอำนาจตัดสินคดีไม่แยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร

แม้ว่าในอดีตมีการกล่าวถึงและวางหลักเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในรัฐในลักษณะต่าง ๆ

² มานิตย์ จุมปา คำอธิบายกฎหมายปกครองว่าด้วยหลักทั่วไป กรุงเทพมหานครจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551 หน้า 63-70

หลายรูปแบบ แต่ไม่มีผู้ใดวางทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยได้ดีเท่า มองเตสกีเออ จนนักปรัชญา - การเมืองและนักกฎหมายยุคหลังได้จดจำและนำมาใช้เป็นในการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ได้นำหลักจัดแยกองค์กรใช้อำนาจตามแนวความคิดของมองเตสกีเออมาใช้ โดยจัดให้มีองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ออกกฎหมาย องค์กรฝ่ายบริหารมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และองค์กรฝ่ายตุลาการทำหน้าที่พิจารณาหาข้อยุติอันเนื่องมาจากข้อขัดแย้งต่าง ๆ และนำหลักคานและถ่วงดุล (Checks and Balances) มาใช้กับองค์กรทั้งสามฝ่าย เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหรือใช้อำนาจมากเกินไป

ในปัจจุบัน ทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออ มีได้ที่จะแบ่งแยกอำนาจเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยเด็ดขาด หากแต่เป็นการยินยอมให้องค์กรก่อนฝ่ายต่าง ๆ ใช้อำนาจองค์กรอื่นบ้างเพียงส่วนน้อยเท่าที่จะไม่เป็นการรวบอำนาจมากกว่าหนึ่งหรือสองอำนาจ จนอาจทำให้หลักการแบ่งแยกอำนาจเพื่อการคานและถ่วงดุลกันขององค์กรที่ใช้อำนาจหลักต้องเสียไป³ ฉะนั้น การที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจมากกว่าหนึ่งอำนาจ ซึ่งอาจมีอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ประปนกันอยู่บ้าง ก็มีได้หมายความว่า เป็นการชัดเจนารมณแห่งการแบ่งแยกอำนาจ เว้นแต่ว่าองค์กรเหล่านี้มีและใช้อำนาจ โดยไม่มีองค์กรก่อนอื่นคอยเหนี่ยวรั้งหรือคานกันจนใช้อำนาจเกินขอบเขต และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

1.6 สถาบันการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สถาบันที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้แก่

1. สถาบันพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขของชาติ และทรงใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งมาจากปวงชนชาวไทย โดยผ่านทางสถาบันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล

2. รัฐสภา เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ตรากฎหมาย จัดตั้งรัฐบาล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ประเทศไทยมีรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วย 2 สภา คือ

(1) สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีหน้าที่ออกกฎหมาย จัดตั้งและควบคุมการทำงานของรัฐบาล

(2) วุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่กั่นกรองกฎหมาย อนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีผู้นำฝ่ายค้านในสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากหัวหน้าพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองที่ไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล ทั้งนี้ จำนวน

³ M.J.C. Vile, Constitutionalism and Separation of Power (1967) อ้างจากคำแปลของชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ “หลักรัฐธรรมนูญนิยมและการแบ่งแยกอำนาจ” *วารสารกฎหมายปกครอง* 2,2 (สิงหาคม 2526):35

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นต้องมีไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรทั้งหมดหรือตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

3. คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหนึ่งคน และรองนายกรัฐมนตรีกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทบวง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือทบวง อีกไม่เกิน 35 คน (โดยมีข้าราชการจากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินงานตามคำสั่ง ระเบียบ กฎหมาย)

4. ศาล รับผิดชอบในการตัดสินวินิจฉัยคดีต่าง ๆ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศไทยแบ่งศาลออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาและความหมายของพรรคการเมือง

2.1 ประวัติเกี่ยวกับพรรคการเมือง

วิวัฒนาการของพรรคการเมืองที่เริ่มมีมาก่อนสมัยกลางคือสมัยกรีกโรมัน โดยเมื่อเกิดมีประเทศขึ้นและมีรัฐปกครองรัฐนั้นก็เรียกจะว่า “รัฐแห่งนคร” (City State) ต่อมาประเทศเป็นรูปของจักรวรรดิรัฐก็เป็น “รัฐจักรวรรดิ” (Empire State) ในสมัยกลางรัฐจักรวรรดิก็ได้ล่มสลายไปกลายเป็นรูปใหม่เรียกว่า “รัฐศักดินา” (Feudal State) และต่อมาในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ประเทศเปลี่ยนรูปไปเป็นชาติหรือประชาชาติ ต่อมาประชาชาติรัฐก็เปลี่ยนรูปไปเป็น “รัฐประชาชาติ” (National State) หรือ “รัฐแห่งชาติ” (State of Nation)

อำนาจในการปกครองของประเทศนั้นเรียกว่า “อำนาจแห่งรัฐ” (Power of State) เป็นอำนาจสูงสุดเรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” (Sovereign Power) อำนาจชนิดนี้ในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ถือว่าเป็น “อำนาจของประชาชน” จึงเรียกว่า “อำนาจอธิปไตยของปวงชน” (Sovereignty of The People) หรือจะเรียกว่า “ระบอบประชาธิปไตย” (Democratic Regime) ก็ได้เพราะคือสิ่งเดียวกันแต่ในสมัยกลางและสมัยโบราณอำนาจชนิดนี้เรียกว่า “กฤษฎาธิปไตย” (Suzerainty)

รัฐเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมต้องมีผู้ที่เข้าไปยึดกุมกลไกและอำนาจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปกครองประเทศ คณะบุคคลที่เข้าไปยึดกุมนี้เรียกว่า “พรรคการเมือง” เพียงแต่ว่าแต่ก่อนไม่ได้เรียกว่าพรรคการเมืองเท่านั้น เช่นสมัยกลางผู้ที่เข้าไปยึดกุมก็เป็นราชวงศ์ เรียกว่า “พระราชวงศ์” ซึ่งไม่ว่าประเทศไหน ๆ ก็ล้วนแต่มีพระราชวงศ์ โดยเนื้อแท้ก็คือพรรคการเมืองนั่นเองเพราะว่าเป็นผู้ที่ยึดกุมอำนาจแห่งรัฐ ราชวงศ์หนึ่งก็เท่ากับพรรคหนึ่งและบางทีในราชวงศ์เดียวกันนั้นอาจมีหลาย ๆ กลุ่มหลายพวกต่อสู้กันเพื่อเข้าไปกุมอำนาจในกลไกแห่งรัฐ เพราะอำนาจแห่งรัฐและกลไกแห่งรัฐนี้มันเป็นของกลางใครจะเข้าไปยึดกุมก็ได้แล้วแต่ใครจะสามารถในประวัติศาสตร์เป็นอย่างนี้มา

เป็นลำดับมาจนถึงยุคสมัยใหม่จึงมีคำว่า พรรคการเมืองเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 300 กว่าปีมานี้เองและแบบใหม่นี้ก็คือ การต่อสู้กันด้วยเหตุผลและมีกติกาเรียกว่า วิถีทางประชาธิปไตย (Democratic way) มีการตั้งพรรคขึ้นแล้วก็ต่อสู้กันแบบประชาธิปไตยแต่ถ้าผิดกติกาหรือไม่เป็นประชาธิปไตยก็จะมี การต่อสู้ในรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มขึ้น คือการทำรัฐประหารและทำสงครามกลางเมือง เป็นต้น

แนวคิดต่อมาก็คือ พรรคการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่เหนือรัฐ พรรคการเมืองคือผู้ที่เข้าไปยึดครองรัฐถ้าเข้าไปยึดอำนาจรัฐได้ก็จะมีสถานะอยู่เหนือรัฐอย่างเด็ดขาดแต่ถ้ายังเข้าไปควบคุมไม่ได้เพียงแต่มีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปกุมอำนาจรัฐก็อยู่เหนือรัฐทั้งสิ้น เพราะการจะเข้าไปเอาอำนาจรัฐและกลไกรัฐมาไว้ภายใต้อำนาจตนนั้นเป็นสิ่งที่เหนือรัฐตามทฤษฎีอำนาจเหนือรัฐที่แท้จริงแต่มีบางพรรคไม่ถือหลักถือเกณฑ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยต้องการเข้าไปยึดอำนาจเพียงพรรคเดียวไม่ยอมให้พรรคอื่นพวกอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในอำนาจรัฐด้วยจึงได้ใช้วิธีการที่เอาเปรียบคือใช้กฎหมายต่าง ๆ เป็นเครื่องมือโดยเฉพาะกฎหมายพรรคการเมืองและกฎหมายที่กำหนด กฎเกณฑ์อะไรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาบังคับพรรคการเมือง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้พรรคพวกฝ่ายตนได้ยึดครองอำนาจไว้ตลอดไปแล้วก็กีดกันขัดขวางไม่ให้พรรคอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้ามาใช้อำนาจรัฐวิธีการอย่างนี้ในสมัยนี้เรียกว่า “วิธีการเผด็จการ”

ตามธรรมดาแล้วพรรคการเมืองไม่มีกฎหมายบังคับจะพัฒนาเติบโตเจริญขึ้นมาตามสภาพของตนเอง แล้วแต่ว่ากลุ่มไหนคณะไหนจะมีความสามารถทำให้ประชาชนสนับสนุนซึ่ง เป็นไปตามวิถีทางที่ถูกต้องเป็นไปตามหลักตามเกณฑ์และความยุติธรรม โดยแนวคิดแล้วกฎหมาย นั้นไม่สามารถที่จะเกี่ยวข้องกับอะไรได้กับพรรคการเมือง เพราะว่ากฎหมายเป็นเรื่องของรัฐไม่ใช่เรื่อง ของพรรคและเมื่อพรรคอยู่เหนือรัฐ พรรคจึงอยู่เหนือกฎหมาย กฎหมายเป็นเครื่องมือของรัฐ เท่านั้นดังนั้น ถ้าให้พรรคการเมืองอยู่ใต้กฎหมายก็หมายความว่าเป็นการทำให้พรรคอยู่ใต้รัฐ พรรค อยู่ใต้อำนาจของฝ่ายปกครอง อยู่ใต้องค์กรอิสระ ที่ไม่แน่ชัดว่าได้ใช้อำนาจอะไรมาออกกฎหมาย บังคับพรรคการเมืองซึ่งเป็นการทำผิดกฎหมายผิดธรรมชาติ เพราะว่าไม่ว่าระบอบใด ๆ ตั้งแต่ยุค โบราณมาพรรคการเมืองนั้นเป็นเรื่องเหนือรัฐโดยตลอด เป็นธรรมชาติมาอย่างนี้ถ้าใครไปทำให้ พรรคไปอยู่ใต้กฎหมายแล้วก็เท่ากับว่าไปทำลายกฎหมายของพรรคการเมืองเป็นการฝืนธรรมชาติ จึงไม่ใช่เรื่องที่ดีสำหรับประเทศชาติและประชาชนตรงกันข้ามมันกลับจะนำไปสู่ความยุ่งยากต่าง ๆ มากมายเป็นความล่าช้าและนำมาซึ่งวิกฤติหรือภัยพิบัติในที่สุด

ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง เป็นระบอบที่ไม่ฝืนธรรมชาติ มีแต่ระบอบเผด็จ การเท่านั้นที่ฝืนธรรมชาติเพราะว่าไม่ต้องการให้พรรคอื่นพวกอื่นเข้ามาแข่งด้วย เช่น พรรค ฟาสซิสต์ของ มุสโสลินีกับพรรคนาซีของฮิตเลอร์ พอได้อำนาจขึ้นมาก็จะครอบครองและใช้แต่ เพียงคนเดียวจึงไปบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองเพื่อไม่ให้กลุ่มอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับ

อำนาจของตนได้โดยขณะนั้น ประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายจึงไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองขึ้นมา บังคับใช้กับพรรคการเมืองเพราะถือกันว่าเป็นกฎหมายที่ทำลายสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของ ประชาชนอย่างร้ายแรง

สรุปสาระสำคัญโดยแนวคิดของพรรคการเมือง (Political Party) ข้างต้นก็คือ กลุ่ม บุคคลหรือคณะบุคคลที่ยึดกุมอำนาจรัฐหรือมีความมุ่งหมายเพื่อที่จะเข้ายึดกุมอำนาจรัฐจะมีรูปหรือ ชื่อเรียกและมีที่มาอย่างไรก็ได้แล้วแต่รูปของกลุ่มของคณะนั้นอาจจะไม่เรียกว่าพรรคก็ได้ ถ้ามีความ มุ่งหมายเพื่อที่จะเข้ากุมอำนาจรัฐแล้วก็ได้ชื่อว่ามีลักษณะเป็นพรรคการเมืองทั้งนั้น เช่น การปฏิวัติ ยึดอำนาจรัฐโดยกลุ่มของทหาร กลุ่มปฏิวัติก็เรียกได้ว่าเป็น “พรรคทหาร” ซึ่งก็หมายถึงพรรค การเมืองนั่นเอง คือพรรคการเมืองอาชีพทหารส่วนจะเข้ามากุมอำนาจรัฐตามวิถีทางประชาธิปไตย หรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง พรรคการเมืองมิใช่เพิ่งจะเกิดขึ้นในปัจจุบันพรรคการเมืองเกิดมาตั้งแต่ สมัยโบราณพร้อมทั้งรัฐ คือประเทศเมื่อมีรัฐก็มีพรรคการเมืองไม่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะเรียกว่า อะไรก็ได้แล้วแต่ถ้าประเทศมีรัฐปกครองประเทศก็ต้องมีพรรคการเมืองตั้งแต่ยุคโบราณมา ฉะนั้น พรรคการเมืองเป็นของคู่กับรัฐจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่สำคัญ (ชิงชัย มงคลธรรม, ออนไลน์, 2550)

แต่ก็มีความเห็นของนักวิชาการบางท่านที่ให้ความเห็นของพรรคการเมืองต่างกัน ออกไปว่าพรรคการเมืองนั้นต้องมีลักษณะพื้นฐานอยู่สามประการ ดังนี้ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2548, หน้า 159)

1. เป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามารวมตัวกันร่วมมือกันจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กร ซึ่งหมายความว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ต้องมีการจัดตั้งและกฎเกณฑ์ในการเข้ามารวมตัวกันด้วย
2. มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันอาจพิจารณาได้ว่าสมาชิกมีความเห็นส่วนใหญ่ของ ตนในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในแนวทางกว้าง ๆ คล้าย ๆ กันเพราะคงไม่อาจหาผู้มีความ คิดคล้ายกันในทุกด้านพรรคการเมืองเพียงแต่ทำให้ทุกคนสละความเห็นอันไม่ตรงกันเล็กน้อย ๆ เพื่อมาความคิดเห็นร่วมกันในส่วนที่สำคัญกว่า (หยุด แสงอุทัย, 2517, หน้า 19)
3. มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือการให้ได้มาซึ่งอำนาจรัฐหรือการเข้าบริหารประเทศ ลักษณะประการนี้สำคัญยิ่งเพราะ โดยธรรมชาติในสังคมอาจมีการรวมตัวกันของบุคคลที่มีความ คิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจหรือลัทธิการปกครองเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นลักษณะสองประการข้างต้น ของพรรคการเมืองหากแต่กลุ่มดังกล่าวไม่ประสงค์จะเข้ามาบริหารประเทศแล้วไซร์ย่อมขาด ลักษณะประการสุดท้ายและไม่ใช่พรรคการเมืองอาจเป็นสหภาพแรงงาน สมาคมหรือมูลนิธิเท่านั้น พรรคการเมืองต้องประสงค์ให้ได้มาซึ่งอำนาจมหาชนและใช้อำนาจนั้นดำเนินการให้อุดมการณ์ที่ พวกตนมีส่วนร่วมกันนั้นเป็นจริงขึ้นมาให้ได้ ลักษณะประการที่สามนี้ในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยการได้มาซึ่งอำนาจรัฐคงหมายความว่าแต่เพียงเฉพาะการได้มาผ่านวิถีทางตาม

รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น มิเช่นนั้นนิยามดังกล่าวก็อาจใช้ได้กับคณะรัฐประหารต่าง ๆ ด้วย

2.2 กำเนิดของพรรคการเมือง

มีผู้ให้ความคิดเห็นมากมายเกี่ยวกับการกำเนิดของพรรคการเมือง แต่ที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ ทฤษฎีเรื่องการกำเนิดของพรรคการเมืองต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมตะวันตกเท่านั้น ส่วนในสังคมตะวันออก พรรคการเมืองเป็นประสบการณ์นำเข้า ไม่ใช่สิ่งที่เกิดจากวิวัฒนาการในสังคม ซึ่งการนำ ทฤษฎีการกำเนิดของพรรคการเมืองไปใช้อย่างไรนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์และศึกษากันให้ดี ตัวอย่างของทฤษฎีต่าง ๆ จะขอยกมาดังนี้ (ทินพันธุ์นาคะตะ, 2543: 43-45)

1. ทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคนเราแบ่งแยกตามความคิดความเชื่อได้เป็นสองพวกใหญ่ คือพวกอนุรักษ์นิยม และพวกเสรีนิยม นอกจากนี้พวกอนุรักษ์นิยมและพวกเสรีนิยมยังแบ่งเป็นพวกมองโลกในแง่ดี และพวกมองโลกในแง่ร้ายอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นบ่อเกิดของพรรคการเมืองแบบสมัชชาใหม่ (Liberals) และพรรคการเมืองแบบอนุรักษนิยม (Conservatives) พวกหัวปฏิวัติ (Revolutionaries) และพวกถอยหลังเข้าคลอง (Reactionaries)

2. ทฤษฎีทางเศรษฐกิจและสังคม ทฤษฎีนี้มองว่า การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับการแบ่งชนชั้น เช่นในอดีตประเทศอังกฤษมีสองพรรคการเมืองหลัก ได้แก่ พรรควิก (Whig) และพรรคทอรี (Tory) พรรควิก ได้รับการสนับสนุนจากผู้ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้า มั่งมี เป็นเสรีนิยม ในขณะที่พรรคทอรี นั้น เป็นพวกผู้ดีเก่า ขุนนางและศาสนจักร เป็นต้น ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ผู้ที่เลือกพรรคเดโมแครตก็มักจะเป็นคนด้อยโอกาส คนยากจน และคนผิวสี ส่วนพรรครีพับลิกัน เป็นที่นิยมในหมูชนชั้นกลางผู้มั่งมี และพวกนายทุน

3. ทฤษฎีทางอุดมการณ์หรือหลักการ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพรรคการเมืองเกิดมาจากอุดมการณ์ กล่าวคือคนที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกัน รวมตัวกันเพื่อทำ การตามอุดมการณ์ที่ได้วางไว้ ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางที่ดีหรือร้าย เกิดผลแก่ประชาชนหรือส่วนตัวก็ได้ เช่นพรรคนาซีของเยอรมันช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือพรรคอัมโนของมาเลเซียในปัจจุบัน ที่มีอุดมการณ์ชาตินิยมเป็นแกนหลัก

4. ทฤษฎีการจัดองค์การ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้นำ เป็นผู้มีอิทธิพลที่จะช่วยส่งเสริมให้พรรคการเมืองก่อตั้งและยังยืนต่อไปได้ พรรคการเมืองที่มีผู้นำ ที่เป็นที่น่าเชื่อถือเช่นพรรคพลังธรรม ซึ่งในสมัยหนึ่งมีชื่อเสียงขึ้นมาในเขตเมืองได้เพราะแบบแผนการดำรงชีวิตของพลตำรวจตรีจำลอง ศรีเมือง เมื่อท่านขึ้นมาเป็นผู้นำ กรุงเทพมหานครฯ ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึง

ได้รับการยอมรับจากประชาชน ตรงกันข้ามเมื่อเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ท่านได้รับการโจมตีมาก กับบทบาททางการเมืองในขณะนั้น ความนิยมในตัวท่านลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงที่สุด ปัจจุบันพรรคนี้เกือบที่จะไม่มีบทบาททางการเมืองอีกต่อไป

2.3 แนวคิดทฤษฎีของพรรคการเมือง

พรรคการเมือง คือกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองคล้ายๆ กันหรือมีอุดมคติทางการเมืองในแนวทางเดียวกันรวมตัวกันเพื่อให้มีการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อต่อรองผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือเพื่อมุ่งหวังเข้าไปเป็นรัฐบาลทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินกลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ก็คือ พรรคการเมือง (Political Party) นั่นเอง ซึ่งก็มีผู้ให้คำนิยามของคำว่าพรรคการเมืองไว้หลายท่าน อาทิเช่น

วิสุทธ์ โภธิ์แท่น ให้คำนิยามพรรคการเมืองว่า หมายถึง กลุ่มบางคนที่มีแนวคิดหรืออุดมคติทางการเมืองอย่างเดียวกันรวมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจนมีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศในด้านต่างๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ (วิสุทธ์ โภธิ์แท่น, 2544)

ทินพันธ์ นาคะตะ ให้ความหมายพรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและในการบริหารประเทศ ด้วยการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งโดยมุ่งหวังที่จะได้เป็นรัฐบาลหรือเสียงข้างมากในรัฐสภา (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543, หน้า 141)

Carl J.Fredrich ให้ความหมายพรรคการเมือง คือ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มั่นคงเพื่อการเป็นรัฐบาลและเพื่อรักษาสถานะอำนาจของการเป็นรัฐบาล (วิวัฒน์ เอี่ยมไพบรวัน, 2544, หน้า 381)

Herman Finer ให้ความหมายพรรคการเมือง คือ การตกลงร่วมใจกันของบุคคลต่างๆ เกี่ยวกับหลักการปกครองของรัฐนั้นๆ เพื่อนำหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติให้บรรลุผล

Austin Ranney and Winmore Kendall ให้ความหมายพรรคการเมือง คือ การรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายเพื่อชัยชนะของการเลือกตั้งในการเป็นรัฐบาล

Roy C.Macridis ให้ความหมายพรรคการเมือง คือ การร่วมกันของประชาชนเพื่อการสานประโยชน์ในการจัดตั้งรัฐบาล

Edmund Burke ได้เขียนไว้ใน Thoughts on the Cause of the Present Discontents เมื่อปี1770 ว่า “พรรคการเมืองคือสมาคมที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนเพื่อส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ของชาติ ภายใต้กฎเกณฑ์เฉพาะที่คนเหล่านั้นเห็นชอบร่วมกัน”

(Frank J.Sorauf, 1979, p.7)

Leon D.Epstein ให้ความเห็นเกี่ยวกับพรรคการเมืองไว้ใน Political Parties in Western

Democracies ว่า “...เป็นกลุ่มที่มีการจัดองค์กรแบบหลวมๆ มุ่งหาตำแหน่งต่างๆ ของรัฐที่มาจาก การเลือกตั้ง”

ศาสตราจารย์ที่อนุสาวรีย์แห่งเมือง Delaware มีว่า “พรรคการเมืองหมายถึง องค์กรทางการเมืองใด ๆ ที่เลือกคณะกรรมการมลรัฐ (State Committee) หรือพนักงานประจำคณะกรรมการมลรัฐ โดยที่ประชุมใหญ่แห่งมลรัฐ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนที่เลือกมาจากแต่ละเขตเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคจะต้องมีการลงทะเบียนสมาชิกพรรครวมทั้งมีการเสนอชื่อผู้ที่ จะรับเลือกเป็นคณะผู้เลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีหรือเสนอชื่อผู้ที่ จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆ ในการเลือกตั้งทั่วไป”

ถ้าวิเคราะห์ตามความหมายนี้จะเห็นว่า พรรคการเมืองจะแตกต่างจากกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ไปคือ กลุ่มอื่นๆ จะมีความสำคัญทางการเมืองในลักษณะผลักดันหรือ เรียกร้องแต่พรรคการเมืองจะมุ่งเข้าสู่อำนาจการเมืองโดยตรง ส่วนการจะเข้าสู่อำนาจได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับกลไกของระบบการเมืองเป็นประการสำคัญ เพราะถ้าเป็นการปกครองในระบบ ประชาธิปไตยสมาชิกของพรรคการเมืองก็ต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน แต่ถ้าเป็นการ ปกครองในระบบเผด็จการ รัฐก็จะเป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งสมาชิกพรรคการเมืองพรรคการเมือง เป็นกลไกที่สำคัญมากในระบบการเมืองเพราะเป็นตัวกำหนดให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนมีแบบแผนที่แน่นอน นอกจากนี้ยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนอีกด้วย (สุรพล ราช-กัณธารักษ์, ออนไลน์, 2548)

พรรคการเมืองอาจมีหลายรูปแบบ เช่น ระบบพรรคการเมืองพรรคเดียวหรือพรรค เด่นพรรคเดียวได้แก่ ประเทศจีนหรือระบบพรรคการเมืองเด่นสองพรรคได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือระบบพรรคการเมืองระบบหลายพรรคได้แก่ ประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประวัติความเป็นมาของแต่ละเหตุการณ์และความเหมาะสมของแต่ละประเทศรวมทั้งการ ยุบยกเลิกหรือการเปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองต่างๆ ก็ล้วนเป็นไปตามเหตุการณ์ตามประวัติศาสตร์ ของแต่ละประเทศนั่นเองซึ่งจุดประสงค์ของพรรคการเมืองมีลักษณะเฉพาะคือ

1. มีอำนาจและทำให้อำนาจมั่นคงและบริหารงานในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง พรรค การเมืองต้องอยู่ในสนามแข่งขันทุกระดับ (The Main Aim of Political Party is to Secure Power an Exercise Control Over Government)

- ระดับชาติ (National) โดยการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภา

- ระดับรัฐ (State) โดยการเลือกผู้ว่าการมลรัฐ
- ระดับภูมิภาค (Regional)
- ระดับท้องถิ่น (Local) เช่น การเลือกองค์การบริหารส่วนตำบล, องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาท้องถิ่น

2. ส่งคนสมัครเข้าไปแข่งขันเลือกตั้งและคัดสรรสมาชิกพรรค (To Contest Elections and Recruit Party Members)

3. ลักษณะของพรรคการเมืองในยุโรปจะมี 3 อุดมการณ์ คือ

3.1 พรรคฝ่ายขวามีอุดมการณ์แนวนอนุรักษนิยมเช่นพรรค Conservative

3.2 พรรคฝ่ายซ้ายมีอุดมการณ์แนวหัวก้าวหน้าเช่นพรรค Socialist

3.3 พรรคกลาง ๆ มีอุดมการณ์แนวเสรีนิยม เช่น พรรค Liberal ในสหรัฐอเมริกาสมาชิกรัฐสภาเกือบทั้งหมดจะสังกัดพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค คือ (1) พรรคเดโมแครท (2) พรรครีพับลิกัน

4.4 ความสำคัญของพรรคการเมือง⁴

พรรคการเมืองมีความสำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. พรรคการเมืองช่วยรวบรวม และทำให้ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะต่าง ๆ เสนอให้ต่อสังคมและรัฐบาล

2. พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาเผยแพร่ให้สาธารณะชนและรัฐบาลได้รับรู้ สนับสนุนความต้องการระหว่างกลุ่มตลอดจนช่วยปัญหาของกลุ่ม

3. พรรคการเมืองทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนและช่วยให้ประชาชนเข้าใจปัญหาต่างของบ้านเมือง

4. พรรคการเมืองทำหน้าที่ช่วยปลุกกระดมมวลชนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง

5. พรรคการเมืองมีหน้าที่ช่วยให้มีการจัดตั้งรัฐบาลและช่วยให้สมาชิกที่เป็นคณะรัฐบาลและมีได้เป็นรัฐมนตรีได้ทำงานประสานงานกัน

---

⁴ ชาวนะ ไตรมาส. พรรคการเมือง: ภูมิหลังทางโครงสร้าง-หน้าที่. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540., 196 หน้า

6. พรรคการเมืองช่วยควบคุมและเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ผู้เขียนคิดว่าพรรคการเมืองที่ดีควรทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และรายงานผลการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ทั้งที่ดีและต้องแก้ไขให้ประชาชนได้รับทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ใช้อำนาจ อย่างขาดความชอบธรรม และถ้าลักษณะพรรคการเมืองที่มีการผสมและมีลักษณะเผด็จการในรัฐสภา เป็นหน้าที่ที่พรรคการเมืองทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลพึงตระหนักถึงประโยชน์ของประเทศชาติสำคัญเหนืออื่นใด สำคัญเหนือพรรคการเมืองเช่นกัน

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นสถาบันพรรคการเมือง⁵

ความหมายของสถาบันของพรรคการเมือง

Milton J. Esman ได้กล่าวว่า สถาบัน หมายถึง องค์กรที่สร้าง รักษา และป้องกันไว้ซึ่งแบบแผนของการประพฤติตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่กำหนดว่า ประชาชนต้องปฏิบัติตนเช่นไร ขณะเดียวกันก็คอยดูแลว่ามีผู้ใดบ้างที่ไม่ปฏิบัติตาม การดูแลดังกล่าว ก็เพื่อให้กฎระเบียบแบบแผนต่างๆ ได้รับการรักษา ขณะเดียวกันก็เป็นการปกป้องแบบแผนดังกล่าวไว้ด้วย

Henry P. Fairchild กล่าวว่า สถาบัน หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่มีอยู่มีความสลับซับซ้อน ทำหน้าที่ประสานจัดระบบควบคุมและสนองตามขั้นพื้นฐานให้แก่สังคม เช่น สถาบันแต่งงานมีแบบแผนที่จะกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ที่จะต้องมาใช้ชีวิตร่วมกันว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ขณะเดียวกันในระเบียบแบบแผนดังกล่าว จะมีการระบุทำนองเป็นการควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มสมรสด้วยว่าถ้าไม่ประพฤติตนให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว จะได้รับการลงโทษเช่นไร ซึ่งการจัดระเบียบควบคุมดังกล่าวมีส่วนช่วยทำให้เกิดความเรียบร้อยในสังคม นับได้ว่าเป็นการสนองตอบต่อสังคมในแง่ทำให้สังคมไม่วุ่นวาย

S.N. Eisenstadt อธิบายว่า สถาบันทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่ชีวิตสังคมและกลุ่มสังคมได้รับผลกระทบจากการกระทำขององค์กรทางการเมืองที่การกระทำขององค์กรนี้มุ่งรักษาความเป็นปึกแผ่นและความเป็นองค์กรของตนเอง

อมรา พงศาพิชญ์ อธิบายว่า สถาบันการเมือง หมายถึง องค์กรที่เป็นทางการของชุมชนทางการเมือง รวมทั้งโครงสร้างที่ ไม่เป็นทางการ ที่ทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

⁵ อภิชาติ ศิวพรพิทักษ์. ความรุ่งเรืองและความตกต่ำของพรรคไทยรักไทย. การค้นคว้าแบบอิสระ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .2551 หน้า 12-21

พอสรุปได้ว่า สถาบันทางการเมือง หมายถึง รูปแบบหรือองค์กรที่เอื้อต่อการรักษา ระเบียบแบบแผนทางการเมืองซึ่งหากสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะนำมา ซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญทางสังคมและเศรษฐกิจ

ในกรณีของพรรคการเมืองที่ถือว่าเป็นสถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่ง ถ้าความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองมีอยู่สูงเพียงใด การยอมรับในความสำเร็จ บทบาท และหน้าที่ของ คนในสังคมที่มีต่อพรรคการเมืองจะมีอยู่สูงตามไปด้วย เพราะการที่สถาบันใดสถาบันหนึ่งได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ความสำเร็จ บทบาท และหน้าที่ ก็จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ในขณะที่สถาบันทางการเมืองอื่นจะไม่สามารถเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองได้โดยตรง อาจกล่าวได้อีก อย่างหนึ่งว่า ถ้าพรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันต่ำก็จะทำให้ความสำเร็จ หน้าที่ และบทบาท ลด น้อยลงและอาจถูกแทนที่โดยสถาบันอื่น กล่าวคือ เมื่อพรรคการเมืองไม่สามารถทำหน้าที่ หรือ แสดงบทบาทของมันได้อย่างที่ควรจะเป็นแล้วก็เท่ากับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันอื่นเข้ามา แทรกแซงหรือทำหน้าที่แทนได้ ซึ่งก็เคยมีตัวอย่างให้เห็นมาแล้ว กล่าวคือ หากพรรคการเมืองมี ความอ่อนแอก็อาจถูกแทรกแซงโดยสถาบันทหาร เป็นต้น ความเกี่ยวข้องกันดังที่กล่าวมา อาจ แสดงได้ ดังนี้

สถาบันทางการเมืองมีระดับความเป็นสถาบันสูง ⇨ สถาบันทางการเมืองนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทมาก ⇨ สถาบันอื่นๆ มีบทบาททางการเมืองน้อยลง

สถาบันทางการเมืองมีระดับความเป็นสถาบันต่ำ ⇨ สถาบันทางการเมืองนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทน้อย ⇨ สถาบันอื่นๆ เช่น ทหารมีบทบาททางการเมืองมากกว่า และอาจเข้าแทนที่สถาบันทางการเมืองโดยตรง

โดยที่เมื่อนำความเป็นสถาบันทางการเมืองของพรรคการเมือง สามารถประยุกต์ได้ตาม ความสัมพันธ์ดังนี้

พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันพรรคการเมืองสูง ⇨ พรรคการเมืองจะมีความสำคัญและมีบทบาทมาก ⇨ สถาบันอื่นๆ มีบทบาททางการเมืองน้อยลง

พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันพรรคการเมืองต่ำ ⇨ พรรคการเมืองจะมีความสำคัญและมีบทบาทน้อย ⇨ สถาบันอื่นๆ จะมีความสำคัญและมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น และอาจเข้ามาแทรกแซงหรือแทนที่พรรคการเมืองได้

พรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบันจะต้องหมายถึง พรรคการเมืองที่เป็นสถาบันหลัก ประคับประคองการเข้าร่วมในกระบวนการเมืองของประชาชนให้เป็นอย่างมีระเบียบแบบแผน ประชาชนสามารถใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างแท้จริง และเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการแก้ปัญหาของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมิใช่กลุ่ม

ผลประโยชน์ทางการเมือง หรือกลุ่มนายโอกาสที่เรียกตัวเองว่าพรรคการเมืองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

2.6 ความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง

Huntington ได้เสนอว่าองค์ใดจะมีความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมได้ ต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ความสามารถที่จะปรับปรุง พรรคการเมืองยังมีการปรับตัวมากเท่าใด ก็ยังมีการสร้างสรรค์สถาบันมากขึ้นเท่านั้น และยิ่งไม่มีความยืดหยุ่นมากเท่าใด ระดับการสร้างสรรค์พรรคการเมืองก็ยิ่งจะลดน้อยลง กล่าวคือการปรับปรุงของพรรคมีความสัมพันธ์กับลักษณะของการทำลายสภาพแวดล้อมและอายุของพรรคยังมีการทำลายจากสภาพแวดล้อมและอายุของพรรคมากขึ้นเท่าใด และพรรคการเมืองยิ่งมีอายุมากขึ้นเท่าใด การปรับปรุงพรรคจะยิ่งมีสูงขึ้นไปเท่านั้น สภาพแวดล้อมที่จะเข้ามาทำลายพรรคการเมืองนั้น มีทั้งจากสภาพนอกองค์กรและภายในองค์กรเอง เช่น การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลบางคนของกรรมการพรรคการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้การปรับตัวของพรรคอาจวัดด้วยอายุของพรรค ซึ่งสามารถอธิบายได้ 3 ประการ คือ

1.1 วัดจากอายุการก่อตั้ง กล่าวคือ องค์กรใดที่ก่อตั้งมานาน องค์กรนั้นก็มีความเป็นสถาบันในระดับสูง และยิ่งองค์กรใดสามารถมีอายุยืนนานก็จะมีแนวโน้มว่าจะสามารถอยู่ต่อไปได้ในอนาคตหรืออย่างน้อยที่สุดก็ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ตัวอย่างเช่น กรณีของพรรคประชาธิปไตยที่มีอายุการก่อตั้งมานานกว่าพรรคการเมืองอื่น ๆ คือ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2489 เป็นระยะเวลาานานกว่า 60 ปี จึงทำให้สามารถกล่าวได้ว่า พรรคประชาธิปไตยมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ได้ดีกว่าพรรคการเมืองอื่น ๆ และมีระดับของความเป็นสถาบันสูงกว่าด้วย

1.2 วัดจากรุ่น ถ้าองค์กรใดมีผู้นำที่เข้ามาสู่ตำแหน่งโดยสันติวิธีหลายรุ่น องค์กรนั้นก็มีความสามารถในการปรับตัวมากกว่าองค์กรที่มีผู้นำเพียงไม่กี่รุ่น พรรคการเมืองใดสามารถเอาชนะปัญหาในการเปลี่ยนตัวผู้นำอย่างสันติจากชนรุ่นหนึ่งไปสู่ชนอีกรุ่นหนึ่ง แสดงว่าพรรคการเมืองนั้นมีการสร้างสรรค์ความเป็นสถาบันทางการเมืองมากขึ้น

1.3 วัดจากเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพราะองค์กรจะถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ของมันเอง และเมื่อสามารถบรรลุผลหรือวัตถุประสงค์แล้ว องค์กรนั้นก็จะไม่ทำหน้าที่ใด เพื่อที่จะทำให้องค์กรนั้นสามารถอยู่ต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่อื่น ๆ มา กระทำอีกต่อไป ดังนั้นองค์กรใดที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่หลัก ๆ โดยที่ไม่ก่อให้เกิดการสลายตัวแล้ว องค์กรนั้นก็จะมีระดับความเป็นสถาบันตามไปด้วย

2. ความซับซ้อน ความซับซ้อนในที่นี้ หมายถึง การที่องค์กรมีหน่วยงานย่อย หรือสาขาแยกย่อยออกไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสาขางานหรือหน้าที่และรูปแบบของหน่วยงานย่อยนั้น ต้องมีความแตกต่างกันด้วยองค์กรใดที่ประกอบด้วยหน่วยงานย่อยที่แตกต่างกันจำนวนมาก ความสามารถขององค์กรในการที่จะคงไว้ซึ่งความจงรักภักดีของบรรดาสมาชิกก็จะมีมาก และองค์กรใดที่มีความซับซ้อนสูงองค์กรนั้นก็จะเป็นสถาบันสูงตามไปด้วย

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงหน้าที่แต่ละอย่างจะถูกสะท้อนออกมาทางการเปลี่ยนแปลงในอีกทางและบทบาทต่าง ๆ ของสาขาพรรค ถ้าสาขาพรรคมีหน้าที่หลายอย่าง สาขาพรรคนั้นได้ยิ่งมีความเข้มแข็งมากขึ้น แต่เมื่อคำนึงถึงเหตุผลและมองโดยส่วนรวมแล้วสาขาพรรคมักจะส่งเสริมความคล่องตัวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. ความมีอิสระ ความมีอิสระของพรรคการเมือง สังกัดได้จากการไม่มีความผูกพันกับผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ พรรคการเมืองที่เป็นเครื่องมือของกลุ่มทางสังคมเป็นต้นว่า ครอบครัวยุคใหม่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มกรรมกร กลุ่มนักศึกษา กลุ่มทหาร จะขาดทั้งอิสระและการสร้างสรรค์สถาบันพรรคการเมือง

Huntington ได้ให้ข้อสังเกตว่า องค์กรทางการเมืองที่อ่อนแอต่ออิทธิพลของการเมืองภายในสังคม มักอ่อนแอต่ออิทธิพลของการเมืองภายนอกสังคมด้วย องค์กรเหล่านี้จึงถูกรุกรานได้ง่ายจากหน่วยงาน กลุ่ม และแนวคิดต่าง ๆ จากระบบการเมืองอื่น ๆ ดังนั้นการทำรัฐประหารในระบบการเมืองที่มีการพัฒนาน้อยจึงง่ายแก่การจุดชนวน โดยกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่กลุ่ม

พรรคการเมืองที่ลักษณะเดียวกันนี้ กล่าวคือที่ใดก็ตามที่พรรคการเมืองขาดอิสระกลุ่มต่างๆ ก็จะมีโอกาสครอบงำพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้นโดยปราศจากความรับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์พรรคการเมือง อันทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถคงทนอยู่และทนต่อพลังทางสังคมใหม่ ๆ ได้ ในทางตรงกันข้าม พรรคการเมืองที่มีอิสระจะได้รับประกันความมั่นคง โดยกลไกต่าง ๆ ที่จำกัดและบรรเทาผลกระทบของกลุ่มพลังใหม่ ๆ ลงได้ กลไกเหล่านี้ได้ชะลอการเข้าสู่พรรคการเมืองของกลุ่มใหม่ โดยผ่านขั้นตอนที่ได้วางไว้อย่างมีระเบียบและอย่างกวัดขั่น

ความสลับซับซ้อนของพรรคการเมืองจะสนับสนุนความมีอิสระของพรรคการเมืองได้โดยการจำแนกตำแหน่งออกไปให้แตกต่างกันอย่างเด่นชัด เพื่อการเตรียมบุคคลสำหรับตำแหน่งที่สูงที่สุด กล่าวคือ บุคคลที่ปรารถนาที่จะเข้าสู่การดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องผ่านการกรองจากตำแหน่งที่มีบทบาทและอำนาจน้อย ๆ ลงไปก่อน พรรคการเมืองที่ขาดอิสระจากการป้องกันบุคคลใหม่ จุดยืนใหม่และกลุ่มพลังทางสังคมใหม่ ๆ อาจจะเปลี่ยนผู้นำของพรรคได้ด้วยความสะดวกอย่างรวดเร็วยิ่งได้

4. ความเป็นปึกแผ่น พรรคการเมืองยังมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและมีความต่อเนื่องก็จะยังมีการสร้างสรรค์สถาบัน พรรคการเมืองยังขาดเอกภาพเท่าใด การสร้างสรรค์สถาบันก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น

ตามทฤษฎีพรรคการเมืองสามารถมีความเป็นอิสระหรือความเป็นปึกแผ่นอย่างไรก็ตามอย่างหนึ่งโดยไม่ขึ้นแก่กัน โดยที่ความอิสระจะป้องกันการก้าวท้าวของพลังการทำลายจากภายนอกได้แม้ว่าจะไม่สามารถป้องกันการทำลายทรัพยากรภายในได้ก็ตาม เนื่องจากความมีอิสระในการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อรับสมาชิกพรรคมีแนวโน้มที่จะทำให้ความเป็นปึกแผ่นลดน้อยลง และสิ่งที่จะต้องคำนึงอีกประการหนึ่งก็คือ พรรคการเมืองจะต้องมีบูรณภาพ ความรักหมูกณะ ศีลธรรมและวินัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครอง

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมืองไทยยุคใหม่

เชาวันะ ไตรมาศ ได้กล่าวว่า พรรคการเมืองกับระบบการเมือง เหมือนกับเหรียญสองด้านที่ต่างฝ่ายต่างก็รับและส่งอิทธิพล ซึ่งกัน (influential interaction) ระบบการเมืองในยุคปฏิรูปซึ่งเป็นการเมืองที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลง ขณะที่พรรคการเมืองก็อยู่ระหว่างการปรับตัวด้วยเช่นกันนั้น ทั้งพรรคการเมืองและระบบการเมืองต่างก็ดำรงอยู่ในภาวะที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ในภาพรวมกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เนื่องจากเราใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือปฏิรูปการเมือง และโดยผลพวงดังกล่าวของรัฐธรรมนูญ ทำให้บรรดากลไกการเมืองฝ่ายต่าง ๆ ในระบบการเมืองต้องมีการเคลื่อนไหวไปตามความเปลี่ยนแปลงนั้นไปด้วย

สำหรับสังคมเสรีประชาธิปไตย (liberal democratic society) ที่นิยมความหลากหลายในการแข่งขันทางการเมือง (pluralism) นั้น แม้จะไม่ยอมรับการครอบงำ (political dominance) ของกลุ่มอำนาจหรือองค์กรการเมืองก็ตาม แต่ในความเป็นจริงก็มีความเป็นไปได้ที่องค์กรอย่างพรรคการเมืองสามารถที่จะมีบทบาทชี้หน้าในเชิงโครงสร้างและภาระหน้าที่ทางการเมือง (structural-functional role) ซึ่งในบทบาทดังกล่าวก็อาจส่งอิทธิพลและสร้างผลกระทบต่อระบบการเมืองในทางที่ก้าวหน้าหรือในทางที่ล่าหลังก็ได้ด้วยเช่นเดียวกัน

ระบบการเมืองในยุคปฏิรูปการเมือง ถือเป็นระบบการเมืองในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transitional period) ที่ต้องมีพลวัต (dynamic) อยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับพรรคการเมืองซึ่งเป็นที่กลไกสำคัญ ในระดับกลางตามโครงสร้างของระบบการเมือง (intermediate structure) ย่อมต้องเพิ่มอัตราเร่งในการปรับตัว (adaptation) ในกรอบที่กว้างขวาง รวดเร็ว และต่อเนื่องมากกว่าองค์กรการเมืองอื่น ภายใต้เงื่อนไขของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในการรับและส่งอิทธิพลต่อระบบการเมือง พรรคการเมืองในระบบการเมืองยุคปฏิรูป จึงไม่ใช่พรรคการเมืองที่ยอมปล่อยให้ตัวเอง

นั้นไหลผ่านไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หากแต่พรรคการเมืองจำเป็นต้องนำตัวเองให้เป็นกำลังหลักในการก่อพลังอิทธิพลให้แก่ระบบการเมืองด้วย

แนวโน้มของพรรคการเมืองไทยยุคใหม่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อพรรคการเมืองเป็นฝ่ายกำหนดอิทธิพลต่อระบบการเมือง มากกว่าระบบการเมืองเป็นฝ่ายส่งอิทธิพลเหนือพรรคการเมืองซึ่งทิศทางและ แนวทางในการสร้างกระแสแนวโน้มของพรรคการเมืองนั้น พิจารณาได้จากการเคลื่อนไหวและการปรับตัวของพรรคการเมืองในมิติที่สำคัญ ได้แก่

1. การเกิดของพรรคการเมือง ในบริบทดั้งเดิม พรรคการเมืองไทยเกิดขึ้นด้วยเงื่อนไขเฉพาะกิจ (tactical party) อิงอยู่กับเหตุผลหลักด้านการช่วงชิงอำนาจการเมือง (power competition) ซึ่งปัจจัยสำเร็จอยู่ที่ผู้นำและกลุ่มแกนนำอำนาจเป็นตัวละครสำคัญในการผลักดันและ วัตถุประสงค์ที่ผลการเลือกตั้งและการเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาล ในบริบทของการเมืองยุคใหม่มีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม –การเมือง (socio – politics) ภายนอก (external context) มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค(internal context) ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะ ถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม – การเมือง (influence delivery) มากกว่าเป้าหมายการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว เพราะพรรคการเมืองต้องสร้างและแสดงความสามารถทางสถาบัน (political institutionalization) รวมทั้งการแบกรับภาระความรับผิดชอบในการปกครองและบริหารประเทศด้วย ไม่ใช่เพื่อเอาชนะการเลือกตั้งได้เพียงอย่างเดียว

ด้วยเงื่อนไขดังกล่าว การเกิดพรรคการเมืองยุคใหม่จึงเป็นเรื่องของการสร้างฐานสนับสนุนจากมวลสมาชิกกลุ่มใหญ่ (Majority Group) พร้อมกับการสร้างฐานเฉพาะกลุ่มเล็กที่มีความเข้มแข็ง (Strategic Group) ด้วย ซึ่งจะต้องมีการระดมการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมภารกิจทางการเมืองให้มีความเข้มข้นต่อเนื่องและครอบคลุมทุกส่วน (Comprehensive Mobilization) แทนการระดมเฉพาะกิจกรรมการเลือกตั้ง รวมทั้งต้องมีการขยายภารกิจที่ครอบคลุมในผลประโยชน์ร่วมทั้งสังคมโดยรวม (Social Interests) แทนการปกป้องสนองตอบเฉพาะผลประโยชน์กลุ่ม(Group Interests)

2. การเติบโตของพรรคการเมือง การเติบโตของพรรคการเมืองไทยยุคใหม่เคลื่อนไปตามแรงขับของผลการปฏิบัติการกิจและพลังสังคมโลกภายนอก (Social & Mission Driven) มากกว่าแรงผลักดันจากเทคนิคการเลือกตั้งและพลังอำนาจของกลุ่มภายใน (Group & Electoral Technics Driven) ซึ่งเป็นเรื่องของการขยายตัวทางแนวราบที่กลุ่มแนวร่วมพันธมิตร (alliance centric) มีความสำคัญมากกว่ากลุ่มแกนนำภายใน ทั้งนี้เป็นไปตาม เหตุผลของการขยายขนาดของ

พรรคให้มีความสำคัญเป็นตัวแทนที่ใหญ่ขึ้น (Mega – Representative) และมีขีดความสามารถในการขยายพลังอิทธิพลที่เข้มแข็งมากขึ้นพร้อมกันไปด้วย

ดังนั้น พรรคการเมืองไทยยุคใหม่จึงต้องกระชับความเป็นตัวแทนให้มีความชัดเจนขึ้นมุ่งวางรากฐานและกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาทั้งของประเทศและประชาชน แสวงหาเครือข่าย พันธมิตรให้ครอบคลุมในวงกว้าง ทั้งพันธมิตรที่จัดตั้งเป็นองค์กรย่อย (Organized Alliances) เพื่อเป็นฐานสนับสนุนวงในและพันธมิตรที่ระดมมาเป็นฐานสนับสนุนจากวงนอก (Mobilized Alliances) หลีกเลี่ยงการครอบงำของกลุ่มอำนาจเฉพาะกลุ่ม สร้างทางเลือกและเสนอทางออกให้สังคมมีความพร้อมและฉับไวในการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาสร้างความภักดีในหมู่สมาชิกส่วนรวม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของสาขาพรรคระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น รวมตลอดทั้งมีการกระจายบทบาทอำนาจให้ทั่วถึงในทุกภาคส่วนของพรรค ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ แกนนำ สมาชิก ผู้ชำนาญการ หัวคะแนน แนวร่วมพันธมิตร และผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

ด้วยเงื่อนไขดังกล่าว การเติบโตของพรรคการเมืองจึงเป็นเรื่องของความสำเร็จจากความสามารถในการสร้างและผลิตผลงานสาธารณะที่หวังประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้โดยการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการตอบรับจากกระแสความนิยมของสังคม และการเพิ่มของฐานพันธมิตรทางการเมืองจากกลุ่มใหม่ๆ ที่อยู่ภายนอก ซึ่งเป็นการขยายตัวในเชิงคุณภาพ แทนการเพิ่ม ส.ส. จำนวนมากเข้าอยู่ในสังกัดพรรค ซึ่งเป็นการขยายตัวในเชิงปริมาณ

3. การอยู่รอดของพรรคการเมือง การอยู่รอดของพรรคการเมืองยุคใหม่ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของความเป็นองค์กร – สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะในเชิงของความสามารถทางการเมืองการปกครองเพื่อสามารถเผชิญกับพลังกดดันทางสังคม – การเมือง มากกว่าความสามารถที่ขึ้นอยู่กับขนาดของพรรคที่วัดด้วยจำนวน ส.ส. ที่ปราศจากระเบียบวินัย และการจัดการที่เป็นระบบซึ่งปัจจัยในการสร้างความสำเร็จทางการเมืองของพรรคอยู่ที่ คุณภาพด้านการบริหาร – การจัดการขององค์กรและคุณภาพของบุคลากร มากกว่าขนาดของพรรคและจำนวนบุคลากรเพียงด้านเดียว

ดังนั้น พรรคการเมืองไทยยุคใหม่จึงต้องเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหาร – การจัดการในอนาคตระยะยาวได้ในหลายระดับ มีการเตรียมแผนนโยบายและโครงสร้างไว้รองรับการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้า มีการเตรียมรับการจัดระเบียบใหม่ๆ ให้เกิดความราบรื่น อาทิ ระบบบัญชีรายชื่อของพรรค การถ่ายโอนบทบาทและตำแหน่งระหว่าง ส.ส. กับรัฐมนตรี การเตรียมการบริหารความขัดแย้งภายหลังการเลือกตั้ง การจัดสรรบทบาทและลำดับความสำคัญของกลุ่มพลังในการสนับสนุนการใช้อำนาจเพื่อผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มความยืดหยุ่น

ในการปรับตัวเข้าหา กรอบการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทั่วไป ที่ยึดโยงอยู่กับวิถีชีวิตปกติของคนกลุ่มใหญ่ และองค์กรจัดตั้งรูปต่างๆ การจัดระบบการสื่อสารทางการเมืองกับสาธารณชนและสังคมที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้งกลมกลืนกัน เป็นเนื้อเดียว ในรูปของการสร้างสังคมการเมืองทางการเมือง (Political Socialization) ที่มุ่งหวังผลต่อ เป้าหมายในการปลูกสร้างจารีตทางการเมืองของพรรคให้แก่ระบบการเมืองและสังคมในระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการบรรลุนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ด้วยเงื่อนไขดังกล่าว การอยู่รอดของพรรคการเมืองยุคใหม่จึงเป็นเรื่องของการสร้างกระแส อิทธิพลทางการเมืองต่อระบบ แทนการเป็นฝ่ายตั้งรับกระแสอิทธิพลจากระบบการเมือง ซึ่งทั้งในระดับองค์กรพรรคและบุคลากรของพรรค จะต้องมีความพร้อมในการสร้างสัมพันธภาพ และแบกรับภาระพันธกิจของสังคม – การเมือง ปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กรมวลชน และประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ (Comprehensive Performances) นอกจากนี้ยังต้องปรับฐานะบทบาทให้สามารถทาบซ้อนกันได้เป็นเนื้อเดียวกันกับกรอบภารกิจของธรรมชาติ (Good Governance) ซึ่งต้องบรรลุเป้าหมายภารกิจที่ครอบคลุมทั้งในภาครัฐ (Public Sector) ภายใต้กรอบของการผลักดันนโยบายและกฎหมายสำคัญ ภาคประชาสังคม (Civil Sector) ภายใต้กรอบของการระดมมวลชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองได้ และภาคเอกชน (Private Sector) ภายใต้กรอบของการเกื้อหนุนให้เกิดผลผลิตทางเศรษฐกิจในทุกมิติได้อย่างยั่งยืนด้วย

4. การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมของพรรคการเมือง การเพิ่มขึ้นของกระแสความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน ประกอบกับการเปิดกว้างของสิทธิโอกาสตามรัฐธรรมนูญ ทำให้กิจกรรมทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ต่างถูกผูกโยงเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองอย่างเข้มข้นและโดยตรงมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งแสวงหาประสิทธิภาพจากการสนองตอบของรัฐมากกว่าแสวงหาอำนาจการควบคุมจากรัฐจึงส่งผลต่อ การเพิ่มภาระและความรับผิดชอบของพรรคการเมืองโดยตรง พรรคจึงต้องขยายขนาดของภาระความ รับผิดชอบ (Responsibility Expansion) มากขึ้น ประกอบกับผลพวงจากการปฏิรูปทางการเมืองตาม รัฐธรรมนูญ ทำให้พรรคต้องปรับบทบาทอย่างขนานใหญ่ทั้งระบบและกระบวนการ ต้องเตรียมทั้ง องค์กร บุคลากร การดำเนินงานทางการเมือง ทักษะความสามารถเฉพาะทาง ความเป็นมืออาชีพของนักการเมือง รวมทั้งการปรับกรอบนโยบายของพรรคด้วย

5. การปรับรูปแบบของระบบพรรคการเมือง ระบบพรรคการเมืองกำลังเคลื่อนเข้าสู่กระบวนการและบรรยากาศของการแข่งขันอย่างเข้มข้นมากขึ้น ความเป็นตัวแทนมีความคมชัดและเปิดเผย ภาระผูกพันและความรับผิดชอบต่อพรรคที่มีต่อกลุ่มผลประโยชน์เพิ่มความซับซ้อนใกล้ชิดและมีความเจาะจงมากขึ้น ขณะเดียวกันกระบวนการคัดสรรภาวะผู้นำของพรรคได้รับ

อิทธิพลจากกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวางมากขึ้นด้วย จิตความสามารถในเชิงบริหารแบบมืออาชีพ ผลงาน และความสำเร็จจะเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของผู้นำ การวัดผลความสำเร็จจะมีมาตรฐานการชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและมีความหมายสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะภาวะพันธมิตรของพรรค จะถูกกำหนดโดยกลุ่มตัวแทนผลประโยชน์ที่พรรคเข้ามีบทบาทร่วมในการตอบสนองผลประโยชน์และร่วมทำงานด้วย (Cooperation) มากกว่าเพียงแค่ความเป็นตัวแทนทางสัญลักษณ์หรือการแสดงออกเฉพาะทางกรอบนโยบายของพรรคเพียงด้านเดียว

6. การปรับภาระความรับผิดชอบของพรรคการเมือง ภาระความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเป็นความรับผิดชอบของทั้งองค์กรที่เป็นบทบาทในเชิงสถาบัน (Organization Accountability) ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการทางสังคม – การเมืองภายนอกองค์กรพรรค มากกว่าเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล (Individual Accountability) เฉพาะในองค์กรพรรคเท่านั้น ไม่ว่าตัวผู้นำหรือแกนนำของพรรค การเติบโตและความสำเร็จของผู้มีอำนาจในพรรค จะต้องพิสูจน์จากปัจจัยภายนอกมากกว่าปัจจัยภายในพรรค ขอบเขตภาระความรับผิดชอบต้องมีลำดับความสำคัญตามกรอบของเป้าหมายนโยบายพรรคและแนวร่วมพันธมิตรมากกว่ารวมศูนย์การตัดสินใจ ที่ตัวผู้นำและกลุ่มแกนนำอีกต่อไป พร้อมกันนั้น ศักยภาพของพรรคก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในเชิงสถาบันขององค์กรมากกว่าความสามารถของตัวบุคคลด้วยเช่นกัน

7. การปรับบทบาทของพรรคการเมือง บทบาทใหม่ของพรรคการเมืองจะต้องมีการขยายและจัดสรรให้ครอบคลุมทั้งบทบาทในการ แข่งขัน ช่วงชิงอำนาจ บทบาทในการบริหาร - การจัดการองค์กรของพรรคให้มีความเป็นสถาบัน และบทบาทในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ ศูนย์รวมอำนาจของพรรค ก็จะต้องกระจายออกนอกศูนย์กลางมากขึ้น ขณะเดียวกัน ความสำคัญและอิทธิพลของหัวคะแนนก็จะถูกถ่ายเทไปสู่อิทธิพลของสื่อและกระแสธารชนมากขึ้น พร้อมกันนั้นบทบาทใหม่ของพรรคก็ต้องอยู่เหนือบทบาทของ ส.ส. ในกรอบที่ความเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม และการครองความนิยมในระดับชาติมีความสำคัญมากกว่าความเป็นตัวแทนในพื้นที่เป้าหมายของตัว ส.ส. ด้วย

8. การใช้และบริหารทรัพยากรของพรรคการเมือง ทรัพยากรบุคคลโดยเฉพาะคุณสมบัติและความสำเร็จในความเป็นมืออาชีพทางการเมือง จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับทรัพยากรเงิน ทำให้การสั่งสมฐานทรัพยากรต้องดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาวมากขึ้น การจัดสรรทรัพยากรและระบบการบริหาร – การจัดการจะไม่ถูกผูกโยงกับระดับ ทุนทรัพย์ของสมาชิกเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป และปัจจัยกำหนดความได้เปรียบของทรัพยากรก็มีได้ ผูกขาดอยู่ที่ฐานทุนทรัพย์เพียงแหล่งเดียว

9. การนำเสนอกรอบนโยบายของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมืองต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้ ผลักดันการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ มีความฉับไว ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน มีความเป็นสากลสูง ขณะเดียวกันนโยบายพรรคจะต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศและพัฒนาประเทศได้ บรรลุสู่เป้าหมายสูงสุดของชาติได้ มีความเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่คมชัด เจาะจงลงไปถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งพรรคจะต้องสามารถใช้นโยบายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างพลังสนับสนุนทางการเมือง โดยแปลงนโยบายให้เป็นรูปธรรม มีเครื่องชี้วัดทั้งในส่วนของสัทธิยะ กระบวนการนำไปปฏิบัติ ผลลัพธ์ เป้าหมาย ผลได้ ผลกระทบ และสามารถประเมินผลสุดท้ายในบั้นปลายให้สาธารณชนได้รับรู้ มองเห็นและสัมผัสเข้าถึงได้ นอกจากนี้ นโยบายจะต้องมีความทันสมัยตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน ซึ่งต้องมีความครอบคลุมวิถีชีวิตของประชาชนในวงกว้าง รวมทั้งมีความอ่อนไหวละเอียดอ่อนต่อภาวะจิตวิทยา และมีมิติทางวัฒนธรรมด้วย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สากล สิ่งแวดล้อม ชุมชนนานาชาติในประชาคมโลก การดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติและสิทธิมนุษยชน

10. การสร้างภาวะผู้นำของพรรคการเมือง ภาวะผู้นำใหม่ของพรรคการเมือง ต้องสร้างภาวะผู้นำในการสร้างความสามารถทางการเมือง – การปกครอง ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่พรรคการเมืองต้องมีความ กระจือรือร้นและมีขีดความสามารถที่เพียงพอในการแบกรับภาระความรับผิดชอบทางการเมืองแบบครบทุกส่วน ซึ่งพรรคจะต้องพัฒนาพร้อมๆ กันทั้งความสามารถในการแข่งขันทางอำนาจ ความสามารถในการพัฒนาความเป็นสถาบันทางการเมืองของพรรค และความสามารถในการบริหารประเทศ ในกรณีนี้ พรรคจำเป็นจะต้องจัดโครงสร้างรองรับการเข้ามีส่วนร่วมของขบวนการทางสังคม – การเมือง โดยเฉพาะในการระดมการสนับสนุนของฐานมวลชนกลุ่มใหญ่และฐานกลุ่มยุทธศาสตร์กลุ่มเล็ก ขณะเดียวกันพรรคจะต้องจัดโครงสร้างสนับสนุนระบบงานด้านความชำนาญการเฉพาะทาง (นักวิชาการ ฐานข้อมูล การวิจัย – พัฒนา) ให้ครอบคลุมในทุกภารกิจของกระทรวง ทบวง กรมได้ด้วย หรืออย่างน้อยต้องมีในส่วนองสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการต่างประเทศ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

คำว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” หมายถึงการที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดคน นโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาลรวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง

เป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศการมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกๆระดับ มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมืองครั้งนี้ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” จึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

แนวความคิด (CONCEPT) ของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย⁶

1. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเอง ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งรุสโซ (Rousseau) เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม กล่าวคือประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการเจตจำนงร่วมกันซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) จึงเป็นเรื่องที่ยากแก่ที่จะให้ ประชาชนทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภาโดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไปประชาชนทั่วไป ต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทนสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะไม่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่นสิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนาและสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

⁶ วัชรวิทย์ ไชยสาร พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน(ออนไลน์) (<http://www.parliament.go.th/parcy/889.0.html>) สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2554

3. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย แบบกึ่งโดยตรง (Semi - direct Democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครองในระดับต่าง ๆ มาก ขึ้นโดยให้ประชาชน มีอำนาจในการควบคุม และตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจ เพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครอง หรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้นอาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง อาทิเช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม ที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทน ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

5. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง (Plural Politics) เป็นการยอมรับหลักการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบผู้แทน เช่น การเลือกตั้งเป็นต้น เพื่อให้ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมายการออกเสียงประชามติ เป็นต้นยังยอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าเทียมกันและปฏิเสธการผูกขาดอำนาจทางการเมือง ให้เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจึงต้องยอมรับภาวะความเป็นพหุสังคม (Plural Society) อันเป็นการเคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) และระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน จึงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมถูกจำกัดน้อยลงทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองกว้างขึ้นแม้ว่าในอดีตนั้น การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นของกลุ่ม “ผู้นำ” ในสังคมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นและ

ปัจจุบันแม้ยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวความคิด ที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้ทั้งหมดเลยที่เดียวแต่การ ยึดถือและเรียกร้องให้มีปฏิบัติตามแนวความคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตาม ข้างต้น ก็จะส่งผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น ๆ

4. ความสำนึกทางการเมือง (Political Consciousness)⁷

ความสำนึกทางการเมืองของประชาชน หมายถึงการที่ประชาชนมีความสามารถที่จะ เรียนรู้ ที่จะทำความเข้าใจ มีความสามารถแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ ผสมผสาน เปรียบเทียบและสามารถตัดสินใจต่อการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง อันเนื่องมาจากเหตุผลและ เหตุการณ์ทางการเมือง รวมทั้งมีปฏิกิริยาต่อ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อตน โดยการแสดงออกด้วย การตอบโต้ถ้าผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปในทางลบต่อผลประโยชน์ เช่น สิทธิเสรีภาพและ ความเป็นธรรมหรือแสดงการสนับสนุน ถ้าเรื่องนั้น ๆ สามารถอำนวยประโยชน์ให้กับคนปฏิกิริยา ดังกล่าวอาจจะเป็นไปในลักษณะใดนั้น (ตอบโต้หรือสนับสนุน) ก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัย สภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางการเมือง สังคมและ เศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ นี้จะเป็นเงื่อนไข สำคัญที่บ่งบอกถึงระดับความ สำนึกทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น ๆ

ความสำนึกทางการเมืองของประชาชน จึงเป็นความรู้สึกและความเข้าใจทางการเมือง ในฐานะเจ้าของประเทศที่จะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมในการเมืองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเข้าเป็น สมาชิกพรรคการเมือง เป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (สหกรณ์) การใช้สิทธิออกเสียง เลือกลง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดย ผ่านพรรคการเมือง สื่อ หรือสถาบันอื่น ๆ ที่เป็น ของเอกชนหรือของรัฐบาล การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ในเรื่องใด ๆ เพื่อหาข้อยุติ การเดิน ขบวน เรียกร้องในเรื่องที่ไม่ชอบธรรมต่าง ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของคนในสังคมโดยทั้งสิ้น และรวม ไปถึงการบริหารงาน ของรัฐบาล การที่ตัวประชาชนรู้จักสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบเป็นต้น

ความสำนึกทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political Participation) มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก น้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ ระบบทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ของประเทศนั้น ๆ เช่น สังคมที่ปกครองในระบบเผด็จ การ อำนาจ ปกครองที่บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มคนบางกลุ่ม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของ

⁷ การปกครองและประชาชนกับบทบาททางการเมืองออนไลน์. [http://socialscience.igetweb.com/index.php?mo=2&c_art=4014=บทความ \(28/6/2553\)](http://socialscience.igetweb.com/index.php?mo=2&c_art=4014=บทความ (28/6/2553)).

ประชาชนก็จะจำกัด หรือถูกบังคับให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในทางที่จะสนับสนุนผู้ปกครอง เท่านั้น ถ้าสังคมนั้นยึดถือระบบการแสดงออกซึ่งความสำนึกทางการเมืองในทางที่จะสนับสนุนการปกครอง และมีส่วนรวมของประชาชนก็จะมียิ่งกว่าในระบบเผด็จการ ความสำนึกทางการเมืองของประเทศนั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ถ้าประชาชนมีโอกาสพัฒนาความสำนึกทางการเมืองและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองการปกครองในฐานะเจ้าของแผ่นดินเจ้าของประเทศ

5. แนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง⁸

การพัฒนาทางการเมือง ได้มีนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันเป็นจำนวนมาก และก็มีหลายท่านที่ได้ให้ความหมายไว้ที่คล้ายคลึงกัน

ลูเซียน พาย ได้เขียนหนังสือชื่อ Aspect of Political Development และได้รวบรวมความหมายของพัฒนาการทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางการเมือง คือ รากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ Political Development as the Political Prerequisite of Economic Development พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองอันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงเป็นสภาพทางการเมืองอันช่วยสนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

2. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม Political Development as the Politics Typical of Industrial Societies โดยมีความเชื่อว่าเป็นสังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการ จะมีมาตรฐานของพฤติกรรมและการดำเนินการเมืองที่มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมือง อันเป็นตัวอย่างแก่ระบบอื่น ๆ เช่น การปกครองมีลักษณะที่มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบ เน้นการให้สวัสดิการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างน้อยในระดับหนึ่ง

3. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ Political Development as Political Modernization

4. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล Political Development as the Operation of a Nation – State ซึ่งมีลักษณะที่รัฐบาลมีอำนาจครอบคลุมทั้ง

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสิงห์บุรี โครงการศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2550 (เอกสารทางวิชาการ) หน้า 11-15

ประเทศ ประชาชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอิทธิพลของลัทธิชาตินิยม และมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริง สถาบันของรัฐจะต้องสามารถดำเนินนโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงลัทธิชาตินิยม และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ กล่าวอีกนัยหนึ่งการพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องราวของการสร้างชาติ (Nation – building)

5. พัฒนาการทางการเมือง คือ การพัฒนาการบริหารและกฎหมาย Political Development as Administrative and Legal Development เป็นเรื่องของการพัฒนากระบวนการและระบบกฎหมาย ให้มีความก้าวหน้าทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

6. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง Political Development as Mass Mobilization and Participation เป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่ชนชั้นนำตามแบบของสังคมนิยมประชาธิปไตย โดยเห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

7. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย Political Development as the Building of Democracy ความหมายนี้มีผู้นิยมใช้กันมาก แต่ถูกโจมตีเสมอว่าเป็นความหมายที่ลำเอียงเพราะเห็นว่าระบบการเมืองในรูปอื่นที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยไม่เป็นระบบที่พัฒนา

8. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ Political Development as Stability and Orderly Change หลายคนมีความเห็นว่าประชาธิปไตยกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองได้ฉะนั้นการพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมือง ในการรักษาเสถียรภาพและดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบ ไม่วุ่นวาย ความวุ่นวายไม่ควรจะเป็นเรื่องของการพัฒนาทางการเมือง ควรจะเป็นเรื่องของความเสื่อมทางการเมืองมากกว่า

9. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ Political Development as Mobilization and Power ความหมายนี้เป็นการเน้นถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน ระบบการเมืองใดสามารถระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาของประเทศได้ มีอำนาจในการดึงประชาชนให้ปฏิบัติตามความต้องการของระบบได้ ถือว่าเป็นระบบที่มีการพัฒนา ความสามารถในการระดมสรรพกำลังรวมถึงความสามารถในการแบ่งสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายให้กับสมาชิกในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

10. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม Political Development as One Aspect of A Multi – dimensional Process of Social Change การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน และการเปลี่ยนแปลง

ทางด้านการเมืองถือว่าเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม คือ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ได้

จากความหมายของการพัฒนาทางการเมืองทั้ง 10 ความหมายเหล่านี้ Pye ไม่ได้ระบุว่า ความหมายของการพัฒนาทางการเมืองเหล่านั้นผิด เพียงกล่าวว่าจะอาจไม่สมบูรณ์เท่านั้น Pye ได้เสนอแนะการมองการพัฒนาทางการเมืองในอีกลักษณะหนึ่ง คือ ให้พิจารณาถึงองค์ประกอบของการพัฒนาทางการเมือง Pye ได้เสนอองค์ประกอบ 3 ประการ ของการพัฒนาทางการเมืองไว้ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกัน (equality) ความเท่าเทียมกันนี้มีได้หมายแต่เฉพาะความเท่าเทียมกันตามกฎหมายหรือสิทธิเท่าเทียมกันในทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมรวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระบบประชาธิปไตย และในระบบเผด็จการ เป็นแต่เพียงในระบบเผด็จการ การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการระดมกำลังพลจากรัฐบาล ความเท่าเทียมกันนี้ยังหมายถึงการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคลไม่ใช่เรื่องของชาติตระกูลเป็นเกณฑ์ เช่น ในอดีตผู้นำประเทศ เช่น เจ้าผู้ครองแคว้น กษัตริย์ หรือบรรดาขุนนางมักได้รับตำแหน่งโดยการสืบสายโลหิต บิดา เป็นกษัตริย์ บุตรก็ได้เป็นกษัตริย์ บิดาเป็นขุนนาง บุตรก็มักเป็นขุนนาง แต่ระบบการเมืองในปัจจุบันผู้นำประเทศไม่ว่าจะเป็นประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรีล้วนแล้วแต่เป็นโดยอาศัยความสามารถส่วนตัวของการสืบตระกูล

2. ความสามารถของระบบการเมือง (capacity) ความสามารถนี้เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย (output) ของระบบ เป็นเรื่องของความสามารถของระบบว่า จะผลักดันสังคมและระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้นำต้องการได้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องของประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาล ของผู้นำทางการเมือง รวมทั้งสภาพต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล ระบบการเมืองที่มีความสามารถสูงจะสามารถตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีความสามารถที่จะให้นโยบายได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการทำงานของรัฐบาลเป็นเรื่องของมืออาชีพไม่ใช่เรื่องมือสมัครเล่น จะต้องยึดถือความเป็นเหตุเป็นผล (rationalist) และหลักทางโลก (secular) ในการบริหารงานซึ่งหมายความว่า จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง ไม่ใช่ยึดถือเรื่องของโหราศาสตร์ เรื่องของดวงหรือไสยศาสตร์

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (differentiation and specialization) ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วจำเป็นต้องมีการจำแนกหน่วยงานออกไปตามความสามารถเฉพาะอย่างยิ่ง มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง ถือว่าเป็นการแบ่งแยก

การทำงานตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมาย มีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหาร มีศาลเป็นผู้ตัดสินคดี มีระบบราชการซึ่งแบ่งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ทำหน้าที่ตามความชำนาญของตน เป็นต้น แต่การแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ใช่ก่อให้เกิดการแตกแยกและเป็นอิสระเอกเทศ โดยต้องมีการร่วมมือกัน ประสานงานกัน และต้องสอดคล้องกับการรวมตัวกันในชาติ

Eisenstadt ได้นิยามความหมายของพัฒนาการทางการเมืองว่า หมายถึง ความสามารถของระบบการเมืองในการประคับประคองความต้องการและองค์การทางการเมืองแบบใหม่ ๆ ไว้ให้ได้ การพัฒนาการเมืองมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีการทำให้เกิดโครงสร้างทางการเมืองที่มีความแตกต่างในบทบาทและสถาบันการเมืองมากขึ้น และมีจุดมุ่งประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจนที่คนส่วนใหญ่ยึดถือและขึ้นต่อรัฐบาลเดียวกัน

2. ขอบข่ายของกิจกรรมการเมือง การบริหาร และการรักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยของปวงชนจะต้องแผ่ขยายไปอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ของสังคม

3. อำนาจทางการเมืองจะต้องแผ่ขยายไปยังกลุ่มชนทุกหมู่เหล่าโดยทั่วถึง

4. มีผู้นำสมัยใหม่เข้าไปแทนที่ผู้นำแบบ โบราณ และเป็นที่ยอมรับถูกต้องตามกฎหมาย

Organski ได้เขียนความหมายของพัฒนาการทางการเมือง ในหนังสือ The Stages of Political Development ว่าการพัฒนาการเมือง หมายถึง “การเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลในการใช้คนและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ และหน้าที่ของรัฐบาลย่อมเปลี่ยน ไปตามขั้นตอนของการพัฒนา”

ลิจิต ธีรเวคิน อาจารย์คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ได้เขียนแนวความคิดเรื่องทฤษฎีพัฒนาการเมืองในเอกสารเรื่อง “ทฤษฎีพัฒนาการเมือง : การสำรวจข้อดีข้อเสียและการนำเสนอแนวทฤษฎีใหม่” ได้ให้ความหมายของพัฒนาการเมือง หมายถึง กระบวนการเพิ่มความสามารถของระบบการเมือง โดยอาศัยผู้นำการเมืองอุดมการณ์ การพัฒนาสถาบันการเมือง เพื่อให้เกิดการสนับสนุนเพื่อตอบสนองต่อการเรียกร้องของสังคม

ซึ่งลิจิต ธีรเวคิน ได้ขยายความไว้ว่า การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถของระบบกับการตอบสนองความต้องการของสังคม โดยมีส่วนประกอบอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาเมืองอยู่ 5 ประการ

1. ความเป็นผู้นำทางการเมือง (Political Leadership)
2. สถาบันทางการเมือง (Political Institution)
3. อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology)
4. การสนับสนุนจากมวลชน (Popular Support)

5. การระดมทรัพยากร (Mobilization of resources)

ซึ่งทั้งห้าสิ่งดังกล่าวเป็นฐานสำคัญของการเพิ่มความสามารถของระบบการเมือง (capacity) เพื่อจะนำไปสู่การสนองความต้องการของสังคม (demands) การที่สามารถจะสนองความต้องการของสังคมนั้นจะต้องสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างระบบการเมืองและมวลชนต่อระบบการสร้างความสนับสนุนก็เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการระดมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ และทั้งสองประการดังกล่าวก็เพื่อไปสู่บั้นปลาย คือ การตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (demands or societal demands)

6. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง⁹

การที่จะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใด ๆ ก็ตามจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากในขณะที่สังคมมีวิธีการที่จะทำให้สมาชิกใหม่เรียนรู้ถึงแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติ ให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด การเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เป็นกระบวนการที่สังคมเตรียมให้สมาชิกใหม่ได้เรียนรู้แบบแผนกฎระเบียบ ในการปฏิบัติความเชื่อ ตลอดจนบรรทัดฐานขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เมื่อบุคคลได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว ย่อมสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ปรับตนเองให้เข้ากับรูปแบบอันเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ และจะได้นำไปปฏิบัติหรือในการพัฒนาบริหารองค์กรได้อย่างถูกต้อง

Easton and Dennis ได้ให้คำจำกัดความ การเรียนรู้ทางการเมืองไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองต่าง ๆ (political orientations) อันได้แก่ ความรู้ ทักษะคิด บรรทัดฐานค่านิยม จากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้วสมาชิกใหม่ของระบบการเมือง จะต้องแสวงหาแบบแผนของความโน้มเอียงทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะมีผลต่อความคงอยู่ของระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้แบบการเมือง แต่ละระบบอยู่ได้

เฟรด กรินสไตน์ ได้ให้คำจำกัดความการเรียนรู้ทางการเมือง ทั้งในวงแคบและวงกว้างไว้ว่าในวงแคบหมายถึง กระบวนการได้ข่าวสาร การปลูกฝัง ค่านิยม ตลอดจนการให้ความรู้

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสิงห์บุรี โครงการศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2550 (เอกสารทางวิชาการ) หน้า 15-16

เกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ทางการเมืองอย่างมีเจตนาโดยผ่านองค์กร หรือสถาบันที่มีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการ ส่วนคำจำกัดความในวงกว้าง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะการเรียนรู้นั้นจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม

จากความหมายของการเรียนรู้ทางการเมืองที่ Easton and Dennis หรือกรีนสไตน์ พอสรุปได้ว่าการเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกความสำนึก และค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองฉะนั้นการเรียนรู้ทางการเมือง จึงมีความสำคัญต่อการมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่จะต้องมีความรู้สึก รับผิดชอบในฐานะพลเมืองอย่างแพร่หลายและต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่งข่าวที่มากพอเพียงจนเกิดความรู้สึกเข้าใจทางการเมืองอย่างถูกต้อง เพราะถ้าหากประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ขาดความสนใจ ขาดความกระตือรือร้นทางการเมือง และในที่สุดก็จะก่อให้เกิดการคิดว่าตนเองปราศจากอำนาจทางการเมืองหรือสำนึกว่าไร้อำนาจ (powerlessness) ในทางการเมืองคิดว่าตนเองเป็นเพียงกลไกชิ้นเล็ก ๆ ที่อยู่ท่ามกลางระบบเครื่องยนต์อันมหึมา จะนำไปสู่ความนิ่งเฉยทางการเมือง ซึ่งการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะไม่สามารถคงอยู่หรือเป็นไปได้อีกถ้าหากประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงความเป็นไปของการปกครอง (Barber 1969,38) ดังนั้น การเรียนรู้ในบทบาท ตระเบียบบกกฎหมายต่าง โดยเฉพาะกฎหมายสูงสุดของประเทศนั้น เป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทย การเลือกตั้ง ก็เป็นหน้าที่หนึ่งของประชาชนชาวไทยที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเมื่อประชาชนชาวไทยมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการไปเลือกตั้งย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศไทย

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อการสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม ของภาคประชาชน

ในการที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน จำเป็นที่จะต้องรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นที่มาของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงเหตุหรือวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายนี้ อันเป็นต้นทางหรือแนวทางที่นักกฎหมายผู้ร่างพระราชบัญญัตินี้ ใช้เป็นหลักในการอ้างอิงในการกำหนดเนื้อหาของกฎหมายในแต่ละมาตรา หรือเพื่อให้กฎหมายถูกบังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหลักหรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รวมถึงกฎหมายอื่นหรือหลักทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้องที่ทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ต้องถูกกำหนดไว้อย่างนั้น อย่างไรก็ตามเมื่อกฎหมายถูกบังคับใช้แล้ว ยังต้องมีการติดตามดูด้วยว่า ถูกนำไปปฏิบัติได้อย่างไร ถูกต้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือไม่ เพื่อให้กฎหมายนั้นมีความสมบูรณ์และใช้ได้จริง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจของประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม เพื่อรับรองหลักการเรื่องอำนาจของประชาชน โดยบัญญัติไว้ในหลายมาตรา ดังนี้

1.1 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ 11 เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

มาตรา 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตาม

เจตนาเริ่มต้นนั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

1.2 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา ๑๖๓ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

1.3 หมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ

การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียงประชามติได้

(2) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติตาม (1) หรือ (2) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้

ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษานี้ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายซึ่งเป็นบทบัญญัติให้กฎหมายรัฐธรรมนูญนั้น สามารถทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติขึ้นมาได้ กฎหมายนี้ได้บัญญัติไว้ในหลายมาตราที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษานี้ทั้งหมด มีดังนี้

2. พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

หมวด 2 การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุม หรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่สิ้นสุดการประชุมในกรณีที่ไม่ปรากฏในรายงานการประชุม

มาตรา 26 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา 36 ให้คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา 37 คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งก่อนการประชุมใหญ่ประจำปีของพรรคการเมืองและในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือเป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อให้ความเห็นชอบในการเสนอชื่อนักลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง ทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนในกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้น

องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยกรรมการสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง และสมาชิกสาขาพรรคการเมืองซึ่งต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคน

การลงมติให้ความเห็นชอบในการเสนอชื่อนักลตามวรรคหนึ่ง และการลงมติเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้ลงคะแนนลับ ส่วนการลงมติในเรื่องอื่นให้เป็นไปโดยเปิดเผย เว้นแต่คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองหรือสมาชิกสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าห้าสิบคนร้องขอให้ลงคะแนนลับ ก็ให้ลงคะแนนลับ

กิจการอื่นที่ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง วิธีการเสนอเรื่องให้ที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองพิจารณา และวิธีการดำเนินการประชุม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา 38 การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนของพรรคการเมือง ให้เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

ในการพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจากรายชื่อตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (1) รายชื่อผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบตามมาตรา 37
- (2) รายชื่อบุคคลอื่นที่เห็นสมควร

มติคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ให้ส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นที่สุด

มาตรา 39 นอกจากการพิจารณาส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วนตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 ที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองอาจใช้วิธีการให้ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคการเมือง ลงมติเลือกผู้สมควรส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วนได้ ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองจัดให้มีการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามมาตรา 29 วรรคหนึ่งแต่ละคนมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนให้ผู้ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเรียงลำดับลงไป ในเขตเลือกตั้งใดเป็นผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วนในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วแต่กรณี

เมื่อที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองมีมติตามวรรคหนึ่ง มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสนอชื่อการพิจารณา และการคัดเลือกผู้สมควรเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองตามมาตรา 37 และมาตรา 38 มาใช้บังคับแต่การเสนอชื่อบุคคลเพื่อให้มีการลงมติตามวรรคหนึ่ง จะต้องขอความเห็นจากคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคก่อน

การลงคะแนนตามมาตรานี้จะให้ลงคะแนนทางไปรษณีย์ตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมืองก็ได้

มาตรา 40 การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 มาตรา 38 หรือมาตรา 39 ของพรรคการเมืองไม่มีผลกระทบต่อการสมัครและการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกซึ่งพรรคการเมืองนั้นส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง

จากกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 เราจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติขอกฎหมายหลายมาตราที่ส่งเสริมและรับรองเรื่องอำนาจของประชาชน และรวมถึงการ

ใช้อำนาจของประชาชนในการตรวจสอบและเข้าไปรักษาสมดุลของอำนาจในทางการเมือง โดยเฉพาะในพรรคการเมือง แต่การบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ยังเป็นปัญหาในภาคปฏิบัติ คือไม่สามารถทำให้ประชาชนได้เข้าไปมีอำนาจในพรรคการเมืองให้สมเจตนารมณ์ของความเป็นพรรคการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้ ตามจริง โดยที่ในปัจจุบันสภาพของพรรคการเมืองของประเทศไทยนั้น มีการถูกกระทำโดยมีการครอบงำจากกลุ่มทุน และกลุ่มแกนนำบางคน ด้วยการใช้อำนาจในทางการเงิน ชื่อเสียงจากประชาชนในการเลือกตั้ง และซื้อตัวผู้ที่จะลงสมัครรับการเลือกตั้ง ที่เคยได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนมาก่อนหน้านี้ หรือผู้สมัครที่มีโอกาสสูงที่จะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน มารวมกลุ่มกันในพรรคหนึ่งพรรคใด เพื่อให้พรรคของตนได้มีโอกาสสูงในการจัดตั้งรัฐบาล สามารถเข้าไปครอบครองอำนาจในการบริหารและอำนาจนิติบัญญัติตามรูปแบบการปกครองแบบรัฐสภาของไทย ทำให้สามารถครอบงำฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้อยู่ในกลุ่มของตน และใช้อำนาจบริหารในการจัดการกับงบประมาณแผ่นดิน ปีละประมาณ 2 ล้าน ๆ บาท เพื่อเอื้อประโยชน์กับฝ่ายของตน รวมถึงใช้อำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายตน หรือเพื่อกำจัดคู่แข่งขันไม่ให้มีโอกาสเข้ามาแข่งขันกับตนเองได้ ประโยชน์สำคัญของประเทศชาติ จึงถูกคนกลุ่มนี้เบียดบังไปแทบทั้งหมด ทำให้อำนาจของประชาชน ที่จะใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญเขียนไว้นั้นกลายเป็นสิ่งที่สูญสลายไป หรือมีอาจมีขึ้นได้จริงได้

จากกฎหมายที่กล่าวอ้างมาในข้างต้น จะเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 26 เป็นมาตราหลักที่เป็นข้อบังคับในการกำหนดจำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งตามกฎหมายในปัจจุบัน กำหนดจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองขั้นต่ำไว้ที่ไม่น้อยกว่า 5,000 คน ซึ่งเป็นไปตามหลักสากลทั่วไปที่ประเทศอื่น ๆ ก็นิยมใช้กัน แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง การกำหนดจำนวนสมาชิกขั้นต่ำของพรรคการเมืองไว้เพียงแค่นี้ ก็จะทำให้พรรคการเมืองไม่อาจเป็นพรรคการเมืองของมหาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ เพราะจะสามารถถูกครอบงำได้ง่าย และเป็นความต้องการของพรรคการเมืองเพราะจะทำให้สามารถควบคุมทุกอย่างได้โดยง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้ มาตราที่ยังส่งผลไปสู่มาตราอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องขององค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความเป็นพรรคการเมือง และจะกลายเป็นเงื่อนไข ที่จะทำให้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถครอบงำสมาชิกพรรคการเมืองเอาไว้ได้ ก็จะทำให้มาตราอื่น ๆ หมดอำนาจลงหรือไร้ความหมายไปด้วย เพราะมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นอ้างอิงกับเรื่องของจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง หรือมาตราที่ 26 ของกฎหมายนี้

การศึกษานี้มุ่งที่จะแก้ไขกฎหมายมาตราที่ 26 นี้ เพื่อเปิดทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพรรคการเมืองอย่างขนานใหญ่ ทำให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชน และประชาชนสามารถใช้อำนาจของตนตามวิถีทางในครรลองแห่งประชาธิปไตย เพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของตนและของสาธารณะ ด้วยการยึดถือหลักการที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ในพรรคการเมืองนั่นเอง

3. รูปแบบและวิธีในการเลือกตั้งของต่างประเทศ¹⁰

3.1 รูปแบบเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอย่างง่าย

ระบบการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกานั้น มีขั้นตอนที่ยุ่งยากพอสมควร แม้แต่ชาวอเมริกันเองบางคนก็อาจจะยังงง ๆ อยู่เหมือนกัน เมื่อถูกขอให้อธิบายระบบการเลือกตั้งประธานาธิบดีของเขา แต่ที่แน่ ๆ ก็คือ คนทุกอาชีพ (ที่สุจริต) มีโอกาสได้เป็นประธานาธิบดี อาทิเช่น นายแบบ-เจอร์ราร์ด ฟอร์ด คนเก็บขยะ-ลินดอน จอห์นสัน นักธรณีวิทยา-เซอร์เบิร์ต ฮูเวอร์ คนงานบนเรือเฟอร์รี-เจมส์ การ์ฟิลด์ นักสำรวจ-จอร์จ วอชิงตัน นักแสดง-โรนัลด์ เรแกน และแม้กระทั่งชาวไร่ชาวนา เช่น มิลเลอร์ ฟิลมอร์ อับราฮัม ลินคอล์น ยูลิซิส เอส แกรนท์ เบนจามิน แฮริสัน วอร์เรน ฮาร์ดิง แคลวิน กูลิดิจ์ แฮร์รี ทรูแมน และจิมมี่ คาร์เตอร์ ก็มีโอกาเป็นประธานาธิบดีด้วยเช่นกัน

3.2 คุณสมบัติของผู้สมัครประธานาธิบดี

รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า ต้องอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับสัญชาติอเมริกันโดยกำเนิด (โรบินฮู้ดหรือผู้อพยพที่ได้สัญชาติอเมริกันภายหลัง เช่น ผู้ว่าฯ อาร์โนลด์ ชวาร์เซเนกเกอร์นั้นหมดสิทธิ์) อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกามาไม่น้อยกว่า 14 ปี ไม่เคยเป็นประธานาธิบดีมาแล้ว 2 สมัย ฯลฯ

3.3 ขั้นตอนการหยั่งเสียง ปัจจุบันมี 3 วิธี คือ

1) อาจได้จากวิธีการแบบ primary ซึ่งหมายถึง การจัดการเลือกตั้งขั้นต้นขึ้นในมลรัฐ

2) แบบ caucus คือ การประชุมกลุ่มย่อยของสมาชิกพรรคในแต่ละระดับ ตั้งแต่หน่วยเล็กสุดขึ้นมา เพื่อเสนอความคิดเห็น

¹⁰ ชานานู จันท์เรือง . เข้าใจการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอย่างง่าย ๆ . บทความสาระ. ออนไลน์. <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1179> (21 มกราคม 2551).

3) แบบ state-covention ที่หมายถึง การประชุมใหญ่ของพรรคในระดับมลรัฐ เพื่อคัดเลือกผู้ที่ได้รับคะแนนนิยมสูงสุดเป็นตัวแทนพรรค

จาก 1 ใน 3 วิธีข้างต้น จะทำให้ได้ผู้แทนหรือที่เรียกว่า delegates จำนวนหนึ่ง เพื่อเข้าสู่กระบวนการเลือก จากที่ประชุมใหญ่ของพรรค (National Convention) ให้เหลือตัวแทนพรรคเพียงคนเดียว ถ้าสามารถเลือกผู้แข่งขันได้ในครั้งแรกของการประชุมพรรค จะเรียกว่า first ballot victory

3.4 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้ "วันอังคารหลังวันจันทร์แรกของเดือนพฤศจิกายนของปีที่มีการเลือกตั้ง" เป็นวันลงคะแนนเสียงสำหรับผู้ที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้วในเขตเลือกตั้งของตน โดยคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็คือ มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติอเมริกัน มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ฯลฯ

3.5 ผลการเลือกตั้ง

จะมี 2 แบบ เรียกว่า popular vote กับ electoral vote เพราะการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา นั้นมิใช่การเลือกตั้งโดยตรง แต่ประชาชนจะไปเลือกผู้แทนของเขา (popular vote) เพื่อไปเลือกตั้งประธานาธิบดี (electoral vote) อีกทีหนึ่ง การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จึงเป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม คนที่ได้เป็นประธานาธิบดีจะต้องชนะในส่วนของ electoral vote โดยคณะผู้เลือกตั้ง (electoral college) จะมีจำนวนเท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรรวมกับจำนวนวุฒิสมาชิกในมลรัฐของตน ที่มีอยู่ในสภากรองเกรสของสหรัฐอเมริกา

ประเด็นสำคัญที่ต้องเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ใช้คณะผู้เลือกตั้งนี้ คือ กติกาที่ว่า ผู้ชนะได้ไปทั้งหมด (winner-take-all) ซึ่งหมายความว่า ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงส่วนมากจากประชาชนในมลรัฐ ก็จะได้คะแนนจากคณะผู้เลือกตั้งไปทั้งหมด ดังนั้น มลรัฐที่มีจำนวนคณะผู้เลือกตั้งมากๆ ก็จะเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้สมัคร เช่น แคลิฟอร์เนีย (55) เท็กซัส (34) นิวยอร์ก (31) ฟลอริดา (27) เพนซิลวาเนีย (21) เป็นต้น

ซึ่งก็มีหลายครั้งที่คนชนะ popular vote แต่ไปแพ้ electoral vote ก็อดเป็นประธานาธิบดี เช่น แอนดรู แจ็กสัน แพ้ต่อ จอห์น อัดัมส์, แซมมวล ทิลเดน แพ้ต่อ รูเชอร์ฟอร์ด เฮย์ กริฟเวอร์ คลีฟแลนด์ แพ้ต่อ เบนจามิน แฮริสัน และล่าสุดก็คือ อัล กอร์ ผู้พิชิตรางวัลโนเบลสันติภาพ ก็แพ้ต่อ จอร์จ บุช จนมีเรื่องมีราวไปถึงศาลสูง (supreme court) นั่นเอง

3.6 การรับตำแหน่ง

การรับตำแหน่งของประธานาธิบดีคนใหม่ จะรับตำแหน่งในวันที่ 20 มกราคมของปีถัดไป โดยประธานาธิบดีคนเก่าจะอยู่ในตำแหน่งจนถึงเที่ยงวันของวันที่ 20 มกราคม

3.7 การสืบทอดตำแหน่งประธานาธิบดี

ในกรณีที่ประธานาธิบดีได้ขึ้นดำรงตำแหน่งไปแล้ว แต่ต่อมาถูกกล่าวโทษ (impeachment) หรือ ตาย ผู้ที่จะสืบตำแหน่งต่อจากประธานาธิบดีจนหมดสมัย โดยไม่ต้องเลือกตั้งใหม่ คือ รองประธานาธิบดี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ

การนำเสนอรูปแบบและวิธีเลือกตั้งของต่างประเทศนี้ ผู้ศึกษาต้องการชี้ให้เห็นแนวทางในการบริหารจัดการของพรรคการเมืองในประเทศที่ได้รับการยอมรับว่า ประสบกับความสำเร็จในการใช้ระบอบการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีเพียง 2 ประเทศเท่านั้นที่ได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จในระบอบการปกครองนี้ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ แต่ที่ได้ยกตัวอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกามา ก็เพราะเห็นว่า ประเทศไทยใช้รูปแบบการปกครองตามแนวทางของประเทศอังกฤษมาเป็นเวลานานแล้วกว่า 70 ปี แต่ก็ถือได้ว่าไม่ประสบความสำเร็จ จึงยกแนวทางของประเทศอื่นในรูปแบบอย่างง่าย ๆ มาให้ศึกษาดู เพื่อให้มองเห็นว่าการบริหารจัดการในพรรคการเมืองในประเทศนั้นเป็นอย่างไร จึงสามารถทำให้ประชาชนมีอำนาจในทางการเมือง และใช้อำนาจในทางการเมืองอย่างมั่นใจ และประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มาเป็นระยะเวลาอย่างยาวนาน จนสามารถพัฒนาประเทศกลายเป็นผู้นำของโลกได้ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้ชี้ชัดให้เห็นโดยละเอียดเพราะเห็นว่าองค์ประกอบพื้นฐานของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นแตกต่างกับประเทศไทยมาก ประเทศไทยไม่สามารถนำมาเลียนแบบได้ เพียงแต่นำบางส่วนมาดูให้เห็นเป็นแนวทาง เพื่อที่จะสามารถนำแนวคิดบางส่วนมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 26 เพื่อการสร้างโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน

ปัญหาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 26 ที่จะกล่าวนี้ ไม่ใช่ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากพระราชบัญญัติในมาตราที่ 26 นี้โดยตรง แต่เป็นปัญหาที่สะท้อนมาจากมาตรานี้ ที่มาตรานี้เป็นเสมือนเป็นมาตราหลักที่สร้างปัญหา เกี่ยวกับการไม่เป็นการสร้างโอกาสให้พรรคการเมืองที่มีอยู่ ให้เป็นกลุ่มทางการเมืองที่มุ่งกระทำเพื่อหวังผลในผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ในการศึกษาของผู้ศึกษา จึงเป็นการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย นี้ เพื่อให้มีผลบังคับใช้อย่างที่ต้องการให้เป็น คือ ให้พรรคการเมืองเป็นกลุ่มทางการเมืองของนักการเมืองอาชีพ ที่พร้อมไปด้วยคุณสมบัติที่ประเทศชาติต้องการ และมีความรู้ความสามารถที่ประเทศจะพึงพาอาศัยได้ และมีความพร้อมในการเข้ามาทำงาน เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชนในชาติ และให้พรรคการเมืองเป็นผู้กลั่นกรองผู้ที่เสนอตัวเป็นตัวแทนของประชาชนในชั้นแรก ที่เป็นการตรวจสอบอย่างละเอียดแล้วว่าเหมาะสมต่อการเป็นตัวแทนของพรรคและมีคุณสมบัติที่ดีพอที่จะเป็นผู้ไปใช้อำนาจของประชาชน ทั้งในฝ่ายบริหาร และนิติบัญญัติ สามารถตัดสินใจได้เมื่อมีจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา และการกระทำนั้นก็เพื่อหวังผลเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก การนำเสนอการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายนี้ยังหวังผลให้พรรคการเมืองเป็นต้นแบบที่จะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย และความรู้ทางการเมืองไปสู่ประชาชนแบบเรียนรู้จากการลงมือทำ หรือมีส่วนร่วมในการกระทำนั้นๆ เพื่อการซึมซับความเข้าใจไปที่ละน้อย แทนการจัดการอบรมให้ความรู้แบบที่เคยทำกันมาซึ่งประสบกับความล้มเหลว หรือไม่เกิดผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด และต้องการเปลี่ยนพรรคการเมืองที่เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง ให้เป็นพรรคการเมืองของประชาชนให้ได้ ซึ่งพอที่จะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่เกิดจากผลของมาตรานี้ มาจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาที่พรรคการเมืองถูกควบคุมด้วยบุคคลเพียงคนเดียว

พรรคการเมืองในปัจจุบันเราจะเห็นว่ายังไม่ใช่พรรคการเมืองที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของภาคประชาชนอย่างแท้จริง เพราะบุคคลที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของประชาชนนั้นไม่สามารถมีอิสระในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของประชาชน เนื่องจากความที่ต้องผูกพันกับพรรคการเมือง เมื่อพรรคการเมืองนั้นอยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดแล้ว ก็จะทำให้สามารถครอบงำผู้บริหารประเทศนั้นได้ดังเช่นประเทศไทยในขณะนี้ กล่าวคือมาตรานี้กำหนดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองไว้ขั้นต่ำที่ระดับหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ไม่สูงนัก ทำให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองสามารถควบคุมองค์กรได้ง่าย หรือกุมอำนาจในพรรคการเมืองได้ทั้งหมด โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้คนของตนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ได้จำนวนที่เหมาะสม หรือใช้การจ้างให้ใครก็ได้มาสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หลังจากนั้นก็ควบคุมพรรคการเมืองโดยอยู่ในฐานะกรรมการบริหารพรรค หรือเป็นหัวหน้าพรรคโดยที่สามารถควบคุมการโหวตหรือมติของพรรคไว้ได้ทั้งหมด ทำให้สามารถชี้เป็นชี้ตายได้ว่าจะกำหนดให้ใครเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคอย่างไรก็ได้ จึงทำให้พรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคการเมืองของหัวหน้าพรรคแต่เพียงผู้เดียว ดังจะเห็นได้จากการที่พรรคการเมืองส่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งโดยผู้สมัครเป็นเครือญาติ หรือบุคคลในครอบครัวทั้งหมด

2. ปัญหาการเข้าครอบงำพรรคการเมืองของกลุ่มทุนทางการเมือง

ในปัจจุบันกลุ่มทุนทางการเมืองได้ส่งคนของตนเข้ามาในพรรคการเมืองทั้งโดยสมัครใจเพื่อหวังพึ่งอำนาจในทางการเมืองเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มของตน และหวังเข้ามาสืบเสาะข้อมูลของฝ่ายรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายตนได้เปรียบคู่แข่งในกลุ่มเดียวกัน โดยอาศัยที่หัวหน้าพรรคการเมืองสามารถบงการพรรคการเมืองเสมือนเป็นบริษัทจำกัดของตนได้อย่างง่ายดายได้ ทำให้เมื่อให้ทุนอุดหนุนทางการเมืองต่อพรรคการเมืองใด ก็จะได้ตำแหน่งในพรรคเป็นการตอบแทน และมีโอกาสได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้สมัครในนามของพรรคได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้สมัครในระบบบัญชี ซึ่งมีได้ถึง 125 คน ทำให้พรรคการเมืองซึ่งกระหายเงินเพื่อเป็นทุนในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรค เป็นเงินตอบแทนหัวคะแนน และเงินเพื่อซื้อสิทธิขายเสียง และเป็นเงินสำหรับซื้อนักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งมาก่อนหน้านั้นมาเข้าพวก เพื่อให้พรรคได้จำนวนสมาชิกที่ชนะการเลือกตั้งจำนวนมาก อันจะส่งผลให้มีอำนาจต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี และหากมีจำนวนมากที่สุดก็จะส่งผลถึงการมีสิทธิใน

ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกด้วย ดังนั้นกลุ่มทุนทางการเมืองจึงมีอำนาจต่อรองค่อนข้างสูง บางครั้งเมื่อกลุ่มทุนเล็กให้การสนับสนุนก็อาจทำให้พรรคการเมืองต้องเลิกพรรค ไปเลยก็ได้

การเข้าร่วมในทางการเมืองของกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจการเมือง ส่งผลต่อนโยบายของรัฐในการทำสัญญาสัมปทาน การออกกฎหมายต่อกลุ่มธุรกิจ การกำหนดภาษี นโยบายสาธารณะต่างๆ ทำให้ผลที่สุดแล้วประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ได้รับความเสียหายทั้งหมด การปรับปรุงข้อกฎหมายที่ผู้ศึกษาเสนอนี้ จะป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ใช่นักการเมืองผู้ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติ เข้ามาในระบบการเมืองได้อย่างง่ายดายอีกต่อไป

3. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในพรรคการเมือง

ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในพรรคการเมือง พรรคการเมืองเป็นทางผ่านของผู้ที่จะเสนอตัวเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน หากผู้เสนอตัวเหล่านั้นไม่ได้รับการรับรองจากประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเป็นผู้ได้ถูกรับรองว่าผ่านการคัดกรองมาแล้วระดับหนึ่ง ว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสมเพียงพอต่อการเข้ามาเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน และหากผู้เสนอตัวเหล่านั้นถูกกำกับหรือควบคุมจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สถานะของการเป็นตัวแทนของประชาชนก็จะอยู่ในสภาวะที่ล้มสลาย ไม่อาจกระทำการที่ประชาชนคาดหวังได้ ดังนั้นการปรับปรุงกฎหมาย ในมาตรานี้จะทำให้การเข้าควบคุมมีอาจทำได้โดยง่ายอีกต่อไป เพราะการคัดเลือกตัวแทนของพรรคนั้นจะมาจากสมาชิกพรรคโดยตรง ซึ่งมีจำนวนมากพอที่กลุ่มคนส่วนน้อยจะสามารถควบคุมได้ แม้จะมีอำนาจเงินก็ตาม และอีกประการหนึ่งการที่พรรคสามารถเรียกเก็บเงินจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายภายในพรรคได้ บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคเหล่านั้นก็ย่อมต้องป้องกันสิทธิของตนไม่ให้ใครใช้อำนาจเหนือตนได้ และพรรคการเมืองหากมีเงินใช้จ่ายในพรรคเพียงพอและอาจได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐอีกด้วย ก็ย่อมพาตนเองให้พ้นจากการครอบงำจากนักลงทุนทางการเมืองได้โดยง่าย

แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือการที่ประชาชนเองมีจำนวนน้อยมาก ที่สนใจในทางการเมือง หรืออาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยเฉพาะในพรรคการเมืองด้วยแล้ว เนื่องจากยังมองไม่เห็นความสำคัญ of เรื่องการเมืองว่ามีอิทธิพลต่อชีวิตของตนมากแค่ไหน อาจจะทำให้พรรคการเมืองประสบกับความยากลำบากในการจัดหาจำนวนสมาชิกให้เพียงพอตามที่กำหนดตามกฎหมาย แต่ปัจจุบันก็มาพรรคการเมืองบางพรรคมีจำนวนสมาชิกพรรคเกินกว่าหนึ่งล้านคนอยู่แล้ว จึงไม่ใช่ว่าจะไม่มีพรรคการเมืองใดเลย สามารถปฏิบัติตามกฎหมายนี้ได้ เพียงแต่พรรคการเมืองต้องเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสมาชิกพรรคเพิ่มเติม และเพิ่มการกระจายอำนาจในการ

ตัดสินใจให้แก่สาขาของพรรค หรือเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคในการคัดสรรผู้แทนของพรรคนั่นเอง ซึ่งสิ่งนี้เป็นจุดประสงค์หลักในการที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตย จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ และสมาชิกพรรคก็จะมีส่วนในการกำหนดนโยบายของพรรคไปด้วยในตัวกันไปพร้อมๆ กันด้วย

ดังนั้นการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ ในมาตรานี้ นอกจากจะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชนแล้ว ยังเป็นตัวหลักในเรื่องการเสริมสร้างความรู้เรื่องประชาธิปไตยให้กับประชาชนในทางตรงอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้แม้จะบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองไว้ก็ตาม แต่พรรคการเมืองส่วนใหญ่ก็จะละเลยไม่สนใจ หรือไม่ใส่ใจในเรื่องนี้ด้วยซ้ำ หรือมักจะทำเพื่อนำงบประมาณที่ได้รับมาไปใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น ทำให้นักการเมืองมืออาชีพยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในระบบการเมืองของไทย คุณภาพของนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมาในปัจจุบัน จึงมักเป็นผู้ด้อยความรู้ความสามารถเสียแทบทั้งสิ้น

4. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน

ตามบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง ย่อมต้องมีหน้าที่สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยโดยตรงอยู่แล้ว เพราะแต่เดิมการรับแนวคิดระบอบทางการปกครองนี้มาเป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นแต่ จึงแทบจะไม่ได้เข้ามาร่วมรับรู้ในเรื่องการปกครองเสียด้วยซ้ำ และตลอดเวลากว่า 80 ปี ของการปกครองตามระบอบนี้ ประชาชนก็ยังไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในทางการเมือง ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิหลังในทางการเมืองที่ค่อนข้างจะแตกต่างกับประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย เพราะประเทศที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยขั้นนำนั้น มีการล้มล้างอำนาจของฝ่ายปกครองเดิมคือฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร มีการต่อสู้ด้วยกำลังและอาวุธเพื่อเอาชนะ เพื่อให้อำนาจปกครองประเทศนั้นๆ ไม่ตกเป็นของบุคคลใดหรือคณะบุคคลใด อำนาจในการปกครองจึงตกเป็นของประชาชนนับแต่นั้นมา โดยมีการตั้งกฎเกณฑ์ร่วมกันว่า ต้องให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแก่ประชาชนโดยไม่มีจำกัด และให้บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหลักคิดของประชาชนทุกคนในประเทศเหล่านั้นนับแต่นั้นมา แต่ประเทศไทยนั้นถูกบังคับโดยปริยายทั้งในทางตรงและทางอ้อม ให้ยอมรับเอาระบอบประชาธิปไตยมาใช้ ทำให้ชนชั้นปกครองของไทยไม่ค่อยจะยอมรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ในขณะนั้นก็ไม่รู้จักลัทธิประชาธิปไตยเอาเสียเลย ทำให้การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากเดิมมาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ค่อยจะราบรื่นและเต็มไปด้วยอุปสรรค แม้ในปัจจุบันนี้จะ

ผ่านไปถึง 80 ปี ประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่เชื่อมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อาจเนื่องเป็นเพราะว่าไม่ได้เกิดจากการได้อำนาจมา เพราะการช่วงชิงอำนาจทั้งจากฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร จึงไม่รู้ลึกถึงความเป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริง อีกทั้งฝ่ายศาสนจักรและอาณาจักรของประเทศไทย ก็ตั้งอยู่ในการประกอบกรรมดีมาตลอด ทำให้ประชาชนไม่ค่อยเห็นประโยชน์ของการที่จะต้องช่วงชิงอำนาจมา สำนึกในความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนจึงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นการจะเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อของประชาชนโดยฉับพลัน จึงไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้โดยง่าย

แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยก็ได้ชื่อว่าปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แม้จะเป็นการปกครองในรูปแบบที่ไม่ค่อยจะปกติ คือมีการกระทำรัฐประหารบ่อยครั้ง มีการล้มล้างรัฐธรรมนูญที่ถือเป็นเรื่องปกติสามัญก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจทำให้ประชาชนเชื่อในเรื่องอำนาจความเป็นเจ้าของประเทศของตนได้ การใช้อำนาจอปกครองของประชาชนจึงยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือบางครั้งก็ถูกละทิ้งโดยการขายสิทธิหรือขายเสียงในการเลือกตั้ง ประชดเสียเลยก็มีไม่น้อย ซึ่งเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในเรื่องของอำนาจอประชาธิปไตย และสิทธิประโยชน์ของตนที่มีสิทธิที่จะได้รับจากอำนาจ ดังกล่าวนี การที่จะให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะมาเรียนรู้ในเรื่องนี้ ก็มีการพยายามที่จะกระทำอยู่หลายครั้งหลายโครงการ เช่น โครงการอาสาสมัครรัฐธรรมนูญ ในช่วงสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมาใช้รัฐธรรมนูญของปี 2540 แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ประชาชนส่วนใหญ่เบื่อหน่ายต่อการที่จะมารับฟังเรื่องในทางทฤษฎี ที่ไม่รู้ว่าจะถูกนำไปใช้หรือไม่ จึงไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องนี้

การแก้ไขกฎหมายมาตราดังกล่าวนี้ จะทำให้พรรคการเมืองต้องสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมาสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้มากขึ้น จึงต้องมีการออกไปทำกิจกรรมร่วมกับประชาชนให้มากขึ้น และหากมีการแก้ไขกฎหมายอื่นที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมของพรรคการเมืองในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน เช่นการเลือกตั้งผู้นำทุกระดับชั้นทั้งในระดับหมู่บ้าน ถึงระดับภูมิภาค และบังคับให้ผู้เสนอตัวเป็นตัวแทน หรือผู้สมัครลงรับการเลือกตั้ง เหล่านั้นต้องมาจากพรรคการเมือง จะทำให้การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชนในพรรคการเมือง เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ต่อประชาชนทุกระดับชั้น ขึ้นมาในทันที

5. ปัญหาของการพัฒนาทางประชาธิปไตยที่ไม่ก้าวหน้า

ในทางปฏิบัติเราจะเห็นว่า ความเป็นประชาธิปไตยในทางปฏิบัตินั้นอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างย่ำแย่ การเคารพสิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่ตามกฎหมายไม่พบเห็นได้ในทางปฏิบัติ

ประชาชนทั่วไปยังไม่เคารพกฎหมาย หรือเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย การละเมิดกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ประชาชนทำเป็นกิจวัตรเหมือนปกติ หรือในช่วงที่ตนมีโอกาสดำเนินการโดยไม่ละอายใจแก่ตน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะความไม่รู้กฎหมาย และไม่รู้ลึกถึงการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้แต่อย่างใด ทั้งที่ตนเองเป็นเจ้าของอำนาจตามการปกครองในระบบประชาธิปไตย การขาดความสำนึกในหน้าที่ของตนเองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ แก่ไข โดยต้องเป็นการปลุกฝังให้เกิดในจิตสำนึกของบุคคลคนนั้น ซึ่งก็ต้องให้บุคคลนั้นมีโอกาสในการเข้ามาเรียนรู้ในเรื่องของการปกครองบ้านเมือง ว่ากระทำกันอย่างไร ตนเองมีหน้าที่ หรือสิทธิอยู่แค่ไหน ซึ่งในทางสังคมยกให้เป็นหน้าที่ของพรรคการเมือง ที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ในทางสายตรงได้อย่างดีที่สุด แต่ในความเป็นจริงจะพบว่า พรรคการเมืองจะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำการนี้ด้วยเหตุผลว่าจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และการให้ความรู้กับประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองจะทำให้ไม่สามารถควบคุมพรรคให้อยู่ใต้อำนาจได้เหมือนเดิม การแก้ไขปรับปรุงมาตรานี้จึงเสมือนการบังคับให้พรรคการเมืองยอมรับการเข้าแทรกแซงของประชาชนในพรรคการเมืองอย่างจำยอม ซึ่งเท่ากับให้ประชาชนยึดอำนาจพรรคการเมืองให้กลับมาเป็นของประชาชน ให้เป็นทางผ่านของคนที่ประชาชนต้องการ เข้าไปมีอำนาจปกครองประเทศ เพื่อสร้าง และรักษาประโยชน์สุขของประชาชน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการทางประชาธิปไตย โดยตรงต่อประชาชนนั่นเอง

6. การลดปัญหาการพึ่งพิงทางการเงินจากกลุ่มทุนทางการเมือง

การที่พรรคการเมืองต้องใช้จ่ายเงินในการจูงใจนักการเมืองที่เป็นอดีตผู้เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนมาเข้าเป็นพวก และต้องใช้จ่ายเงินในการบริหารจัดการพรรค รวมถึงต้องจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในสิ่งที่เรียกว่าภาษีสังคม ซึ่งแต่ละเดือนค่าใช้จ่ายดังกล่าวของนักการเมืองแต่ละคนก็มีอยู่ค่อนข้างสูงมากนั้น ทำให้ต้องหันพึ่งพิงกลุ่มทุนทางการเมืองอย่างจำยอม เพราะหากว่าได้จำนวนสมาชิกสภาที่มากพอ ก็จะทำให้มีโอกาสครองตำแหน่งของฝ่ายบริหารมากตำแหน่งขึ้นไปด้วย ดังนั้นเพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายเมื่อ สมาชิกสภาของฝ่ายตนอยู่ในตำแหน่ง ก็ต้องจัดทำนโยบายที่สนองประโยชน์ให้กลุ่มทุน ซึ่งเป็นผู้ลงทุนให้สามารถเข้ามาอยู่ในตำแหน่งนี้ให้ได้

เพื่อไม่ให้เกิดสภาพเช่นว่านี้ นอกจากการที่ภาครัฐจะมีนโยบายในการนำเงินของรัฐมาอุดหนุนในกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือที่เรียกว่ากองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว จึงควรให้พรรคการเมืองเรียกเก็บเงินเป็นค่ารายปีจากสมาชิกพรรคการเมืองด้วย เพราะปัจจุบันมีพรรคการเมืองจำนวนหนึ่ง ที่มีสมาชิกพรรคที่ไม่มีตัวตนอยู่จริง หรือ สมาชิกพรรคการเมืองนั้นมิได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคแต่ถูกผู้อื่นนำชื่อมาสมัครเป็นสมาชิก เพื่อให้ครบจำนวนห้าพันคน

หรืออาจเป็นการรับจ้างสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองนั้นไม่มีการขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยตนเอง เป็นเพียงกลุ่มคนที่ใช้ชื่อแฝงเป็นพรรคการเมืองเท่านั้น หากมีการแก้ไขให้มีสมาชิกจำนวนมากถึงตามที่ผู้ศึกษากำหนด ก็จะทำให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคมีเงินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึงหนึ่งร้อยล้านบาทในการใช้ดำเนินกิจกรรมของพรรคในแต่ละปี เป็นการแก้ไขการที่พรรคการเมืองต้องจ่ายอมที่จะต้องพึ่งพิงนักลงทุนทางการเมืองได้

นอกจากนี้การปรับปรุงแบบการเลือกตั้งให้เหลือแต่การเลือกตั้งที่เป็นแบบสัดส่วนอย่างเดียว และผู้ออกเสียงในการเลือกตั้งเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้พรรคการเมืองไปแข่งขันกันที่นโยบายของพรรคการเมือง ไม่ใช่บุคคลนิยม ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงลงไปได้อีกจำนวนมาก ทำให้พรรคการเมืองไม่จำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการหาเสียงเลือกตั้งและจ่ายเงินให้หวัะแนนอีก ทำให้การเงินในการหาเสียงจะลดลงและปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงจะหายไปที่สุด

7. การนำการปฏิบัติของภาคประชาชนมาสู่ความเป็นจริง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของบ้านเมืองในปี พ.ศ. 2475 ไม่ได้เป็นการปฏิบัติของภาคประชาชนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบอบการปกครองแบบนี้ แต่เป็นการชี้นำของกลุ่มชนชั้นสูงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น และแม้ปัจจุบันจะผ่านมาอย่างยาวนานความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยของประชาชนก็ยังไม่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ว่ามีการพัฒนาการอย่างเหมาะสม การปกครองประเทศยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นการปกครองของประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นการใช้อำนาจของประชาชนในการมอบหมายงานให้ผู้รับมอบอำนาจแทนใช้อำนาจของตนในการปกครองประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทั้งหมด ซึ่งการจะเกิดขึ้นอย่างที่ต้องการตามแนวคิดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั้น ให้ได้นั้น ต้องให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เชื่อมมั่นและศรัทธาต่อระบอบการปกครองนี้เสียก่อน จึงจะถือเอาได้ว่าประเทศไทยได้มีเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้วอย่างแท้จริง แต่การจะให้ประชาชนหันมาสนใจเรื่องของการปกครองบ้านเมืองทั้งที่ยังมีปัญหาเรื่องของปากท้องอยู่นั้น ย่อมเป็นเรื่องที่ยากลำบากยิ่ง สิ่งที่จะเป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ก็คือต้องกระทำการทั้งหมดผ่านทางพรรคการเมือง เพื่อให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ผ่านทางการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อผู้ศึกษา และสามารถกระจายความรู้ผ่านทางผู้สนใจทางการเมืองคือสมาชิกพรรคการเมือง ก็จะเป็นการสมประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ซึ่งผลแห่งการปฏิบัติแบบนี้วันเข้า พรรคการเมืองก็จะมีคามเข้มแข็ง สามารถผลิต

นักการเมืองมืออาชีพ ประชาชนมีความรู้เรื่องระบอบประชาธิปไตย และแก้ไขปัญหาของพรรคการเมืองที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ไปพร้อมกันในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมือง นั่นเอง

8. บทลงโทษของการไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ได้ในเวลาที่กำหนด เป็นเพียงโทษในทางปกครอง

เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ เป็นแค่กฎหมายที่ใช้กำกับพรรคการเมือง ให้อยู่ในกรอบของแนวคิดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงไม่เน้นหนักไปที่บทลงโทษที่รุนแรง คือเป็นแค่โทษในทางปกครองเท่านั้น ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ หรือปฏิบัติได้ไม่เป็นไปตามที่กำหนด โทษทางปกครองก็คือการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ทั้งที่เป็นวิถีทางไปสู่อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ตามบทบัญญัติของมาตราที่ 26 การไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ หรือปฏิบัติได้ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ก็มีข้อกำหนดในการกำกับดูแลไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีรายละเอียด ดังนี้

หมวด 4

การสิ้นสภาพ การเลิกและการยุบพรรคการเมือง

ส่วนที่ 1

การสิ้นสภาพพรรคการเมือง

มาตรา 91 พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 26 ได้ ภายในเวลาที่กำหนด
- (2) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน
- (3) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคน เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (4) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมายเมื่อปรากฏก่อนนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุตามมาตรานี้ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริงให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสอง เห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับกรณีที่พรรคการเมืองมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตามข้อกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ข้อกำหนดโทษเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่เป็นปัญหาใหญ่ของการที่กลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะฉวยโอกาส เข้าแทรกแซงพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถเข้ากุมอำนาจเบ็ดเสร็จในพรรคให้ได้ เพราะการเข้ากุมอำนาจในพรรคได้ก็เปรียบเสมือนการกุมอำนาจในการบริหารประเทศไว้ได้นั่นเอง จึงเป็นการคุ้มค่าสำหรับการลงทุน อีกทั้งบทลงโทษก็อาจจะเข้าไม่ถึงตัวผู้อยู่เบื้องหลัง หรือกุมอำนาจเบื้องหลังได้

ทั้งนี้จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่าอุปสรรคใหญ่ที่จะเป็นการเริ่มต้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่ผู้ศึกษาเสนอมา อยู่ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 ซึ่งเป็นตัวกำหนดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองของประเทศไทยไว้ที่จำนวนขั้นต่ำที่ 5,000 คน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อแก้ไขปัญหาของพรรคการเมืองในปัจจุบัน และสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาชน โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมือง ให้มากขึ้นกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

แนวคิดและลำดับขั้นการดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชนในพรรคการเมือง

สำหรับ แนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นการดำเนินการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพรรคการเมือง ของรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ของผู้ศึกษา มีดังนี้

1. เมื่อมีการแก้ไขกฎหมาย มาตราที่ 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ย่อมสร้างให้เกิดการเคลื่อนไหวในพรรคการเมือง เพื่อหาสมาชิกพรรคให้พอกับจำนวนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจากข้อกำหนดของผู้ศึกษา จำนวนสมาชิกพรรคในพรรคการเมืองเพื่อให้ครบจำนวน 1,000,000 คน หรือกำหนดสมาชิกในสาขาพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่าสาขาละ 200,000 คน ก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่พรรคการเมืองไม่สามารถกระทำได้ เพราะก่อน

หน้านี้ ก็มีพรรคการเมืองไม่ต่ำกว่า 3 พรรคการเมือง มีจำนวนสมาชิกเกินกว่าจำนวนที่บังคับไว้อยู่แล้ว และก็มีพรรคการเมืองบางพรรค ที่หาสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 1,000,000 คน ได้โดยใช้เวลาประมาณ 3 เดือนเท่านั้น ดังนั้นการหาประชาชน เพื่อมาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามข้อกำหนดดังกล่าว จึงไม่ใช่ปัญหาสำหรับพรรคการเมืองที่หวังผลในการเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองประเทศ แต่อย่างใด ดังนั้นข้อกฎหมายนี้จึงไม่ใช่อุปสรรคที่สำคัญของพรรคการเมืองทั้งหมดแต่อย่างใด

2. หลังจากการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งต้องมีการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมือง รายปี ปีละ 100 บาทต่อคนแล้ว ดังนั้นพรรคการเมืองจึงจะมีรายได้ไม่น้อยกว่าปีละ 100 ล้านบาท เพื่อใช้ในการบริหารกิจการของพรรค ซึ่งสมาชิกบางส่วนอาจต้องจ่ายเงินตามจริง แต่ผู้ศึกษาเชื่อว่า ผู้ที่ต้องการแรงสนับสนุนจากสมาชิกพรรคพรรค หรือผู้นำกลุ่มอาจหาเงินมาจ่ายแทน โดยสมาชิกพรรคส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด ไม่ต้องจ่ายเงินจำนวนนี้เลยก็ได้ เพราะเงินจำนวนนี้ถือว่าเป็นเงินจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น สำหรับเงินที่ใช้ในการบริหารพรรคการเมือง เพราะในอดีตเคยมีพรรคการเมืองพรรคหนึ่งหาสมาชิกพรรคจำนวนหนึ่งล้านคน ได้ภายในเวลาแค่ 3 เดือนเท่านั้น ดังนั้นข้อกฎหมายที่แก้ไขนี้ จึงไม่ใช่อุปสรรคของพรรคการเมืองแต่อย่างใด

3. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของพรรคการเมืองที่สำคัญ คือการรักษาสมาชิกพรรคการเมืองให้อยู่ที่จำนวนที่เหนือกว่าที่กฎหมายบังคับ หรือให้เพิ่มจำนวนขึ้น หรือรักษาคะแนนเสียงของพรรคให้ได้คะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าจำนวนของสมาชิกพรรค ซึ่งปัญหานี้ก็จะแก้ไขโดยการบริหารจัดการพรรค โดยพรรคการเมืองจะมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกพรรคและประโยชน์ของประชาชน หรือตอบสนองกับความต้องการของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับนโยบายของพรรค สมกับความประสงค์ที่ผู้ศึกษาและจัดทำรายงานฉบับนี้ที่ต้องการแก้ไขกฎหมายมาตราที่ 26 นี้ เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทางการเมืองในพรรคการเมืองนั่นเอง ทั้งนี้เพราะเรื่องนี้เป็นแนวทางที่พรรคการเมืองในประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดำเนินการอย่างนี้เป็นปกติ

เหตุผลที่การบริหารจำนวนสมาชิกพรรคจำนวนมากจะสร้างปัญหาให้กับพรรคการเมืองก็เพราะว่า คนนั้นเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้เนื่องจากมีความคิดเป็นของตนเอง การเป็นสมาชิกพรรคแม้ในข้อเท็จจริงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงพรรค แต่เมื่อคนที่ถูกนำชื่อมาอ้างเป็นสมาชิกพรรคไม่เห็นประโยชน์อะไรที่ตนจะได้จากพรรค ก็จะหาคนที่เป็สมาชิกพรรคในระยะยาวได้ยาก นอกจากการใช้จ่ายเงินเป็นสินจ้าง ซึ่งจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นอีกเป็นจำนวนมากในแต่ละปีและทุก ๆ ปี ซึ่งการหาผู้เป็นนายทุนมาออกค่าใช้จ่ายปีละ 100 ล้านบาทนั้นก็ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก

ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องมีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการบริหารจัดการพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง (ตามหลักทางกฎหมายที่กฎหมายพรรคการเมือง และกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นกฎหมายที่ต้องใช้คู่กัน) โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายของพรรคกับสมาชิกพรรค โดยบังคับให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเข้าไปตรวจสอบหรือสังเกตการณ์การประชุมได้ โดยทั้งนี้ให้มีการบันทึกภาพและเสียงของการประชุมดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานด้วย ซึ่งพรรคการเมืองจะประสบกับความยุ่งยากในการบริหารในจุดนี้มาก ดังนั้นการหาสมาชิกพรรคจึงต้องหาสมาชิกที่ต้องการเป็นสมาชิกพรรคอย่างแท้จริง และพร้อมที่จะเสียสละเวลาและให้ความร่วมมือกับพรรค เพราะการเรียกประชุมสมาชิกพรรคที่เกินกว่าหลักร้อยละ ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะบริหารจัดการได้อย่างง่าย ๆ ทั้งในด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และจำนวนคน หากไม่ใช่เกิดจากความตั้งใจจริง ของแต่ละฝ่าย ดังนั้นในระยะยาวแล้วสมาชิกพรรคจะเหลือแต่ผู้ที่ต้องการเป็นสมาชิกพรรคอย่างแท้จริง สอดกับประโยชน์ที่มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว

4. ในส่วนของการคัดเลือกตัวแทนพรรคในการส่งเป็นผู้ลงรับสมัครเลือกตั้งในนามของพรรคในทุกระดับชั้น (หากมี) ก็จะต้องได้รับการโหวตจากสมาชิกพรรคในการส่งเป็นตัวแทนพรรคโดยการลงคะแนนที่มีการบันทึกภาพและเสียงในการลงคะแนนของสมาชิกพรรค ซึ่งจะทำให้ผู้แทนพรรคได้รับการรับรองจากพรรคอย่างถูกต้อง ไม่ว่าในส่วนของความเป็นตัวแทนในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต และในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งในส่วนของปาร์ตี้ลิสต์ ซึ่งทางคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องออกข้อกำหนดแบ่งส่วนของปาร์ตี้ลิสต์ให้แต่ละสาขาพรรค โดยอาจอาศัยฐานการคิดจากจำนวนของประชากรในแต่ละภูมิภาคหรือแต่ละสาขาได้ ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในพรรคมากขึ้นตามที่มีการเสนอให้แก้ไขกฎหมายของผู้ศึกษา ซึ่งตามสภาพปัจจุบันกรรมการบริหารพรรคการเมือง มักจะรวบอำนาจไว้เองในการกำหนดตัวผู้สมัครลงรับเลือกตั้งรวมถึงการกำหนดนโยบายพรรคเอง ทำให้สมาชิกพรรคแทบไม่มีความหมายในพรรคพรรคการเมืองปัจจุบันจึงไม่เติบโตหรือเกิดการพัฒนาการ ซึ่งส่งผลถึงพัฒนาการทางการเมืองที่ย่ำอยู่กับที่ของประเทศไทย

ทั้งนี้ต้องมีการยกเลิกมาตราที่ 39 และ 40 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย เนื่องจากทั้งสองมาตรา เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการก้าวก้าวต่อการคัดเลือกตัวแทนพรรคของสมาชิกพรรค ทำให้หมดสิทธิของสมาชิกพรรคไร้ผล ซึ่งในความเห็นของผู้ศึกษา กฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าว เป็นสิ่งที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพรรคการเมืองอย่างร้ายแรง เพราะการก่อตั้งพรรคการเมืองเป็นการรวบรวมผู้มีแนวคิดในทางเดียวกันหรือคิดเห็นไปในทางเดียวกัน เสนอตัวเป็นตัวแทนประชาชน เพื่อเข้ามาถืออำนาจปกครองประเทศ เพื่อประโยชน์ของประชาชนและ

ประเทศชาติ จึงไม่อาจอยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มคนหรือบุคคลใดได้ ดังนั้นกรรมการบริหารพรรค จึงมีหน้าที่บริหารจัดการพรรคให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งของพรรคเท่านั้น แม้จะเคยมีพรรคการเมืองบางพรรคเคยมีมติให้อำนาจหัวหน้าพรรคแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้กำหนดตัวผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในนามพรรค ซึ่งถือได้ว่าเป็นมติที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างร้ายแรง จนอาจนำไปสู่การยุบพรรคการเมืองได้ เพราะพรรคการเมืองมีองค์กรธุรกิจ ที่จะนำแนวคิดแบบบริษัทจํากัดมาใช้ได้

หากการดำเนินตามแนวความคิดในข้อนี้เป็นผล ย่อมจะส่งผลให้พรรคการเมืองหลุดพ้นจากการครอบงำของบุคคลเพียงคนเดียว ตามเจตจำนงที่ต้องการให้แก้ไขกฎหมายนี้แน่นอน

5. กรณีที่มีการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการเลือกตั้งผู้นำองค์กรในทุกระดับทั้งในระดับหมู่บ้านจนถึงระดับชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมสามารถออกข้อกำหนดให้ผู้เสนอตัวเป็นผู้นำองค์กรในทุกระดับ ต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งจะทำให้มีผู้เข้าสู่ระบบการเมืองมากขึ้น เป็นการพัฒนาในทางการเมือง หรือเป็นการนำการเมืองเข้าสู่วิถีชีวิตปกติของประชาชน ประชาชนย่อมมีอำนาจต่อรองในทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ จนถึงระดับที่สูงสุด หากทางคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะเพิ่มข้อกำหนดลงไปอีกเช่น การห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระ และกำหนดคุณสมบัติให้ผู้เสนอตัวเป็นผู้สมัครต้องผ่านการดำรงตำแหน่งในระดับล่างมาก่อน เว้นแต่ไม่มีผู้มีความสมบัติเช่นนั้น ซึ่งวิธีนี้จะทำให้การเมืองพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการแข่งขันในพรรคสูงเพื่อหาบุคคลที่มีความสมบัติที่ดีที่สุดลงแข่งขัน แม้ว่าที่แท้จริงแล้ว เป็นการแข่งขันกันในเรื่องของนโยบายพรรคก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ระบบพรรคพวกหรือญาติ เพื่อนฝูง กลุ่มทุนทางการเมือง ลดบทบาทลงจนไม่มีอิทธิพลครอบงำพรรคการเมืองได้ในที่สุด

6. การปรับการเลือกตั้งเป็นการเลือกพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว การบริหารประเทศฝ่ายบริหารต้องเสนอนโยบายว่าจะบริหารประเทศอย่างไร ดังนั้นนโยบายของฝ่ายบริหารย่อมสำคัญกว่าตัวบุคคลว่าจะเป็นใคร หากการเลือกตั้งจะปรับเปลี่ยนให้เป็นการเลือกพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว ระบบพรรคการเมืองย่อมมีสำคัญสูงสุด เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองและให้การถ่วงดุลของประชาชน มีศักยภาพที่สูงสุด การเลือกตั้งจึงควรเป็นการเลือกจากนโยบายของพรรคการเมือง ไม่ใช่การเลือกบุคคล ดังนั้นการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจึงควรถูกลดบทบาทลงไปโดยอาจให้เหลือการเลือกตั้งแบบปาร์ตี้ลิสต์เพียงอย่างเดียว หากกรณีกระทำให้เกิดขึ้นได้จริงระบบนายทุนพรรค ระบบการซื้อสิทธิ ขายเสียง ก็จะเลือนหายไป ในที่สุด และในกรณีที่เกิดสภาวะเหล่านี้ขึ้นในประเทศ ก็เปรียบเสมือนการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำ

ฝ่ายบริหาร หรือผู้นำประเทศ โดยอ้อมนั่นเอง เพราะการเลือกนโยบายพรรค ก็จะได้ผู้นำพรรคมาด้วย และโดยปกติ ผู้นำพรรคก็จะเป็นผู้นำรัฐบาลเป็นเรื่องธรรมดาตนเอง

7. การเสริมประโยชน์ของการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยทางคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมือง เป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งชั้นต้นแทนการโหวตในระดับประเทศ เพราะความน่าเชื่อถือของสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นผู้ฝึกฝนในทางการเมืองระดับหนึ่ง ย่อมเป็นที่ยอมรับได้ว่าเป็นผู้รู้ทันในทางการเมือง ในกรณีที่มีการต้องการหาประชาติ สำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ได้ผลที่น่าเชื่อถือมากกว่าการสุ่มตัวอย่าง และจะเป็นการชี้แนะในทางการเมืองว่า ฝ่ายนักการเมืองต้องมีการตอบสนอง ต่อประชาชนไปในทิศทางใด ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของประชาชนให้มากขึ้น

แม้ว่าจะมีคนบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการพยายามแก้ไขปัญหาทางการเมือง ด้วยวิธีการปรับเพิ่มจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองให้มีจำนวนสูงถึง 1,000,000 คน และเห็นว่าจะเป็นการกีดกันให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นไปอีก เพราะจะเป็นการยุ่งยากและต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการบริหารจัดการพรรคการเมือง ผู้ศึกษาขออธิบายว่า การที่จะเป็นพรรคการเมืองนั้น ย่อมมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเข้ามาบริหารประเทศ จึงมีลักษณะเป็นองค์กรระดับชาติ จึงสมควรให้มีขนาดขององค์กรที่ใหญ่พอที่จะเป็นองค์กรระดับชาติ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของประเทศจำนวน 50,000,000 ล้านคน อัตราส่วนของจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะอยู่ประมาณ 1:50 ซึ่งอาจจะมีความถี่สูงเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองโดยเฉลี่ยในปัจจุบัน แต่จากข้อมูลเดิมของพรรคการเมืองการหาจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองจำนวน 1 ล้านคน ไม่ใช่เรื่องยากของพรรคการเมือง เพราะเคยมีพรรคการเมืองสามารถหาสมาชิกพรรคจำนวน 1 ล้านคนได้โดยใช้เวลาเพียง 3 เดือน และพรรคการเมืองใหญ่เดิมก็เคยมีสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่า 1 ล้านคน มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 พรรคการเมือง ดังนั้นการที่พรรคการเมืองจะมีสมาชิกพรรคการเมืองเพียง 5,000 คน ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วน 1:10,000 นั้น จะทำให้พรรคการเมืองไม่ได้รับการยอมรับในฐานะที่จะเป็นองค์กรระดับชาติ ที่จะสามารถถ่วงกรองผู้มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองและประชาชนมาเป็นผู้แทนประชาชนได้ องค์กรพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคเพียง 5,000 คน น่าจะเป็นองค์กรของเด็กเล่นเท่านั้นเมื่อเทียบกับการอาสาทำงานระดับชาติ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีพรรคการเมืองอยู่มากมาย จนเกินกว่าเหตุไปแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาไม่ได้กำหนดตัวเลขเรื่องจำนวนสมาชิกพรรค ให้ตายตัวลงไปว่าต้องเป็นเท่าไรอย่างแน่นอนจนไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ แต่การกำหนดตัวเลขไว้เท่านั้นเท่านั้น

ก็เพื่อสื่อให้เป็นที่ไปตามกฎหมายเดิมเท่านั้น หากมีการแก้ไขกฎหมายนี้จริง ก็สามารถปรับตัวเลขจำนวนสมาชิกให้เหมาะสมได้

ด้วยเหตุทั้งหลายดังกล่าวมานี้ ผู้ศึกษาเชื่อว่าเหตุที่เป็นปัญหาทางการเมืองทั้งหมดทั้ง 7 ประการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะค่อย ๆ บรรเทาความรุนแรง และหมดสิ้นไปในที่สุด หากได้ดำเนินด้วยความตั้งใจจริง ในการที่จะแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้หมดสิ้นไป ซึ่งเมื่อปัญหาทางการเมืองสิ้นไปแล้ว ปัญหาของประเทศก็จะร่วมกันแสวงหาทางออกและแก้ไขปัญหาให้ลุ่ลงไปได้โดยง่าย

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีที่มาจากการที่ประชาชนลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจปกครองของฝ่ายศาสนจักรและอาณาจักรตามลำดับในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก ทั้งนี้เนื่องจากถูกกลุ่มของผู้มีอำนาจคือฝ่ายศาสนจักรและอาณาจักร ใช้อำนาจปฏิบัติต่อคนโดยไม่เป็นธรรมและเท่าเทียม ทั้งยังมีคำสั่งห้ามประชาชนไม่ให้มีความเห็นที่เป็นไปในทิศทางที่ไม่สนับสนุนต่อผู้กลุ่มมีอำนาจหรือขัดแย้ง ต่อต้านต่อผู้มีอำนาจ ดังนั้นหลังการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้มีอำนาจ กลุ่มผู้นำการปฏิวัติจึงตกลงใจให้อำนาจในการปกครองประเทศตกเป็นของประชาชนทุกคน ไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่งอีกต่อไป ซึ่งเรียกว่า “ประชาธิปไตย” หรือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนทุกคน โดยทรงไว้ซึ่งหลักการที่ว่า ต้องปฏิบัติกับประชาชนทุกคนโดยเสมอภาคไม่มียกเว้น และต้องให้ประชาชนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี โดยไม่มีการปิดกั้น หรือที่เรียกว่าการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีภาพทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นระบอบประชาธิปไตยการปกครองที่มีเจตนาที่จะรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของประชาชน หรือเพื่อให้เป็นการปกครองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ประชาชนทุกคน ทั้งสามสิ่งนี้เป็นแก่นหรือแกนหลักของการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่จำเป็นจะต้องรักษาไว้ หากไม่อาจรักษาไว้ได้ก็ไม่สามารถเรียกประเทศนั้นได้ว่า มีการปกครองแบบประชาธิปไตยได้

ประเทศไทยเมื่อรับการปกครองแบบประชาธิปไตยของต่างชาติเข้ามา โดยที่ทั่วประเทศไทยไม่มีความพร้อมแต่อย่างใดในการตอบรับกับรูปแบบการปกครองนี้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในประเทศไทยไม่มีปัญหากับฝ่ายศาสนจักร และกับฝ่ายปกครองหรือกษัตริย์ ดังนั้นความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการปกครอง หรือยึดถือไว้ซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศเป็นของตน จึงยังไม่เกิดขึ้นกับประชาชน การถ่ายโอนอำนาจจากฝ่ายปกครองหรือกษัตริย์ไปยังประชาชนภายหลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงยังไม่เป็นผลแต่อย่างใด

ปัญหาดังกล่าวทำให้อำนาจในการปกครองประเทศ ตกอยู่ในมือของคนอยู่สองกลุ่มคือฝ่ายทหาร และข้าราชการประจำ ซึ่งผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นครองอำนาจ และใช้อำนาจนั้น

ตามความพอใจของตนและเพื่อประโยชน์ของกลุ่มของตน และต่อมาเมื่อมีกลุ่มธุรกิจการค้าเกิดขึ้น ก็เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มธุรกิจการค้าเหล่านั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ใส่ตนด้วย

การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองช่วงแรกๆ ที่เกิดจากชนชั้นปกครองที่ตกจากอำนาจ หลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 นั้นก็เป็นการพยายามกลับคืนสู่อำนาจเดิมของชนชั้นปกครองกลุ่มกษัตริย์ ที่ต้องการหวนคืนสู่อำนาจใหม่ โดยกระทำการเสนอตัวเป็นผู้แทนของประชาชนที่มาจาก การเลือกตั้ง ทั้งที่อาจเป็นการเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งโดยอ้อม และต่อมากลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแข่งขันอำนาจเพื่อจะใช้อำนาจเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายตนบ้าง จึงใช้อำนาจทางการเงินเข้าแทรกแซงในพรรคการเมือง เพื่อพยายามครอบงำพรรคการเมืองให้อยู่ในอำนาจ

การพัฒนาการทางประชาธิปไตยในทางการเมืองของประเทศไทย ที่ปกครองประเทศในรูปแบบนี้มาร่วม 80 ปี แล้วก็มีมาให้เห็นอยู่บ้าง ก็คือการรับรู้เรื่องของการเลือกตั้งของประชาชน ว่าเป็นทางเดียวที่ประชาชนผู้มีอำนาจสูงสุด จะมีอำนาจต่อรองมากที่สุดในการใช้อำนาจประชาธิปไตยของตนเพราะอย่างน้อยก็สามารถเรียกราคาการใช้อำนาจนั้นได้ด้วย ส่วนอำนาจอื่นเช่นอำนาจในการตรวจสอบ เสนอกฎหมาย การมีส่วนร่วมในทางการเมืองอื่น แม้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็ไม่อาจทำให้เป็นจริงในทางปฏิบัติขึ้นมาได้ เพราะความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องของการปกครองในแบบประชาธิปไตย ยังไม่แตกต่างมากนักกับเมื่อก่อนการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475

ในปัจจุบันขั้วอำนาจในการแข่งขันอำนาจการปกครองประเทศ จึงอยู่ในมือของคนไม่กี่กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นฝ่ายทหาร ที่ไม่ยอมรับอำนาจของประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศ ที่พยายามป้องกันตนไม่ให้อำนาจของผู้แทนของประชาชน สามารถเข้าแทรกแซงในการแต่งตั้งผู้นำองค์กรของตนให้มีสภาพเหมือนองค์กรอิสระ และจะเข้าแทรกแซงอำนาจบริหารประเทศของประชาชนด้วยการทำรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง กลุ่มที่สองคือกลุ่มของผู้อำนาจตุลาการ ที่รักษาอำนาจของกลุ่มของตนที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมไว้ได้ โดยที่ยังไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจอื่นโดยตรง ทำให้กลุ่มนี้ครองอำนาจไว้อย่างยาวนาน จนลืมไปแล้วว่าใช้อำนาจของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศอยู่ ทำให้การใช้อำนาจนั้นเป็นไปอย่างไม่ตอบสนอง ต่อความรู้สึกของประชาชนแต่อย่างใด ประชาชนที่ไม่ค่อยสนใจการเมือง แทบไม่รู้ว่ามีคนกลุ่มหนึ่ง แอบใช้อำนาจของตนในการบริหารประเทศ ผ่านอำนาจตุลาการอยู่ด้วย

กลุ่มอำนาจที่สาม คือกลุ่มข้าราชการพลเรือนประจำ และข้าราชการการเมืองซึ่งมาจากพรรคการเมือง ทั้งสองช่วงชิงอำนาจในการบริหารประเทศกันโดยเมื่อหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอ่อนแอ ก็จะตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำถูกรวบงำทันที แต่ในปัจจุบันทั้งสองฝ่ายก็หันหน้ามาร่วมมือกัน

เนื่องจากกระแสของประชาธิปไตยอยู่ในความสนใจของประชาชนมากขึ้น ในช่วงของอดีตนายกทักษิณ ชินวัตร และพลตรีจำลอง ศรีเมือง โดยความร่วมมือของสองฝ่ายจะเป็นการเอื้อประโยชน์ระหว่างกันโดยฝ่ายการเมืองให้อำนาจ ตำแหน่ง หน้าที่ และฝ่ายข้าราชการประจำตอบสนองโดยการทำงานในการช่วยเอื้อประโยชน์ และร่วมกันแสวงหาประโยชน์จากงบประมาณแผ่นดินและทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิทธิประโยชน์แห่งรัฐ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบในการคอร์รัปชัน หรือสร้างนโยบายเพื่อให้โอกาสกลุ่มคนในการเข้ารับประโยชน์อย่างเต็มที่เพียงฝ่ายเดียว ประโยชน์ของประชาชนและประโยชน์ของสาธารณะชน จึงอยู่ในอำนาจของคนกลุ่มนี้ ซึ่งปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งก็ยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

ตามพฤติกรรมของกลุ่มอำนาจเหล่านี้ หากพิจารณาตามกรอบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้ร่วมกันปล้นอำนาจธิปไตยในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ไปจากประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มนักการเมือง ที่จะเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารประเทศ และบัญญัติกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับประชาชนในประเทศที่ปัจจุบันกลุ่มนักลงทุนทางการเมือง มีการเข้าครอบงำนักการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อช่วงชิงอำนาจบริหารประเทศโดยการออกทุนสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในการหาเสียง ชื่อเสียงในการเลือกตั้งเพื่อให้สามารถเข้ามาบริหารประเทศให้ได้ เพื่อให้ นักการเมืองฝ่ายบริหารสามารถบริหารให้เอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายตน นักการเมืองที่เป็นฝ่ายออกกฎหมาย สามารถออกกฎหมายเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากกว่ากลุ่มอื่น การกระทำอย่างนี้ถือได้ว่าเป็นการรวบอำนาจในการปกครองประเทศมากกว่าหนึ่งอำนาจไว้ในกลุ่มอำนาจเดียวกัน อันเป็นการขัดกับหลักของการแบ่งแยกอำนาจในระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างร้ายแรง

ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาในทางการเมืองของประเทศไทยในเรื่องนี้ มีอยู่หลายรูปแบบ ที่เป็นเรื่องหลักๆ ที่นักวิชาการนำเสนอก็คือเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ความพยายามเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ครั้งก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหลายๆ ครั้งแทบไม่สร้างความเปลี่ยนแปลงอันใดเกิดขึ้นกับสถานะภาพของประชาชนเลย การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ในเรื่องของการเมือง ยังคงอยู่อย่างเดิม นักวิชาการยังคงโต้เถียงกันในเรื่องของการแก้ไขปัญหาว่าจะแก้ปัญหที่ประชาชน หรือแก้ไขปัญหาที่ระบบการเมือง ทำให้ประเทศไทยยังคงเหมือนจะหาทางออกในการแก้ไขปัญหานี้ไม่เจอ

ในความเห็นของผู้ศึกษาเอง เห็นว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่ระบบการเมืองหรือการเปลี่ยนแปลงระบบหรือการแก้ไขกฎหมายบางอย่าง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เพื่อยังผลเกิดการเปลี่ยนแปลงไปที่ภาคประชาชน จะกระทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติในทางการเมืองได้มากที่สุด การจะหวังผลให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลง ในส่วนภาคของระบบอย่างเดียว หรือส่วนภาคของประชาชนอย่างเดียว ย่อมทำให้เกิดขึ้นและเป็นผลในทางปฏิบัติได้อย่างยากยิ่ง เช่นเดียวกับที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ดังที่ประสบกันมาแล้ว

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงระบบหรือการแก้ไขกฎหมาย จะต้องเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง ก็ต้องมองที่ผลของการนำออกมาใช้ในทางปฏิบัติด้วยว่าสามารถนำออกมาใช้ได้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายต้องการหรือไม่ หากใช้แล้วไม่ได้ผล ก็ไม่ควรกล่าวโทษต่อบุคคลอื่น ควรกล่าวโทษต่อผู้เขียนกฎหมายนั้นเองว่า ไม่สามารถเขียนกฎหมายที่ประชาชนยอมรับและศรัทธาที่จะนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติได้ เพราะการออกกฎหมายทั้งหลายก็เพื่อรักษาประโยชน์หรือให้ประโยชน์กับประชาชนเป็นหลักอยู่แล้ว

รูปแบบการปกครองในแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ตามเนื้อหาที่กล่าวมาในข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาความพร้อมในการที่จะยอมรับ รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคนไทย อย่างผู้เป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ ยังคงมีอยู่อย่างมาก การจะเป็นเจ้าของอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ ของประชาชนไทยปัจจุบันยังไม่มี ความพร้อมแม้จะปกครองในรูปแบบนี้มาร่วม 80 ปีแล้วก็ตาม ดังนั้นในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีการเสนอแนะให้แก้ไขที่ระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เป็นการแก้ไขที่ระบบและแก้ปัญหามาประชาชนไปพร้อมๆกัน โดยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการนำเสนอการแก้ไขกฎหมายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทางการเมืองให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเรียนรู้ในเรื่องของประชาธิปไตย ปลูกฝังความเชื่อและศรัทธาในความเป็นเจ้าของอำนาจทั้งสาม คืออำนาจบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ และใช้อำนาจผ่านทางผู้แทนของตน โดยต้องมีการตรวจสอบ ให้คุณให้โทษต่อผู้แทนของตนได้ ซึ่งการที่จะหวังผลของการกระทำดังกล่าวให้บรรลุผลอย่างแท้จริง ต้องกระทำอย่างค่อย ๆ ให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยวิธีที่จะหวังผลได้มากที่สุด ก็คือการทำให้เกิดการเรียนรู้ของภาคประชาชนผ่านการรู้เห็นปฏิบัติประกอบกันไปด้วย ซึ่งจะสร้างให้ เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงให้กับประชาชนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย และองค์กรที่เหมาะสมที่สุดในปัจจุบันนี้ ที่จะกระทำภารกิจในการสร้างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชน ให้บรรลุผลได้มากที่สุด ก็คือพรรคการเมือง

การสร้างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองของภาคประชาชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีกฎหมายควบคุมอยู่ก็คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 การสร้าง

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชนในพรรคการเมือง จึงต้องกระทำผ่านทางกฎหมายนี้เป็นหลัก

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตราที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชนมากที่สุดก็คือมาตราที่ 26 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับจำนวนของสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งกำหนดไว้ที่อย่างน้อย 5,000 คน ทำให้พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ขวนขวายที่จะเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง เพราะเป็นการเพิ่มภาระในการบริหารจัดการ และสวนทางกับความต้องการของกลุ่มผู้มีอำนาจในพรรค และกลุ่มทุนของพรรคที่ต้องการครอบงำพรรคการเมืองไว้ได้อำนาจ ดังนั้นการที่จะให้พรรคการเมืองเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคให้มากกว่านี้ จึงไม่ใช่ความต้องการของพรรคการเมืองอย่างแน่แท้

ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ (บางส่วน)

ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2551

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	จำนวน				
				ส.ส.			สมาชิก	สาขา
				แบ่งเขต	สัดส่วน	รวม		
1	พรรคประชาธิปัตย์	11 มิถุนายน 2525	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	131	33	164	2,859,168	194
2	พรรคชาติไทย	8 กรกฎาคม 2525	นายบรรหาร ศิลปอาชา	30	4	34	1,112,652	14
3	พรรคประชากรไทย	26 กรกฎาคม 2525	นายสุมิตร สุนทรเวช	0	0	0	70,239	10
4	พรรคกิจสังคม	20 สิงหาคม 2525	นายทองพูลดีไพร	0	0	0	27,195	4
5	พรรคมหาชน	10 กุมภาพันธ์ 2541	นางสมिताสรุชาติ	0	0	0	1,188,741	9
6	พรรคพลังประชาชน	9 พฤศจิกายน 2541	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (รักษาการ)	199	34	233	60,539	2
7	พรรคไทยเป็นไทย	9 ธันวาคม 2541	นายชูชาติ ประธานธรรม	0	0	0	326,521	13
8	พรรคกสิกรไทย	10 กุมภาพันธ์ 2542	นายจำลอง คำสิม	0	0	0	8,722	4
9	พรรคกฤษไทยมั่นคง	30 กันยายน 2542	นายกฤษณพงษ์ สุนดีพรลภัส	0	0	0	7,179	7
10	พรรคชีวิตที่ดีกว่า	6 ตุลาคม 2542	นายวรรณวิทย์ ตันติภิรมย์	0	0	0	8,152	22

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	จำนวน				
				ส.ส.			สมาชิก	สาขา
				แบ่งเขต	สัดส่วน	รวม		
11	พรรคสยาม	22 พฤศจิกายน 2542	นายเพชรสายพานทอง	0	0	0	6,542	7
12	พรรคเพื่อฟ้าดิน	5 เมษายน 2543	นางสาวขวัญดินสิงห์คำ	0	0	0	15,475	9
13	พรรคฟ้าไทย	21 สิงหาคม 2543	พลตรีพรฤทธิ์นิปวนิชย์	0	0	0	11,391	9
14	พรรคทางเลือกใหม่	30 มิถุนายน 2545	นายการุณรักษษสุข	0	0	0	9,666	5
15	พรรคความหวังใหม่	7 พฤษภาคม 2545	นายชิงชัยมงคลธรรม	0	0	0	12,388	8
16	พรรคเพื่อนเกษตรกร ไทย	16 กันยายน 2545	นายทรงเดชสุขขำ (รักษาการ)	0	0	0	9,080	22
17	พรรคสู้เพื่อไทย	14 มกราคม 2547	นายชูวิทย์กมลวิศิษฐ์	0	0	0	4,635	4
18	พรรคพลังเกษตรกร	12 เมษายน 2547	นายอนันต์กาญจนสุวรรณ	0	0	0	5,023	5
19	พรรคประชากรราช	10 มกราคม 2549	นายเสนาะเทียนทอง	4	1	5	12,686	5
20	พรรคดำรงไทย	2 มีนาคม 2549	นายโชติพัฒน์สกุลดีเชิดชู	0	0	0	5,211	3

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	จำนวน				
				ส.ส.			สมาชิก	สาขา
				แบ่งเขต	สัดส่วน	รวม		
21	พรรคแรงงาน	18 เมษายน 2549	นายสุชินทัพบาลี	0	0	0	5,134	2
22	พรรคพลังแผ่นดิน	19 มิถุนายน 2549	นายดาวิคงแจ่ม (รักษาการ)	0	0	0	5,125	3
23	พรรคเครือข่ายชาวนา แห่งประเทศไทย	20 มิถุนายน 2549	นายประเดิมดำรงเจริญ	0	0	0	7,465	4
24	พรรคพลังแผ่นดิน	30 มิถุนายน 2549	นายมนตรีเศรษฐบุตร	0	0	0	6,558	5
25	พรรคเสรีประชาชนไทย	3 กรกฎาคม 2549	นายศวันย์วงประสิทธิ์	0	0	0	5,105	4
26	พรรคชาติสามัคคี	18 กรกฎาคม 2549	นายนพดลไชยฤทธิเดช	0	0	0	5,138	5
27	พรรคเพื่อไทย	20 กันยายน 2550	นายสุชาติธาดาธำรงเวช	0	0	0	6,715	6

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	จำนวน				
				ส.ส.			สมาชิก	สาขา
				แบ่งเขต	สัดส่วน	รวม		
28	พรรคมหาชนไทย	1 ตุลาคม 2550	นางอนงค์วรรณเทพสุทิน	11	0	11	6,099	4
29	พรรคไทยรักไทย	2 ตุลาคม 2550	นายประสิทธิ์วัชรบัณฑิต (รักษาการ)	0	0	0	13,719	0
30	พรรคเพื่อแผ่นดิน	2 ตุลาคม 2550	นายสุวิทย์คุณกิตติ	17	7	24	6,824	4
31	พรรครวมใจไทยชาติ พัฒนา	3 ตุลาคม 2550	พลเอกเชษฐาฐานะจาโร	8	1	9	5,670	4
รวม				400	80	480	5,834,757	397

*รายชื่อพรรคการเมืองบางส่วนจากทั้งหมด 68 พรรคการเมืองเลือกมาเฉพาะพรรคที่มีจำนวนสมาชิกพรรคมากกว่า 5,000 คน

*จัดทำโดยสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากตารางเราจะเห็นว่าพรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหวังที่จะเป็นพรรคการเมืองของมหาชนหรือของประชาชน แต่มุ่งหวังเพื่อเป็นพรรคของกลุ่มการเมืองเฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยดูได้จากจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเป็นเกณฑ์ เพราะมีเพียงพรรคการเมืองเพียงแค่ 3 พรรคการเมืองเท่านั้นที่มีสมาชิกพรรคที่เหมาะสมเพียงพอที่จะเรียกว่าเป็นพรรคของมหาชน ปัจจุบันพรรคชาติไทยก็ถูกยุบพรรคไปแล้ว และพรรคมหาชนก็ไม่ค่อยมีบทบาทในทางการเมือง จึงพอจะมีเพียงพรรคเดียวเท่านั้นที่จะพอเรียกเป็นพรรคการเมืองของมหาชนได้ ซึ่งก็คือพรรคประชาธิปัตย์ แต่ทั้งนี้ก็ต้องดูเรื่องสัดส่วนของสมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละภาคมาประกอบด้วย จึงจะใช้เรียกพรรคการเมืองว่าเป็นพรรคของมหาชนได้อย่างถูกต้อง เพราะองค์ประกอบของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งถูกเรียกว่าเป็นพรรคเฉพาะภาคและพรรคของกลุ่มชนชั้นปกครองที่เป็นข้าราชการเดิม จึงน่าจะมีเพียงคนกลุ่มนี้เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น ที่สมัครเป็นสมาชิกของพรรคนี้ และจะเห็นได้จากจำนวนสมาชิกสภาของพรรคด้วยที่ส่วนใหญ่จะมาจากทั้งสองภาคนี้

แม้ว่าจำนวนสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์จะมีจำนวนมากพอที่จะเรียกว่าเป็นพรรคของมหาชน แต่เนื่องจากพรรคการเมืองนี้มิได้บริหารจัดการพรรคในรูปแบบที่ให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคอย่างเป็นเจ้าของพรรค ทำให้สมาชิกพรรคเป็นเพียงแค่จำนวนตัวเลขประกอบของพรรคเท่านั้น พรรคนี้จึงไม่มีคุณสมบัติของพรรคมหาชนแต่อย่างใด เพราะอำนาจทั้งหลายในพรรคเป็นของกรรมการบริหารพรรคแทบทั้งสิ้น สมาชิกพรรคแทบจะไม่มีโอกาสมีสิทธิมีเสียง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค

ดังนั้นการแก้ไข มาตราที่ 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เพียงอย่างเดียวเพื่อบังคับให้พรรคการเมืองเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคให้มากขึ้นนั้นก็ไม้อาจเป็นหลักประกันได้ว่าพรรคการเมืองจะกลายเป็นพรรคการเมืองของมหาชน หรือพรรคการเมืองของประชาชนได้ หากการบริหารจัดการในพรรคการเมืองเองไม่มีการปรับตัวหรือมีจุดประสงค์ให้พรรคการเมืองนั้นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยในทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งองค์ประกอบที่จะเป็นตัวถ่วงดุลที่เหมาะสม เพื่อให้พรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคของมหาชน หรือประชาชนอย่างแท้จริงตามความเห็นของผู้ศึกษา มีดังนี้

1. ต้องบังคับให้พรรคการเมืองเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคจากสมาชิกพรรคการเมืองด้วยจำนวนที่เพียงพอจะใช้บริหารจัดการในพรรค เพื่อให้พรรคการเมืองนั้นหลุดพ้นจากฟุ้งฟิงกลุ่มทุนให้มากที่สุด แต่ไม่ได้หมายถึงการไม่รับการสนับสนุนจากกลุ่มทุน และส่วนหนึ่งก็ให้รัฐสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกจากประชาชนจนมีตัวแทนของตนในสภาหรือฝ่ายบริหาร แต่ต้องไม่เกินจำนวนที่เรียกเก็บได้จากสมาชิกพรรค เพื่อบังคับให้พรรคขยายตัวเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคเพื่อหารายได้และแรงสนับสนุนที่เป็นคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิก และ

เพื่อให้กฎเกณฑ์นี้เป็นตัวกำจัดการบริหารเมืองที่ถูกซื้อให้มาเป็นสมาชิกพรรค หรือสมาชิกพรรคประเภทถูกแอบอ้างว่าได้มาสมัครเป็นสมาชิกพรรคแล้ว ทั้งที่เจ้าตัวเองก็ไม่ทราบเรื่อง ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ประชาชนที่เสียค่าสมาชิกพรรคต้องตรวจสอบการบริหารการเงินของพรรคว่าได้นำไปบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับพรรคอย่างไร

2. สมาชิกพรรคการเมืองต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละภูมิภาคเพื่อให้เป็นการกระจายจำนวนสมาชิกพรรคไม่ให้อยู่ที่ส่วนภาคใดภาคหนึ่งจนมากเกินไป และสมาชิกในแต่ละภาคต้องมีอำนาจในการจัดการบริหารในแต่ละภูมิภาคของตนอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าในเรื่องใดโดยไม่ให้อำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคไปก้ำก๋ายจนทำให้สมาชิกสูญเสียอำนาจ อย่างเช่นปัจจุบัน ที่กฎหมายพรรคการเมืองนี้ในมาตราที่ 40 ได้ไปหักล้างอำนาจของคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในนามของพรรคลงเสียสิ้น ทำให้พรรคการเมืองนั้นตกอยู่ในกำมือของกรรมการบริหารพรรคอย่างสิ้นเชิง จนหัวหน้าพรรคสามารถกำหนดเอาลูก เมีย หลาน ญาติ มาเป็นตัวแทนของพรรคได้อย่างน่าไม่อายเช่นในปัจจุบัน การแก้ไขมาตราอื่นของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ประกอบไปด้วยเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมืองได้อย่างแท้จริง จึงสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

3. การให้สิทธิพิเศษกับสมาชิกพรรคการเมืองในการออกเสียงหรือหยั่งเสียงขึ้นต้นสำหรับการหามติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในทางการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองถือได้ว่าเป็นผู้มีความสนใจในทางการเมืองอยู่ในระดับหนึ่งที่เป็นระดับที่เรียกได้ว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างสูง และยังเป็นผู้เสียสละค่าใช้จ่ายให้กับพรรคการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น ค่าบำรุงพรรค (ถ้ามี) และเงินบริจาคให้พรรค หรือเป็นอาสาสมัครของพรรค จึงสมควรได้รับการยอมรับจากสังคมว่ารู้ทันเล่ห์เหลี่ยมในทางการเมืองของนักการเมือง ทั้งเป็นผู้อยู่ใกล้ซัดนักการเมือง ได้มีโอกาสเห็นธาตุแท้ของนักการเมือง จึงน่าจะเป็นผู้เข้าใจในทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่สลบซับซ้อนสำหรับบุคคลทั่วไป ได้ดีพอสมควร ดังนั้นในทางการเมืองหากต้องมีการหยั่งเสียงหรือหาประชามติในขึ้นต้นแทนที่การหามติจากประชาชนทั่วไปซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เราอาจใช้การหามติขึ้นต้นจากสมาชิกพรรคการเมืองแทนการหามติจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมดเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและความรวดเร็ว ทั้งหาความแน่นอนของทิศทางทางการเมืองได้อย่างค่อนข้างแน่นอนมากกว่า เพราะคนเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอยู่โดยตลอด ย่อมมีความเข้าใจทางการเมืองได้มากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองต้องมีจำนวนที่มากพอ ที่จะเป็นที่ยอมรับของประชาชนได้ว่า ผลที่ได้จากการหยั่งเสียงขึ้นต้น ไม่ได้เป็นมติของประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกจูงใจหรือครอบงำให้มีความเห็นเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องเป็นความเห็นของสมาชิกพรรคที่เป็นการออกเสียง แสดงความเห็นอย่างอิสระ

จริงๆเท่านั้น ซึ่งหลังจากการหยังเสียงขึ้นต้นแล้ว ก่อนนำกฎหมายหรือมติไปใช้จริงๆ นั้น ต้องให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงมติรับรองอีกครั้ง

ยกตัวอย่าง เช่น การต้องการหยังเสียงว่าจะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือไม่ และแก้ไขมาตราใดบ้าง หรือให้แก้ไขอย่างไร การหยังเสียงในระดับนี้เป็นเรื่องค่อนข้างซับซ้อนสำหรับบุคคลโดยทั่วไป แต่สำหรับบุคลากรในทางการเมืองที่มีความสนใจในทางการเมือง มีส่วนร่วมในทางการเมือง มีการเมืองอยู่หรือใช้เป็นวิถีชีวิตประจำวันแล้ว ก็ไม่ยากจนเกินไปที่จะแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยกระทำอย่างผู้ไม่หลงทางหรือกระทำอย่างไร้จิตสำนึก เพราะคนเหล่านี้ย่อมรู้ถึงอำนาจของการเมืองดีว่าจะเป็สิ่งที่ให้โทษกับคนทุกคนได้หากขาดความระมัดระวัง และสามารถสร้างความเสียหายอย่างมหาศาลหากเกิดความผิดพลาดขึ้น หรือทำให้เกิดความสูญเสีย เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเพราะไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างทันการณ์ได้

การอาศัยคุณสมบัติของคนเฉพาะกลุ่มมาใช้ประโยชน์ต่อประเทศชาติ ก็อาจเป็นทางเลือกให้นำประเทศไปสู่การฟื้นฟูให้ทันหรือเตรียมพร้อมที่จะแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ แต่การที่ประเทศไทยยังไม่เห็นคุณค่าของประชาชนของตนโดยการพัฒนาคนของตนให้มีสติปัญญาเพื่อแข่งขันแล้ว ก็จะกลับทำให้ประชาชนสูญเสียโอกาสที่มีอยู่ไปจนหมดสิ้น ในปัจจุบันนี้แนวทัศนคติของคนในโลกที่พัฒนาแล้วมุ่งที่จะพัฒนาคนของตนให้อยู่เหนือคนของประเทศอื่นเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบอยู่ตลอดเวลา ประเทศที่ประชากรมีคุณภาพที่ดีกว่าย่อมต้องตกเป็นเบี้ยล่างอยู่เสมอ เช่น หากจะเปรียบเทียบค่าแรงขั้นต่ำของคนไทยและคนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแปลงมาเป็นคุณภาพในการทำงานแล้วคนไทยต้องทำงานถึง 15 ชั่วโมง จึงจะเท่ากับคนอเมริกาทำงานเพียงหนึ่งชั่วโมง ทั้งนี้หากเอาคนทั้งสองประเทศมาทำงานร่วมกันแล้วก็ทำงานได้ไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้เพราะว่าคุณภาพของการบริหารจัดการภายในประเทศในภาพรวมแล้วประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถเอามาเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้นการเห็นความสำคัญของคุณภาพของคนในประเทศเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพให้แข่งขันกับประเทศอื่นได้นั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเลยทีเดียว การพัฒนาการในทางการเมืองเป็นพื้นฐานของเรื่องทั้งหมด เพราะเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของการแข่งขันระหว่างชาติพันธุ์ หรือระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจและแรงผลักดันของคนทั้งประเทศ หากชนชั้นปกครองหรือผู้กุมอำนาจทางการเมืองในปัจจุบันยังไม่สนใจหรือให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว ประเทศไทยก็คงจะสิ้นหวังแล้ว

การเมืองกับชีวิตของประชาชนเป็นของคู่กัน ชีวิตของคนทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงเรื่องของการเมืองได้ ดังนั้นการสร้างโอกาสเพื่อให้คนเข้าสู่การเมือง หรือการเมืองภาคประชาชนแล้ว ก็จะเป็นเสมือนการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศไปพร้อมกัน เราไม่อาจเลือกที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งไปเพียงอย่างเดียวได้ เพราะทั้งสองเรื่องต่างก็ต้องค้ำจุนซึ่งกันไปโดยตลอด ไม่อาจ

ทอดทิ้งกันได้ การแก้ไขมาตราที่ 26 ของกฎหมายนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้การเมืองภาคประชาชนหรือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในพรรคการเมือง เป็นจริงขึ้นมาได้

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือปัญหาการบริหารจัดการในพรรคการเมือง หากการบริหารจัดการภายในพรรคการเมืองนั้นๆ ก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชน เนื่องจากพรรคใช้ระบบอาวุโส และความเกรงใจกันในการตัดสินใจ และฝ่ายกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้นๆ ก็ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีบทบาทในพรรคการเมืองนั้นๆ เนื่องจากการแข่งขันทางการเมืองมีความเข้มข้นอย่างสูง ที่หากจะหากให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมมากขึ้น มีอำนาจตัดสินใจมากขึ้นก็จะหาความเป็นเอกภาพได้ยาก การแข่งขันกับพรรคคู่แข่งทางการเมืองก็จะอยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ เนื่องจากพรรคคู่แข่งใช้วิธีรวบอำนาจในพรรคไว้ที่กรรมการบริหารพรรค หรือหัวหน้าพรรคการเมืองแต่เพียงผู้เดียว ทำให้สามารถจัดการในพรรคการเมืองที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการเมืองได้ดีกว่า ก็จะทำให้พรรคของตนตกเป็นฝ่ายได้เปรียบเป็นอย่างมาก อีกทั้งประชาชนที่ยังไม่เข้าใจในความเป็นพรรคการเมือง ที่ยังเลือกตัวบุคคลเป็นหลักแทนการเลือกพรรคการเมือง ก็มีผลทำให้การกระจายอำนาจในพรรค ไม่สามารถทำได้อย่างที่ต้องการ

เพื่อตอบสนองให้การกระจายอำนาจในพรรคการเมืองเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาเห็นควรเสนอเพิ่มเติมว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตราที่ 38 , 39 , 40 เพื่อตัดอำนาจคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้มีอำนาจเกี่ยวข้องในการคัดเลือกตัวแทนพรรคเป็นผู้สมัครลงรับสมัครเลือกตั้งในนามพรรค และแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง , รัฐธรรมนูญ เพื่อปรับให้มีการเลือกตั้งแบบสัดส่วนเพียงอย่างเดียว แทนการเลือกตั้งที่มีทั้งแบบสัดส่วนและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยให้สมาชิกพรรคการเมืองเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนพรรคในการลงรับสมัครเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง และให้การลงคะแนนเลือกตั้งเป็นแบบลงคะแนนให้พรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว (ไม่มีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต) อำนาจต่อรองของสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นภาคประชาชนจึงจะมีมากขึ้นในการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอตัวเป็นตัวแทนพรรคในการลงรับสมัครเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภา และสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นภาคประชาชนย่อมมีอำนาจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไปด้วยในตัว การเมืองภาคประชาชนจึงจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริง

ทั้งนี้หากในภาคการเมือง มีการเปลี่ยนระบบการบริหารเป็นแบบกระจายอำนาจในการปกครองออกไปสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นตัวช่วยเร่งการส่งเสริมให้การเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยของภาคประชาชนในทางการเมือง ในส่วนที่เป็นพรรคการเมืองมีมากยิ่งขึ้นและเป็น

สิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้สมาชิกพรรคการเมืองมีอำนาจในการต่อรองในพรรคการเมืองอย่างสูงสุด การเลือกผู้สมัครตัวแทนพรรคการเมืองจะขึ้นกับสมาชิกพรรคทั้งหมด ทำให้พรรคการเมืองนั้นปลอดจากการครอบงำของฝ่ายนายทุนและกรรมการบริหารพรรคได้ และหากมีการให้สมาชิกพรรคการเมืองนั้นๆ จ่ายค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นรายปีเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการหาเสียงในการเลือกตั้งของพรรคอีกพรรคการเมืองก็จะเลิกพึ่งพิงนายทุนทางการเมือง พรรคจึงจะปลอดจากแรงกดดันของฝ่ายผู้ให้ทุนสนับสนุนและทุนจากกรรมการบริหารพรรค ทำให้สามารถกำหนดนโยบายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ตามแนวคิดของการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง ก็มีแนวคิดที่เป็นไปในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทางการเมืองในพรรคการเมืองอยู่ด้วย ทำให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพรรคการเมืองเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในพรรคการเมืองในยุคต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตราที่ 26 ดังนี้

มาตรา 26 ภายในสองปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคๆ ละไม่น้อยกว่าสองแสนคน ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

การแก้ไขมาตรานี้ ดังที่กล่าวมา จะเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชนในพรรคการเมือง อันจะนำพรรคการเมืองให้กลับมาเป็นของประชาชน และให้หลุดพ้นจากการครอบงำของคนบางกลุ่ม ประชาชนสามารถถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองของฝ่ายนักการเมืองได้ง่ายขึ้น และประเทศหลุดพ้นจากการถูกปล้นอำนาจของประชาชนคืออำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ ผ่านทางการใช้อำนาจเงินครอบงำนักการเมืองอีกต่อไป และเป็นการเริ่มต้นศักราชของการปฏิบัติของภาคประชาชน ไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริง ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงจะเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน อย่างแท้จริง

เนื่องจากกฎหมายที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอเป็นประเด็นขึ้นมาี้ เป็นลักษณะของกฎหมาย มีขึ้นเพื่อจัดระเบียบการบริหารจัดการในพรรคการเมืองเท่านั้น กฎหมายนี้จึงไม่เน้นในเรื่องของการ กำหนดบทบาทโทษ เพราะยังอิงแนวคิดเชิงปรัชญาที่ว่า นักการเมืองเหล่านี้จะไปเป็นผู้มีอำนาจ เหนือรัฐ (ฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ) จึงไม่ควรถูกกฎหมายใดมาควบคุมจนปราศจากความ อิสระในการใช้อำนาจทั้งสาม เพราะอำนาจทั้งสามเป็นอำนาจสูงสุดอยู่แล้ว

แต่ทั้งนี้ นอกจากมาตราดังกล่าวแล้ว ยังมีมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีลักษณะสัมพันธ์กับ มาตรานี้ ที่จะต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกันในทางปฏิบัติ เพื่อไม่ให้ฝ่ายกรรมการบริหาร พรรคมีอำนาจในการแทรกแซงสาขาพรรค หรือคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครเป็นตัวแทนพรรค การเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้ง คือ มาตราที่ 38 ของพระราชบัญญัตินี้ โดยน่าจะมีการแก้ไข ดังนี้

มาตรา 38 การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่ง เขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนของพรรคการเมือง ให้เป็นความรับผิดชอบของและคณะกรรมการ คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

ในการพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคหนึ่งให้ คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะ กรรมการบริหารพรรคการเมืองจากรายชื่อ ผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 37

มติคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ให้ส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นที่สุด

การส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากกำหนดไว้ใน มาตรานี้ ถือเป็นโมฆะ

ทั้งนี้การแก้ไขนี้ก็เพื่อจะลดอำนาจของฝ่ายกรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่ให้ แทรกแซงสาขาพรรคการเมืองได้ และเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสู่สาขาของพรรค การเมือง และสร้างกิจกรรมพรรคการเมืองในระดับภาคขึ้น

นอกจากนี้ยังมีมาตราอื่นคือ มาตราที่ 39 และ 40 ของพระราชบัญญัตินี้ ที่ถูกบัญญัติ ขึ้นเพื่อให้กรรมการบริหารพรรคเข้าแทรกแซงสาขาพรรคได้โดยง่าย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าหากไม่มี ความจำเป็น ก็ควรตัดออกไปเสียทั้งสองมาตรา

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้กฎหมายนี้ บรรลุผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ผู้ศึกษาเห็นว่า น่าจะปรับปรุงกฎหมายอื่นเพิ่มเติมจากนี้ เพื่อให้สัมพันธ์กับการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในทาง การเมืองของภาคประชาชนในทางการเมือง ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านถึงระดับจังหวัด และอาจถึงระดับภาค โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง อำนาจต่อรองในทางการเมืองของประชาชนจึงจะถ่วงดุลกับนักการเมืองได้อย่างสมดุล ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารประเทศจากรูปแบบการรวมศูนย์อำนาจ ไปสู่การปกครองแบบกระจายอำนาจ

2. การแยกอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติออกจากกันอย่างเด็ดขาดหรือการใช้การปกครองในระบบประธานาธิบดี เพื่อให้ฝ่ายบริหารไม่ต้องพึ่งพิงฝ่ายนิติบัญญัติมากเกินไป และทำให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารประเทศของฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างรวดเร็ว สามารถที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ ทั้งนี้จะเกิดผลพลอยได้ทำให้ฝ่ายทหารถูกลดบทบาทลงอย่างมากจนไม่มีบทบาทอีกต่อไป และข้าราชการประจำก็จะไม่มีบทบาทในทางการเมืองอีกต่อไป กลุ่มอำนาจที่จะมาแย่งชิงอำนาจที่มีอยู่เดิม ก็จะถูกกำจัดจนหมดสิ้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในความเชื่อที่ว่าคนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนี้อย่างแท้จริง และสามารถใช้อำนาจปกครองประเทศของตนผ่านทางตัวแทนที่ตนเองสามารถควบคุมให้ปฏิบัติเพื่อสร้างหรือรักษาประโยชน์สูงสุดของประชาชนไว้ได้อย่างสิ้นสงสัย

3. การปรับเปลี่ยนองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการให้มีความสัมพันธ์กับภาคประชาชน เนื่องจากอำนาจนี้เป็นการใช้อำนาจบังคับเอาภาคประชาชนจึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ได้ว่าประชาชนถูกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และต้องถูกตรวจสอบจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจได้ ประชาชนจึงจะเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

4. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลือกตั้ง ให้เป็นการเลือกตั้งที่เลือกพรรคการเมือง หรือนโยบายของพรรคการเมืองเป็นหลัก โดยไม่ให้ความสำคัญกับบุคคล ขอให้บุคคลนั้นผ่านการกลั่นกรองจากภายในพรรคมาที่เพียงพอแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้การซื้อสิทธิขายเสียงลดลงไปหรือไม่เลย เพราะผู้สมัครลงรับเลือกตั้งทุกคนต้องซุกความเป็นพรรคและนโยบายของพรรค เพราะหากพรรคแพ้การเลือกตั้งก็หมายถึงผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทุกคนแพ้การเลือกตั้งนั้นด้วย และ/หรือให้ระบบการเลือกตั้งมีแต่ระบบสัดส่วน แบ่งกันไปแต่ละภูมิภาคและเลือกได้เฉพาะพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งได้เท่านั้น ก็จะทำให้ความเป็นพรรคการเมืองมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคประชาชน ก็จะเป็นสิ่งสำคัญในวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไปมากขึ้น เพราะบุคคลเหล่านี้จะเป็นเสมือนผู้ทรงสิทธิในการ

กลั่นกรองผู้สมัครในขั้นต้นก่อนให้ผู้มีสิทธิทั้งหมดเลือกต่ออีกครั้ง ซึ่งระบบเครือข่าย พรรคพวก ในพรรคการเมืองย่อมถูกลดบทบาทไปในที่สุด

5. การจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางการเงินของพรรคการเมือง ควรกำหนดให้พรรคการเมืองเรียกเก็บค่ารายปีจากสมาชิกพรรคให้เพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคในแต่ละปี เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองต้องไปพึ่งพิงกลุ่มทุนทางการเมือง หรือให้ภาครัฐสนับสนุนตามสัดส่วนของสมาชิกพรรคการเมือง เพราะองค์การทางการเมืองนี้ก็นับเป็นองค์กรเพื่อประโยชน์ของสาธารณะด้วย

6. การให้องค์กรของภาครัฐเข้าไปตรวจสอบหรือสังเกตการณ์ในพรรคการเมืองในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมือง เช่นการลงคะแนนเลือกตั้งตัวแทนพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ปลอดการแทรกแซงจากกรรมการบริหารพรรค และผู้ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนจากสมาชิกพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การแข่งขันในพรรคการเมืองมีสูง ทำให้ผู้เสนอตัวเป็นตัวแทนพรรคมีคุณภาพ และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ซึ่งประเทศชาติต้องการและสามารถปฏิบัติงานได้ทันที เพราะเป็นนักการเมืองมืออาชีพ

7. การลดจำนวนสมาชิกสภาลงให้เหมาะสมกับสถานะของประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คน นั้นมีมากเกินไป ควรลดลงให้เหลือประมาณ 100-150 คนก็น่าจะเพียงพอ เพราะบุคคลเหล่านี้ควรเป็นมืออาชีพที่มีความสามารถในการตัดสินใจ นำพาประเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ใช่ใครก็ได้ขอแค่ยกมือได้ก็พอแล้วอย่างเช่นในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ประเทศเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น โดยไม่จำเป็น

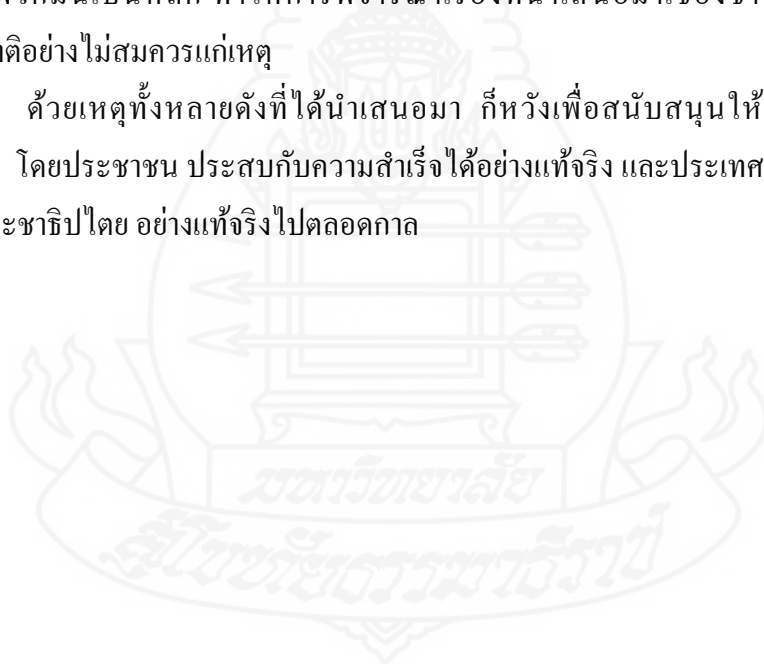
ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ผู้ทรงเกียรติเหล่านี้ เปรียบเสมือนบอร์ดบริหารในองค์กร ซึ่งจะทำหน้าที่ในการตัดสินใจในการว่าจะยอมรับให้มีการปฏิบัติตามที่เสนอมาหรือไม่ ดังนั้นข้อมูลทั้งหลายย่อมมีการกลั่นกรองมาจากหลายระดับแล้ว ซึ่งปกติย่อมจะผ่านความเห็นของผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมาก่อนแล้ว จึงผ่านมาถึงขั้นตอนการอนุมัติได้ ซึ่งปกติในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการตั้งกรรมาธิการเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ได้เข้ามาให้ความเห็นเกี่ยวกับแต่ละเรื่องเพื่อวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ก่อนนำเสนอต่อสภาเพื่ออนุมัติหรือตัดสินใจ เช่นการแก้ไขกฎหมายแต่ละฉบับ จะมีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในเรื่องนั้นมาอภิปรายถึงข้อดี ข้อเสีย หรือการได้หรือเสียประโยชน์ของการอนุมัติกฎหมายฉบับนี้ แล้วสรุปความเห็นมาให้สมาชิกสภาตัดสินใจ หลักการในการตัดสินใจของสมาชิกสภา ก็จะอาศัยการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของประชาชน กับประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก ส่วนหัวใจหลักของการตัดสินใจ ก็ต้องพิทักษ์รักษาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตามแนวทางที่เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่ยึดหลักของความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยมีข้อจำกัดทางกฎหมายเท่าที่จำเป็นที่สุดเท่านั้น ทั้งนี้จะใช้หลักสามัญสำนึกหรือหลัก

ของวิญญูชนมาพิจารณาร่วมด้วย ดังนั้นจึงไม่มีเหตุจำเป็นใดที่จะต้องมีจำนวนสมาชิกสภาจำนวนมาก จนเกินจำเป็น และการดำเนินการโหวตลงมติของสภา ก็ต้องยึดหลักของเหตุและผล ความถูกต้องและชอบธรรมเป็นหลัก บุคลากรประเภทนี้ในแต่ละประเทศไม่อาจหาได้โดยง่าย หรือมีคายน้อยอยู่ทั่วไป หากจะหาจำนวนสมาชิกสภาในจำนวนที่มากๆ จะทำให้มีบุคคลประเภทแอบแฝงเข้าไปในสภาได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมักจะมากกว่าบุคลากรที่มีคุณภาพ บุคคลเหล่านี้ก็จะใช้อำนาจของเสียงในสภาจำนวนมากกว่า บิดเบือนมติของสภาให้เป็นที่ไปตามที่ต้องการได้ อย่างที่พบเห็นได้อยู่ในปัจจุบันนี้ จึงต้องเพิ่มระบบการตรวจสอบแก่สมาชิกสภา ทั้งส่วนที่เป็นแนวคิด และเรื่องผลประโยชน์แอบแฝง เพิ่มขึ้นอย่างมากมาในปัจจุบัน แต่ก็ไม่อาจถือได้ว่าขบวนการเหล่านี้ประสบความสำเร็จในด้านการคัดกรองบุคคล

สำหรับปัญหาของประเทศไทยเนื่องจากมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ทำให้มีผู้ต้องการเข้ามามีอำนาจในสภามาก จึงมีการเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาให้มากขึ้นจนเกินเลยความจำเป็นและในการแต่งตั้งกรรมการต่างๆ ก็ไม่ได้ใช้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่กลับอาศัยหลักพวกใครพวกมันเป็นหลัก ทำให้การพิจารณาเรื่องที่น่าเสนอมาเชิงongช้า และเสียเวลาของประเทศชาติอย่างไม่สมควรแก่เหตุ

ด้วยเหตุทั้งหลายดังที่ได้นำเสนอมา ก็หวังเพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติของภาคประชาชน โดยประชาชน ประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง และประเทศไทยจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อย่างแท้จริงไปตลอดกาล

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

บรรณานุกรม

- การปกครองและประชาชนกับบทบาททางการเมือง (ออนไลน์) http://socialscience.igetweb.com/index.php?mo=2&c_art=4014 = บทความ (28 มิถุนายน 2553)
- ชิงชัย มงคลธรรม (2550) กฎหมายพรรคการเมืองคือเครื่องมือของจำปราชญ์ไทย (ออนไลน์) www.nap.or.th/talk01.html (21 พฤศจิกายน 2550)
- ชำนาญ จันทร์เรือง เข้าใจการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอย่างง่าย (ออนไลน์) <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1179> (21 มกราคม 2551)
- เชาวนะ ไตรมาศ (2540) พรรคการเมือง ภูมิหลังทางโครงสร้าง-หน้าที่ กรุงเทพมหานคร สถาบันนโยบายศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทินพันธ์ นาคะตะ (2543) ประชาธิปไตยไทย กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนสหขายปลีกและการพิมพ์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัลย์ (2544) การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน กรุงเทพมหานคร วิเจพรีนติ้ง
- วิสุทธิ โปธิแทน (2544) การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไทย กรุงเทพฯ สถาบันพระปกเกล้า
- วุฒิกกร อินทวงศ์ (2535) กฎหมายพรรคการเมืองในประเทศไทยศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวิเคราะห์ แนวความคิด (วิทยานิพนธ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2548) กฎหมายรัฐธรรมนูญหลักการใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2548) พรรคการเมืองกลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง (ออนไลน์) www.pandown.com/group.php?url=content.php (1 พฤษภาคม 2552)
- หยุด แสงอุทัย (2503) รัฐธรรมนูญเก่าใหม่และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาธิปไตย พระนคร โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน
- ..... (2517) พรรคการเมือง กรุงเทพมหานคร ดวงกลม
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสิงห์บุรี โครงการศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนา พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2550 เอกสารทางวิชาการ

อภิชาติ ศิวพรพิทักษ์ (2551) ความรุ่งเรืองและความตกต่ำของพรรคไทยรักไทย การค้นคว้า
แบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Frank Soraufj (1979) Party politicsin America New Jersey New Brunswick

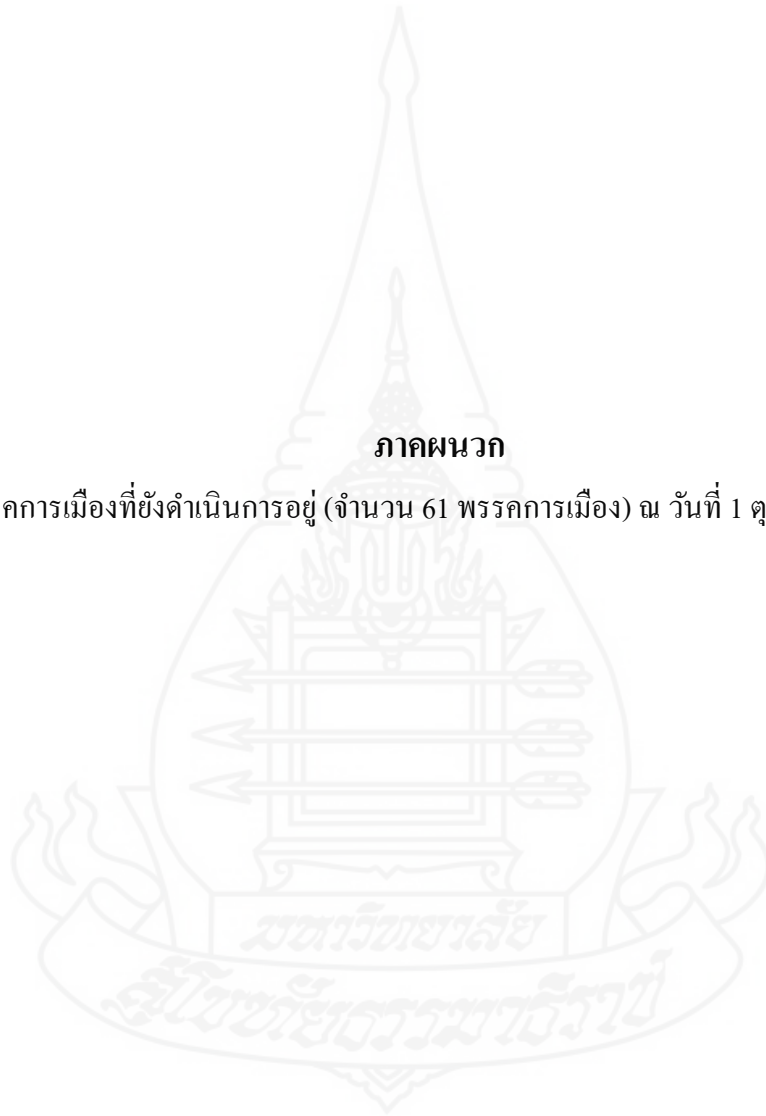

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ (จำนวน 61 พรรคการเมือง) ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554

ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ (จำนวน 61 พรรคการเมือง)

ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก*	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
1	พรรคประชาธิปัตย์ DEMOCRAT PARTY	ปชป.	11 มี.ย. 2525	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน	19	115	44	159	2,874,215	177	67 เลิศบุรุษศิริ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	02-270 0036	02-279 6086
2	พรรคประชากรไทย THAIS CITIZEN PARTY	ปชท. TCP	26 ก.ค. 2525	นายสุมิตร สุนทรเวช	นายสมบุญ เวสน์	13	-	-	-	70,047	10	1212/323 ถนนศรีวิภา แขวง/เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	02-559 0013-15	02-559 0016
3	พรรคกิจสังคม SOCIAL ACTION PARTY	กส. SAP.	20 ส.ค. 2525	นายทองพูล ดีไพร	นายสมบุญ เกียรติสมบุญ	9	-	-	-	27,460	4	อาคารโชน B เลขที่ 99/99 จ.จามรวงศ์วาน 44 แยก 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	02-554 9100-2 081-954 5442	02-554 9104
4	พรรคมหาชน MAHACHON PARTY	พมช. MCP.	10 ก.พ. 2541	นายอภิรัตน์ ศิรินาวิน	นายไพศาล เหมือนเงิน	13	-	1	1	1,185,746	9	35,37 ซอยนนทบุรี 32 จ.นนทบุรี ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	02-525 4885-7	02-525 4887
5	พรรคไทยเป็นไทย THAIS IS THAI PARTY	ทปท. T.I.P.	9 ธ.ค. 2541	นายพงศ์สุชิน วีระกิตพานิช	นายบุญอุดม ใจกล้า	13	-	-	-	326,919	5	81/9-10 หมู่ที่ 2 ต.บ้านกร่าง อ.ง.ไทรลาค จ.สุโขทัย 64170	053-093 318 086-587 1612	-

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ (จำนวน 61 พรรคการเมือง)

ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขานุการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
1	พรรคประชาธิปัตย์ DEMOCRAT PARTY	ปชป.	11 มี.ย. 2525	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน	19	115	44	159	2,874,215	177	67 จ.เศรษฐศิริ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	02-270 0096	02-279 6086
2	พรรคประชากรไทย THAIS CITIZEN PARTY	ปชท. TCP	26 ก.ค. 2525	นายสุมิตร สุนทรเวช	นายสมบุญ เวสน์	13	-	-	-	70,047	10	1212/323 ถนนศรีวิภา แขวง/เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	02-559 0013-15	02-559 0016
3	พรรคกิจสังคม SOCIAL ACTION PARTY	กส. SAP.	20 ส.ค. 2525	นายทองพูล ดีโพ	นายสมมู เกียรติสมมู	9	-	-	-	27,460	4	อาคารโชน B เลขที่ 99/99 จ.งามวงศ์วาน 44 แยก 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	02-554 9100-2 081-954 5442	02-554 9104
4	พรรคมหาชน MAHACHON PARTY	พมช. MCP.	10 ก.พ. 2541	นายอภิรัตน์ ศิรินิวัฒน์	นายไพศาล เหมือนเงิน	13	-	1	1	1,185,746	9	35,37 ซอยนนทบุรี 32 จ.นนทบุรี ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	02-525 4885-7	02-525 4887
5	พรรคไทยเป็นไทย THAIS IS THAI PARTY	ทปท. T.I.P.	9 ธ.ค. 2541	นายพงศ์สุทิน วีระกิตพานิช	นายบุญอุดม ใจหล้า	13	-	-	-	326,919	5	81/9-10 หมู่ที่ 2 ต.บ้านกร่าง อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย 64170	053-093 318 086-587 1612	-

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
11	พรรคเพื่อนเกษตรไทย PUEN KASSETHAI PARTY	พ.ก.ท. P.K.T.	16 ก.ย. 2545	นายอุลตร จำปางาม รองหัวหน้าพรรค รักษาการแทน	(ว่าง)	12	-	-	-	9,335	22	4 หมู่ที่ 2 ต.ลาดหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71190	034-58 9221 081-494 4995	034-58 9221
12	พรรคประชากร PRACHARAJ PARTY	ป.ช.ร. P.R.P.	10 ม.ค. 2549	นายคัมภีร์ สุริยาศิน	นางพรพิศ โกศลจิตร	8	-	-	-	13,936	5	55/305 เมืองทองธานี ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120	02-503 4259	02-503 3213
13	พรรคดำรงไทย DUMRONGTHAI PARTY	ด.ท. DR.P.	2 มี.ค. 2549	นายโชติพัฒน์ สกุลดีเชษฐ	น.ส.หทัยทิพย์ เชิดชู	7	-	-	-	5,475	3	218 หมู่ที่ 8 ต.สามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	084-477 7919	-
14	พรรคเครือข่ายชาวนา แห่งประเทศไทย THE FARMER NETWORK OF THAILAND PARTY	พ.น.ท. FNTP.	20 มี.ย. 2549	นายโชติ บุญจริง	นายวินเชียร ควรเอี่ยม	14	-	-	-	10,483	5	104/22 ซ.รณชัย 2 ถ.เศรษฐศิริ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	02-617 1495	02-279 1329
15	พรรคอาสาสมัคร ASAMATUPOOM PARTY	อ.ส.ม. ASM	30 มี.ย. 2549	นายมนตรี เศรษฐบุตร	นายภาสกร กิตติสิน	9	-	-	-	6,600	5	436/11 ซ.พหลโยธิน 12 ถ.พหลโยธิน แขวงสามเสนใน กรุงเทพฯ 10400	02-690 8885	02-690 8885

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน				สำนักงานใหญ่				
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
16	พรรคชาติสามัคคี CHART SAMUCCEE PARTY	ช.ส.ม. C.S.P.	18 ก.ค. 2549	นายพล ไชยฤทธิเดช	น.ส.ลัดดาวัลย์ สุขเจริญ	15	-	-	-	5,408	3	8/169 หมู่ที่ 4 หมู่บ้านศรีสามพราน ฉ.เพชรเกษม ต.ท่าตลาด อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110	034-325 699	034-325 699
17	พรรคเพื่อไทย PHEU THAI PARTY	พท. PT.	20 ก.ย. 2550	นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ	นายจารุพงศ์ เรืองสุวรรณ	21	203	61	264	27,804	5	1770 ฉ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310	02-653 4001	02-653 4022
18	พรรคเพื่อนแผ่นดิน Puea Pandin Party	พผ. PP.	2 ต.ค. 2550	นายกว้าง รอบคอบ	นายเฉลิมชัย ตันติงศ์ กรรมการบริหาร รักษาการแทน	21	-	-	-	12,687	8	357 ฉ.สุโขทัย แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	02-241 8275-8	02-241 8279
19	พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน CHART PATTANA PUEA PANDIN PARTY	ชพน. CPN.	3 ต.ค. 2550	นายวรรณรัตน์ ชาญนุกูล	(ว่าง)	11	5	2	7	16,267	4	514/1 ฉ.หลานหลวง แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	02-637 4900	02-637 4915
20	พรรคแทนคุณแผ่นดิน Thaen Khun Phaendin Party	ทคผ. TKP.	9 พ.ย. 2550	นายวิชัย ศิรินคร	นายบุญธร อุปนนท์	9	-	-	-	6,685	5	16 ซ.ลาซาน 42 แขวง/เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260	02-745 8217	02-748 6807

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
21	พรรคชาติไทยพัฒนา Charthaijattana Party	ชทพ. CP	18 เม.ย. 2551	นายอนุพล ศิลาปอชา	นายปรีชา จันทพร	9	15	4	19	15,986	6	1 ถ.พิชัย แขวง/เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	02-243 5590	02-243 8072
22	พรรคอนาคตไทย Thailand's Future Party	อท TF	25 เม.ย. 2551	นายวีระพล เหมรัตน์กร	นายชินวัตร ยะทะนนท์	11	-	-	-	6,086	5	807 ถ.ลาซาล แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260	084-522 4424	-
23	พรรคธรรมภิบาลสังคม THE GOOD GOVERNANCE SOCIETY PARTY	ทกส GGSP	29 ส.ค. 2551	นายวีรพันธ์ พรหมมนตรี	(ว่าง)	8	-	-	-	6,577	5	127 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	086-348 9497	038-61 1714
24	พรรคมาตุภูมิ MATUBHUM PARTY	มก MB	3 พ.ย. 2551	พลเอก สนธิ บุญรัตน์	นายมัน พိုင်น้อย	15	1	1	2	8,014	5	555 อาคารเบญจมาศ ชั้น 5 ถ.ร่วมมิตร แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	081-246 3704	02-715 3790
25	พรรคภูมิใจไทย BHUMJATHAI PARTY	ภท BJT	5 พ.ย. 2551	นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล	นางพรทิภา นาคาศัย	12	27	5	32	130,637	5	2159/11 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	02-940 6999	02-940 6749
26	พรรคประชาชนดี CIVIL PEACE PARTY	ปส. CPP	26 ม.ค. 2552	นายเสรี สุวรรณกานนท์	น.ส.จรินทร์ยา อินตา	9	-	-	-	5,491	4	155/1 ถ.อำนาจสงคราม แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	02-669 1714-5	-

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน				สำนักงานใหญ่				
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชีรายชื่อ	รวม					
27	พรรคชาติธรรม KHATIYATHAM PARTY	ชตธ. KTT.	19 ก.พ. 2552	(ว่าง)	(ว่าง)	7	-	-	-	5,500	5	17/99 หมู่ที่ 5 หมู่บ้านพุดผกา 10 ซอย 9 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย ต.ไทรน้อย อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี 11150	081-900 7006	02-597 1675
28	พรรคพลังพัฒนา PLUNG PATTANA PARTY	พ.พ.น. P.P.N.	31 มี.ค. 2552	นายสนธิ มาประจวบ	นางภาพร ลัมสุรัตน์	23	-	-	-	6,621	4	363/79 ตรอกข้าวสาร แขวง/เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800	081-198 1763	02-587 0603
29	พรรคประชาชนธรรม PRACHATHAM PARTY	พปช. PCT.	16 เม.ย. 2552	นายมุตตาร์ กี่สะ	พ.ต.ต. ไซซิดธันนา อ้ออ้อตระกูล	9	-	-	-	6,508	4	11/44-45 ถ.ลำลูกกา ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130	085-135 2509	02-993 5875
30	พรรคการเมืองใหม่ New Politics Party	ก.ม.ม. N.P.S.P.	25 มี.ย. 2552	นายสมศักดิ์ โกศัยสุข	(ว่าง)	18	-	-	-	13,063	9	169,171,173 ถ.คูบอน แขวง/เขตดินนาขาว กรุงเทพฯ 10230	02-509 1121-22 02-509 2332	02-509 6777 02-509 7775
31	พรรคไทยรวมพลัง THAI RUMPALUNG	ทรพ. TRP.	27 ก.ค. 2552	นายเอกสิทธิ์ เจาทานนท์	นายศิรเมศร์ เสถียรจิกานนท์	8	-	-	-	5,556	4	182 ถ.เจริญสนธิวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700	089-925 8000	02-921 7121

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขานุการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
32	พรรคพลังคนกีฬา SPORT PARTY OF THAILAND	พ.ก. S.P.O.T.	28 ต.ค. 2552	นายนิสธนา สังกุล	นายวีรณ เกิดชูสกุล	22	-	-	-	6,422	7	51/50 ม.นิโคลาสสิคโฮม แขวง/เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230	02-510 6178	02-510 5917
33	พรรคเสรีนิยม Liberal Party	ส.ร.น. L.P.	8 ม.ค. 2553	นายพุทธชาติ ช่วยราม	นายวุฒิพงษ์ ทุมไส	12	-	-	-	5,684	4	47/353-4 หมู่ที่ 7 ต.บางเขน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	02-965 2223-4	02-965 0094
34	พรรครักประเทศไทย Rak Thailand Party	ร.ป.ท. R.T.L.P	18 ก.พ. 2553	นายวิฑูรย์ กมลวิศิษฐ์	นายชัยวัฒน์ ไกรฤกษ์	8	-	4	4	5,866	4	188 แขวง/เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	02-254 4512-3	02-204 0888
35	พรรคไทยพอเพียง THAI POR-PIENG PARTY	ทพ. TPPP	3 มี.ค. 2553	นายจรัส อินทุमार	(ว่าง)	18	-	-	-	22,843	11	106/550 ถ.ร่มเกล้า แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520	086-575 5128	02-916 2399
36	พรรคประชาสามัคคี Harmony People Party	ปส. HPP	8 มี.ค. 2553	นายสมหมาย สีบสี	นายภาสกร คมพอม	12	-	-	-	6,099	4	463/8 ชั้นที่ 3 อ.ราชปรารภ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	081-889 8070	02-368 3111
37	พรรคไทยเข้มแข็ง THAI KHEM KHANG PARTY	ทข. TKK.	4 มี.ย. 2553	นายมนัส พานิช	นายประธาน พรหมอ่อน	19	-	-	-	5,559	4	385 หมู่ที่ 1 ถ.บ้านหน้า ควนลัง-บ้านพรุ ต.ควนลัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	086-692 7499	074-552 338

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

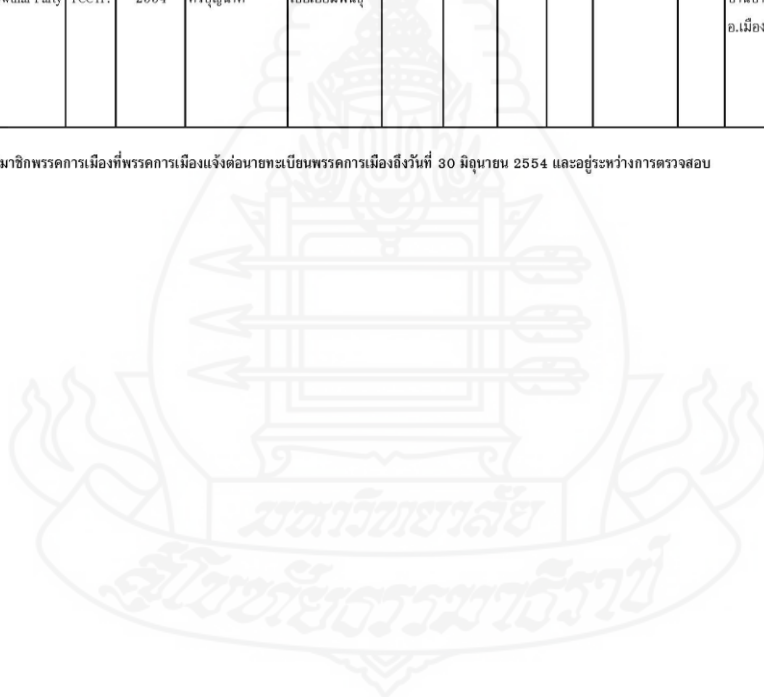

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
38	พรรคทหารรัฐพัฒนา MAHARATPATTANA PARTY	ม.ร.พ. M.R.P.	6 ก.ค. 2553	นางสาวนวลนิจ หงษ์วิวัฒน์	นายสมศักดิ์ หัตถเดชะ	12	-	-	-	5,815	3	1669/494-495 หมู่บ้านปิ่นเจริญ 2 ซ.30 ถ.สรณคณ์ ม.3 แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210	02-565 1609	02-929 8464
39	พรรคไทยเพื่อไทย THAI PHEU THAI PARTY	ทพท. TPIP	13 ก.ค. 2553	นายอาทิตย์ รอตช้าง	(ว่าง)	9	-	-	-	15	-	251/12 ถ.สุพรรณคอง 1 แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ 10510	02-955 4989	02-955 4989
40	พรรคเพื่อธรรม PHUEA THAM PARTY	พธ. PHT.	23 ส.ค. 2553	นายสุรสิทธิ์ ฉิมพาลี	นายวันชัย จุฬานนท์	9	-	-	-	5,644	4	40 ซ.รังสิต-ปทุมธานี 14 ต.ประชาธิปไตย อ.ชัยบุรี จ.ปทุมธานี 12130	081-256 7114	02-942 8900 กด 3437
41	พรรคไทยเป็นสุข THAIPENSUK PARTY	ทปส. TPS.	21 ต.ค. 2553	นายประดิษฐ์ ศรีประชา	นางนงารัตน์ นพคุณ	8	-	-	-	1,308	-	1201/31 หมู่บ้านศรีรา ทาวนอินทาวน์ ซ.ลาดพร้าว 94 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	02-923 0151	-
42	พรรคบำรุงเมือง BAMRUNGMUEANG PARTY	บม. B.M.P.	1 พ.ย. 2553	นายสุพรรณ ประมุขชัย	นางมะลิ เอกอริยะกุล	9	-	-	-	5,548	4	12/7-9 ถ.พลับพลาไชย แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	02-223 0351 089-155 4173	02-223 0352

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
43	พรรคพลาณภาพ PHALANUPHAP PARTY	พลภ. PLP.	21 พ.ย. 2553	นางนันทนา สุวดี	นายศุภฤกษ์ สุวดี	8	-	-	-	16	-	711/222 ซ.มณฑก 41 จ.รังสิต-นครนายก ต.ประชาติปิตัย อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 10231	02-278 5392 087-976 2815	02-278 5392
44	พรรคคุ้มเกล้าไทย KHUMKLAOW THAI PARTY	ค.ก.ท. KKT.	21 ม.ค. 2554	นายศิริ ฐวรางกุล	นางสาวลิเกา เสนิงค์ ณ อุษยา	15	-	-	-	15	-	4/532 ม. 7 หมู่บ้านถนนสิน จ.นมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตปิงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230	086-065 3624	02-510 3312
45	พรรคพลังมวลชน MASS POWER PARTY	พลช. MPP.	24 มี.ค. 2554	นายกรภพ ครองจักรภพ	นายชัยโรจน์ นันทเกียรติพัฒน์	8	-	-	-	57	-	89/25 ถ.ร่วมมิตรพัฒนา ม.6 แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220	081-621 1559	02-327 5465
46	พรรคพลังสังคมไทย PALUNG SUNGKOM THAI PARTY	พลส. PSTP	4 เม.ย. 2554	นายวิวัฒน์ เลอฤกษ์	นายสุชีพ อึ้งขานาม	15	-	-	-	38	-	36/21 หมู่ที่ 9 ซ.สหกรณ์ 3 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120	02-583 4937 089-485 1542	-
47	พรรคประชาชนชาวไทย Prachachonchowthai Party	ปชชท. PCCTP.	8 เม.ย. 2554	นายสุนทร ศรีบุญนาค	นายภูมิพัฒน์ เชื้อเอี่ยมพันธุ์	15	-	-	-	17	-	57/1 หมู่ที่ 12 บ้านป่าแดงทอง ต.ผาจุ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 5300	089-433 3379	055-494 397

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขที่การพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่			
						กก.บริหาร	ส.ส.		สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร	
							แบ่งเขต	บัญชี						รวม
48	พรรคอารยธรรม ARAYADHARM PARTY	อธ. A.R.A.	11 เม.ย. 2554	นายอรุณสิทธิ์ กาญจนลินีสิทธิ์	นางสาววิภาดา ด้านนาก	8	-	-	-	16	-	107/18 ซ.อินทามระ 3 ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 104	081-296 4686	02-618 7488
49	พรรครักแผ่นดิน RAKPANDIN PARTY	รพด. RPD	19 เม.ย. 2554	นายประทีป ประภัศร	นายธนฤกษ์ ไวทยานนท์	11	-	-	-	16	-	264/4 ซ.ปรีดิพนมยงค์ 16 ถ.สุขุมวิท 71 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110	02-715 3980	02-715 3790
50	พรรคประชาธิปไตยใหม่ NEW DEMOCRACY PARTY	ปธม. NDCP.	21 เม.ย. 2554	นายนิพนธ์ ชื่นตา รองหัวหน้าพรรค รักษาการ รักษาการแทน	นายวิมล สารมโน รักษาการ	8	-	1	1	17	-	1/563 ซ.ลำลูกกา 27 หมู่ที่ 18 ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130	081-254 0330	02-996 9909
51	พรรครักษสันติ RAK SANTI PARTY	รส. RSP.	21 เม.ย. 2554	พลตำรวจโท อภิ สุรเชษฐพงษ์	นางสาวพรเพ็ญ เพชรสุคติ	8	-	1	1	373	-	14/23 หมู่ที่ 8 ถ.ประดิษฐ์มนูธรรม แขวง/เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230	02-933 0355	02-933 0399
52	พรรคเพื่อประชาชนไทย THE PARTY FOR THAI PEOPLE	ท.ป.ท. P.T.P.	27 เม.ย. 2554	นายดิเรก กลิ่นจันทร์	นายวีระวัฒน์ สุวรรณปรีชา	14	-	-	-	133	-	หมู่บ้านพญา 8 หมู่ที่ 4 ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120	085-647 7764	02-733 1517

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน					สำนักงานใหญ่ ⁷⁷			
						กก.บริหาร	ส.ส.			สมาชิก *	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร
							แบ่งเขต	บัญชี	รวม					
53	พรรคพลังชล PHALANG CHON PARTY	พช. PC	4 พ.ค. 2554	นายเชาวน์ มณีวงษ์	นายปิ่นอนันต์ จักรธรรม	8	6	1	7	36	-	36/2 ถ.บางแสนล่าง ต.แสนสุข อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี 20130	038-383 608-9	038-383 725
54	พรรคพลังชาวนาไทย PALUNGCHAWNATHAI	พ.ชนท. P.CNT.	4 พ.ค. 2554	นายสวัสดิ์ พวันดี	นางสาวปรารถนา เชิดชู	11	-	-	-	23	-	187 หมู่ที่ 7 ต.ปู่กาสิงห์ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด 45150	083-343 1012	-
55	พรรคพลังแห่งธรรม PALANG DHARMA PARTY	พทธ. PHP	31 พ.ค. 2554	นายพงษ์ศักดิ์ เนื่องจันทน์	นางสดดา บุญพา	8	-	-	-	15	-	181 ซ.หลวงแพ่ง 4 แขวงพิบูลย์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520	02-327 0645	02-327 0645
56	พรรคสร้างไทย SRANGTHAI PARTY	สท. ST	2 มี.ย. 2554	นายประดิษฐ์ วงศ์วิไล	นายอดิศร รัชชาวงศ์	17	-	-	-	17	-	599/13 ถ.รัชดาภิเษก แขวง/เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	089-242 2740	02-527 4432
57	พรรคยางพาราไทย THAI RUBBER PARTY	ยพท. TR.	24 มี.ย. 2554	นายเพ็ก เลิศังพงษ์	นายปกภพ ปานทองเสมอ	9	-	-	-	17	-	21/1 ซ.สันนิบาตเทศบาล แขวงจันทร์เกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	086-147 1477 086-147 1477	02-512 4359
58	พรรคพลังสร้างสรรค์ Palang Sangsan Party	พพสส. PSSP	24 มี.ย. 2554	นายวิบูลย์ แสงกาญจนวนิช	นางอำไพ กาพันธ์	11	-	-	-	15	-	41 ถ.ลาดพร้าว ซ.134 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	02-374 1154	02-374 8323

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ที่	ชื่อพรรคการเมือง	ชื่อย่อ	วันที่จัดตั้ง	หัวหน้าพรรค	เลขาธิการพรรค	จำนวน				สำนักงานใหญ่ ¹²				
						กก.บริหาร	ส.ส.		สมาชิก*	สาขา	ที่ตั้ง	โทรศัพท์	โทรสาร	
							แบ่งเขต	บัญชีรายชื่อ						รวม
59	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน THAI TEACHERS FOR PEOPLE PARTY	ค.ท.ช. T.T.P.P.	28 มี.ย. 2554	นายณัฐวัฒน์ บุญเพลิงพันธ์	นางสาวหทัยนุช บุญเพลิง	8	-	-	-	19	-	300/18 อาคารมกุฏาเขต ชั้น 2 อ.กรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	081-974 578 043-278 007	
60	พรรครักชาวไทย RAK CHAOW THAT PARTY	รชท. RCT.	21 ก.ย. 2554	นายประภาคิด อินทะวัน	นายอภิวิช ทองฤทธิ์	10	-	-	-	18	-	99 หมู่ที่ 13 อ.โพทอง- ร้อยเอ็ด อ.สระนงแก้ว อ.โพทอง จ.ร้อยเอ็ด 45110	081- 372 855 089-771 3229	-
61	พรรคแรงงานไทยสามัคคี UNITY THAI LABOUR PARTY	ร.ท.ค. U.T.L.	29 ก.ย. 2554	นายสนั่น ไชยกาล	นายธนกร โรจนอากาศ	15	-	-	-	15	-	8/135 หมู่ที่ 2 ต.ท้ายบ้านใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10280	02-701 3675	02-701 3675
รวมทั้งหมด 61 พรรคการเมือง						720	372	125	497	4,934,177	399			

หมายเหตุ

- พรรคไทยเพื่อไทยและพรรคไทยเข้มแข็ง อยู่ระหว่างการนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา 91 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550
- พรรคไทยเป็นสุข พรรคบำรุงเมือง พรรคพลังนาภาพ พรรคคุ้มเกล้าไทย พรรคพลังมวลชน พรรคพลังสังคมไทย พรรคประชาชนชาวไทย พรรคอารยธรรม พรรครักแผ่นดิน พรรคประชาธิปไตยใหม่ พรรครักถิ่นดี พรรคเพื่อประชาชนไทย พรรคพลังชล พรรคพลังชาวนาไทย พรรคพลังแห่งธรรม พรรคสร้างไทย พรรคยางพาราไทย พรรคพลังสร้างสรรค์ พรรคครูไทยเพื่อประชาชน พรรครักชาวไทย และพรรคแรงงานไทยสามัคคี เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ซึ่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 26 กล่าวคือ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกใหม่จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดและมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา
- จัดทำโดย สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โทร. 02-1418457-66 โทรสาร 02-1438582

* จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และอยู่ระหว่างการตรวจสอบ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายไพฑูรย์ อินวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	20 กุมภาพันธ์ 2508
สถานที่เกิด	เชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (เทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม) สถาบันราชภัฏยะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2538 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การจัดการและการประเมินโครงการ) สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2546 ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2549
ตำแหน่งงาน	วิชาชีพอิสระ (นายควม)

